

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

JUSTINA ILKEVIČIŪTĖ
II kurso studentė

**ŠIAURĖS IR PIETŲ KORĖJŲ SUSIVIENIJIMO PROBLEMATIKA:
OFICIALIOJI RETORIKA PRIEŠ POLITINĘ REALYBĘ**

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. dr. T. Janeliūnas

Vilnius, 2018

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas „Šiaurės ir Pietų Korėjų susivienijimo problematika: oficialioji retorika prieš politinę realybę“ yra:

1. Atliktas mano paties ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Vardas, pavardė

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Ilkevičiūtė, Justina

Šiaurės ir Pietų Korėjų susivienijimo problematika: oficialioji retorika prieš politinę realybę: baigiamasis magistro darbas / Problems of North-South Korean Unification: Official Rhetoric Against Political Reality: Master Thesis / Justina Ilkevičiūtė; darbo vadovas prof. dr. Tomas Janeliūnas; Vilniaus universitetas. Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas. – Vilnius, 2018. – 68 lap. Santr. angl. 65. – Bibliogr. lap 61.

Pagrindiniai žodžiai: vienijimasis, vienijimosi formulė, Šiaurės Korėja, Pietų Korėja, oficialioji politika, viešoji politika, retorika, realizmas, konstruktyvizmas, saugumo dilema, etnis identitetas.

Magistro darbe nagrinėjamas Šiaurės ir Pietų Korėjų atvejis vienijimosi problematikos kontekste. Analizuojamos teorinės prielaidos, kokios kyla kliūtys, neleidžiančios pasiekti viešojoje ir oficialiojoje politikoje deklaruojamo ir iki šiol palaikomo susivienijimo siekio, pasiremiant realizmo tarptautinių santykių teorija ir konstruktyvizmu. Pagal išskirtas prielaidas suformuluojamos dvi hipotezės, kad susivienijimui trukdo racionalūs abiejų Korėjų paskaičiavimai dėl saugumo, galių balanso, taip pat etninio identiteto nebematymas kaip bendro. Atliekamas dviejų dalių tyrimas – atvejo studija. Pirmoje tyrimo dalyje analizuojama Š. ir P. Korėjų vadovų politika susivienijimo klausimu, kokios pastangos įdėtos, nustatomi valstybių vienijimosi koncepcijų panašumai bei skirtumai, išgryninamos kylančios problemos. Šiai daliai atlikti analizuojamos Š. ir P. Korėjų susivienijimo formulės, jungtinės deklaracijos. Antrojoje tyrimo dalyje tyrinėjama viešoji politika susivienijimo klausimu – Š. ir P. vadovų viešosiose kalbose, siekiant užčiuopti tendencijas, ryšius, kintančią retoriką, leidžiančią suprasti, kodėl susivienijimas neįvyksta.

Išanalizavus mokslinę literatūrą ir kokybiniu turinio analizės metodu ištyrus oficialių vienijimosi dokumentų, bendrų deklaracijų turinį ir viešąsias Š. ir P. Korėjų lyderių kalbas, išaiškėjo, kad tiek abiejų Korėjų retorika viešosiose kalbose, tiek oficialiosios politikos dokumentai skiriasi nuo politinės realybės ir iš tiesų taip intensyviai deklaruojamas siekis susivienyti gali būti tik priedanga pasiekti kitų tikslų. Korėjos stokoja vidinių interesų pasiekti susivienijimą, nebent jis būtų įvykdytas kiekvienos įsivaizduojamu scenarijumi.

TURINYS

ĮVADAS.....	6
1. Teorinės vienijimosi kliūčių prielaidos	12
1.1 Realizmo teorijos bruožai susivienijimo problematikoje	12
1.2 Konstruktyvistų aiškinimai susivienijimo klausimu.....	16
2. Korėjų vienijimosi problematikos analizė: tyrimas	22
2.1 Tyrimo metodologija	22
3. Susivienijimo diskursas oficialiojoje politikoje.....	24
3.1 Šiaurės ir Pietų požiūriai į susivienijimą	24
3.2 Pirmosios vienijimosi formulės	27
3.3 Pirmoji 1972 m. jungtinė deklaracija	29
3.4 9-tasis dešimtmetis: Korėjų santykiai aukščiausiam įtampos taške.....	31
3.5 Dialogo atnaujinimas: Roh Tae-woo <i>Nordpolitik</i> politika.....	35
3.6 Santykių įšalas Kim Young-sam valdymo metu.....	37
3.7 <i>Sunshine</i> politika ir 2-oji jungtinė deklaracija.....	38
3.8 Įtampa santykiuose Š. Korėjai pradėjus branduolinius bandymus	40
3.9 Santykių atšalimas į valdžią atėjus Lee Myung-bak	42
3.9.1 Park Geun-hye pasitikėjimo kūrimo politikos nesėkmės	43
3.9.2 Nuosaikiosios Moon Jae-ino politikos pasiekimai	45
4. Susivienijimo problematika viešojoje politikoje.....	47
4.1 Vidinių interesų užtikrinimo diskursas viešosiose kalbose	47
4.2 Identiteto klausimai viešose kalbose ir kylanti problematika.....	54
IŠVADOS	58
Bibliografinių nuorodų sąrašas	61
Summary.....	65
Priedai.....	67

ĮVADAS

Nors ne vieną dešimtmetį Šiaurės ir Pietų Korėjos deklaruoja tikslą susivienyti tiek oficialiojoje, tiek viešojoje politikoje, susivienijimas dar nėra įvykęs. Realybėje valstybių susijungimas nėra reikšmingai pasistūmėjęs, nors tikslą suvienyti Korėjas išreiškė ir jį deklaravo visi po Korėjos padalijimo 1948 metais valdę ir iki šiol valdantys abiejų valstybių lyderiai, vyriausybės, Pietų Korėjoje tam siekiui palaikyti buvo ir yra kuriamos įvairios politinės, visuomeninės organizacijos, ši idėja neapleidžiama net praėjus daugiau nei pusei šimtmečio.

Šiaurės ir Pietų Korėja konkrečias priemones susivienijimui pasiekti nustatė dar 7 praėjusio amžiaus dešimtmetį. Nuo tol šis tikslas buvo pabrėžiamas tiek Šiaurės Korėjos lyderių¹, tiek Pietų Korėjos prezidentų² viešosiose kalbose, jis nugulė oficialiuosiuose politikos dokumentuose. 1960 m. tikslas susijungti buvo deklaruotas pirmojoje Š. Korėjos pasiūlytoje formulėje, kurioje apibrėžtas konfederacinės valstybės siekis, 1973 metais formulė buvo praplėsta, o 1980 m. spalį dar labiau pakoreguota ir įtvirtinta kaip Demokratinės konfederacinės Koryo respublikos susivienijimo planas³ (angl. *Democratic Confederal Republic of Koryo*). Šios koncepcijos ir pagrindinių dokumente įtvirtintų aspektų Š. Korėja laikosi iki šių dienų.

Tuo metu Pietų Korėja pirmuosius pamatus oficialiai susivienijimo idėjai sudėjo 1970 metų deklaracijoje, kurioje buvo pabrėžiama palaipsniui vykstanti taiki Korėjų vienijimosi strategija⁴. Vėliau skirtingi Pietų Korėjos prezidentai siūlė savo vienijimosi formules, kurių jungiantis bruožas – taikus susivienijimas su Š. Korėja, kooperacija ir mainai, tačiau būtent 1989 m. P. Korėjos nacionalinės bendruomenės susivienijimo formulę⁵ (angl. *South Korea's National Community Unificaton Formula*) valstybė iki šiol laiko oficialiąja. Joje siūlomas tranzitinis vienos Korėjos sandraugos *de facto* konfederacijos kūrimo variantas, po kurio galima būtų įtvirtinti galutinį tikslą – Korėjų susivienijimą.

Susivienijimo siekį abi valstybės įtvirtino ir jungtinėmis deklaracijomis. 1972 metų vasarą Korėjos paskelbė Liepos 4-osios Šiaurės-Pietų bendrąjį pareiškimą⁶, kuriuo sudėjo pagrindinius žingsnius valstybių susivienijimo link, pabrėždamos taikų susijungimą be išorinių jėgų įsitraukimo.

¹Lee Boo-kyoon. „Korean Unification: Problems and Solutions.“ Master's Thesis, Korea University, 1992, 34. <http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/42829/94Dec_Lee_B.pdf?sequence=1>

²Kim Dong-jin. „Building Relationships Across the Boundaries The Peacebuilding Role of Civil Society in the Korean Peninsula.“ *International Peacekeeping*, 24:4, 2017, 519. <<https://doi.org/10.1080/13533312.2017.1314762>>

³Park Young-ho. „South and North Korea's Views on the Unification of the Korean Peninsula and Inter-Korean Relations.“ Pranešimas konferencijoje „The 2nd KRIS-Bookings Joint Conference“, 2014, sausio 21 d., 14.

⁴Park Young-ho, 4.

⁵Park Young-ho, 8.

⁶*July 4th North-South Joint Statement*. July 4, 1972.

<http://www2.law.columbia.edu/course_005_L9436_001/North%20Korea%20materials/74js-en.htm> [žiūrėta 2018 01 22]

Dar kelios jungtinės deklaracijos buvo paskelbtos per 2000, 2007 metais vykusius dvišalius susitikimus Pchenjane, 2018 m. vykusį aukščiausio lygio susitikimą Panmudžome, demilitarizuotoje zonoje (DMZ). Šiose deklaracijose vėlgi buvo įtvirtintas abiejų valstybių tikslas ilguoju periodu susivienyti⁷ ir palaikyti glaudesnius santykius tikslui pasiekti. Nors pastaruoju susitikimu Korėjų vadovai demonstruoja santykių atšilimą ir gali pasirodyti, kad valstybės juda susivienijimo link, reikia pažymėti, kad prieš tai buvę susitikimai ir bendros deklaracijos nulėmė tik trumpalaikius atšilimus ir nepadarė esminės įtakos susivienijimui. Tačiau ši naujausia deklaracija skiriasi nuo prieš tai buvusių, kad jose Š. Korėja pažadėjo siekti denuklearizacijos, ko nebuvo nei vienoje prieš tai priimtoje deklaracijoje. Taigi galima numanyti, kad pagrindinis objektas, nors bendrame dokumente ir deklaruotas kaip pirmas punktas, nėra susivienijimas.

Tikslą susivienyti iki šių dienų deklaruoja tiek nuo 2011 m. valdantis Šiaurės Korėjos lyderis Kim Jong-unas, tiek jį stipriai palaikė ir akcentavo kaip vieną pagrindinių politikos uždavinių 2017 metais nušalinta Pietų Korėjos prezidentė Park Geun-hye, tiek dabartinis prezidentas Moon Jae-inas. 2014 m. Park Geun-hye netgi buvo įsteigusi „Prezidentinį komitetą Korėjų susivienijimo pasirengimui“⁸, tuo metu 2017 m. gegužę išrinktas Moon Jae-inas paskelbė, kad laikysis minkštesnio požiūrio į Šiaurės Korėją, o susivienijimas ilguoju laikotarpiu turi būti pasiektas, ir tai yra vidinis abiejų Korėjų klausimas⁹.

Taigi susivienijimo tikslas iki šiol yra deklaruojamas abiejų valstybių, jį palaiko abiejų valstybių pagrindiniai vadovai, aukšto rango politikai, palaikymo diskurso laikomasi jau daugiau nei pusę amžiaus – iki pat šių dienų. Todėl kyla klausimas, kuris nagrinėjamas kaip **baigiamojo magistro darbo problema** – kodėl Šiaurės ir Pietų Korėjų susivienijimas vis dar neįvyksta, jei tikslas susivienyti iki šiol yra palaikomas ir propaguojamas viešojoje bei oficialiojoje abiejų valstybių politikoje.

Darbo tikslas – išsiaiškinti, kas stabdo Korėjas susivienyti, kai šis siekis yra taip palaikomas ir deklaruojamas jau ne vieną dešimtmetį. **Darbo objektas** – Š. ir P. Korėjų susivienijimo galimybės ir problematika.

Darbe keliamos dvi **hipotezės**, kurios plačiau pristatytos metodologinėje dalyje:

H1 – susivienijimo pasiekti neleidžia racionalūs Š. ir P. Korėjų paskaičiavimai dėl saugumo, vidinių interesų užtikrinimo;

H2 – tautinis identitetas nebematomas kaip bendras, todėl nebelieka esminės priežasties vienytis.

⁷Declaration on the Advancement of South-North Korean Relations, Peace and Prosperity, October 4, 2007.

<https://www.ncnk.org/sites/default/files/2007_North-South_%20Declaration.pdf> [Žiūrėta 2018 01 22]

⁸Scott Snyder. „South Korean Identity Under Park Geun-hye: Crosscurrents and Choppy Waters.“ *Joint U.S. - Korea Academic Studies*, 2016, 105. <http://www.keia.org/sites/default/files/publications/joint_us-korea_2016_-_sk_identity.pdf> [Žiūrėta 2018 02 11 d.]

⁹Frank Ruediger. „President Moon's North Korea Strategy.“ 2017. <<https://thediplomat.com/2017/07/president-moons-north-korea-strategy/>> [Žiūrėta 2018 02 11 d.]

Siekiant išsiaiškinti problemą ir pasiekti darbo tikslą, apibrėžiami šie **magistro darbo uždaviniai**:

1. Išanalizuoti teorines prielaidas, paaiškinančias lyderių veiksmus bei vykdomą politiką, ir nustatyti, kas gali trukdyti susivienijimui;
2. Atlikti tyrimą, kodėl susivienijimas neįvyksta, pagal teorinėje dalyje išskirtas prielaidas:
 - a. oficialiojoje politikoje, analizuojant valstybių vienijimosi formules, jungtines deklaracijas, nustatant abiejų Korėjų sąlygų vienytis panašumus, skirtumus bei priešpriešas;
 - b. viešojoje politikoje, nagrinėjant Š. ir P. Korėjų lyderių viešąsias kalbas ir tiriant kaip kinta deklaruojamas tikslas.

Iki šiol istorijoje buvę susivienijimo atvejai nesuformavo atskiros teorijos. Tiek Š. ir P. Vietnamo sujungimo atvejis, tiek Vokietijos Demokratinės Respublikos ir Vokietijos Federacinės Respublikos susivienijimo atvejis neleido suformuluoti konkrečios teorijos, kodėl vienos valstybės susivienija ar susiskaldo, taigi Korėjų atvejui ištirti reikalinga atskira **atvejo analizė**. Atvejo studijai atlikti taikomas **kokybinis tyrimo metodas**, siekiant aptikti smulkesnius aspektus ir išsiaiškinti priežastinius ryšius tarp kintamųjų. Teorinis pagrindas, kuriuo remiamasi darbe – realizmas ir konstruktyvizmas. Naudojamos šios dvi teorijos, nes skirtingi teoriniai aiškinimai padeda užčiuopti skirtingus aspektus ir problematiką, kylančią susivienijimo klausimu – saugumo ir identiteto. Ne visas kylančias kliūtis susivienijimui pasiekti galima paaiškinti tik viena teorija, todėl naudojamos dvi, nes dalį priežasčių paliekant neišnagrinėtų nebus suprastas viso reiškinių fenomenas.

Šiaurės ir Pietų Korėjų vienijimosi problema buvo nagrinėjama daugelio akademikų, mokslininkų, todėl galima išskirti kelis požiūrius, kodėl vienijimasis vis dar nevyksta ir kokios sąlygos trukdo pasiekti šį abiejų valstybių deklaruojamą siekį.

Vienas aspektų, kurį mokslininkai įvardija kaip trukdantį, – neužtikrinta taika pusiasalyje ir tai, kad po 1953 m. paliaubomis pasibaigusio Korėjos karo vis dar nėra pasirašyta taikos sutartis. Kathryn Weathers tokią padėtį laiko grėsmingą ir itin nesaugią¹⁰. Anot jos, ši problema kelia grėsmę ne tik regionui, bet ir visam pasauliui, nes Š. Korėja disponuoja branduoliniu ginklu. Taigi taikos sutartis galėtų tapti svarių žingsnių į santykių švelninimą, o vėliau – į Korėjų susivienijimą. Kad nesant taikos padėties ir toliau klesti terpė susidaryti sąlygoms atvirai konfliktinei situacijai, galinčiai ilgai išsilaikyti pusiasalyje sutinka ir D. Shin, palaikantis poziciją, kad taikos sutartis galėtų būti žingsnis pagrindiniam šios sutarties tikslui – susivienijimui pasiekti, tačiau kol kas testebimas tik

¹⁰Kathryn Weathersby. „Ending the Korean War: Considerations on the Role of History.“ *US-Korea Institute, SAIS*, 2008, 2. <<http://uskoreainstitute.org/wp-content/uploads/2010/02/USKI-WP08-07.pdf>> [žiūrėta 2018 02 02]

nenuoširdžios ir propagandinės Šiaurės Korėjos intencijos pasirašyti sutartį¹¹.

Dar vienas mokslininkų išskiriamas aspektas – autoritarinis Š. Korėjos režimas. Tačiau dėl Š. Korėjos režimo akademikai pasidalina į kelias grupes – vieni laiko režimą pagrindiniu trukdžiu susivienijimui pasiekti ir kaltina Š. Korėją neracionalumu, kiti teigia, kad Š. Korėja savo politiką veda racionaliai, taip klaidindama daugelį politikų ir mokslininkų. Park Rhak-hwee palaiko Š. Korėjos neracionalumo požiūrį ir teigia, kad valstybės lyderiai yra neracionalūs veikėjai, dėl ko kitoms valstybėms nepavyksta rasti konsensuso ir užmegzti normalaus dialogo¹². Taip pat pabrėžiamas ir Š. Korėjos branduolinės politikos aspektas, kaip kliūtis ne tik dialogui, bet ir susivienijimui.

Tuo metu Denny Roy priešinasi Š. Korėjos kaip neracionalios veikėjos požiūriui tvirtindamas, kad Š. Korėja kaip tik yra racionali veikėja, tačiau neracionalumo linija jai yra palanki¹³, klaidinant kitas valstybes ir leidžiant ne tik jas įbauginti, bet ir suvaldyti šalyje kylančias rizikas ir tokiu būdu užtikrinti savo nacionalinį interesą. David C. Kang sutinka, kad Š. Korėjos intencijos ir ketinimai yra neteisingai interpretuojami, todėl politologai daro daug klaidų prognozuodami Korėjų ateitį ir jų susivienijimo galimybes. Nors daugelis mokslininkų teigia, kad Š. Korėja nenuspėjama ir tarp jų gali įvykti antras karas, tuo labiau, kad taikos sutartis net nėra pasirašyta ir formaliai jos abi yra karo stovyje, jis nuginčija šiuos teiginius, argumentuodamas, kad padėtis išliks stabili, nes galių balanso svertai ir atgrasymas puikiai veikia¹⁴.

Dar viena diskusija, susijusi su Š. Korėjos autoritariniu režimu, – jo nestabilumas ir spėjimas, kad susivienijimas įvyks jam žlugus. Tačiau ir šioje diskusijoje autorių požiūriai susipriešina. Pavyzdžiui Charles Wolf mano, kad režimo žlugimo telieka laukti¹⁵, kai Mason Richey, Ohn Daewon, Jangho Kim, Jaejoek Park, taip pat Andrew H. Kydd laikosi požiūrio, kad režimo žlugimas gali įvykti netolimoje ateityje¹⁶, todėl tam reikia tinkamai ir laiku pasiruošti, kad būtų paprasčiau susidoroti su kilsiančiais saugumo iššūkiais.

Galimai dėl skirtingų Š. ir P. Korėjos režimų kyla dar viena kliūtis susivienijimui – per daug nesutampančios valstybių vizijos ir scenarijai. Anot Lee Boo-kyoon, Š. Korėjos susivienijimo planas ir Demokratinės konfederacinės Koryo respublikos konceptas bei pagrindinės sąlygos, kad JAV

¹¹D. Shin. „North Korea's perspectives in its argument for a peace treaty.“ *Asian Affairs*, 48:3, 2017, 520. <<https://doi.org/10.1080/03068374.2017.1361244>> [Žiūrėta 2018 02 02]

¹²Park Hwee-rhak. „The self-entrapment of rationality in dealing with North Korea.“ *Korean Journal of Defense Analysis*, 2008. <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507351?journalCode=rkjd20>> [Žiūrėta 2018 02 02 d.]

¹³Denny Roy. „Parsing Pyongyang's Strategy.“ *Survival*, 52:1, 2010, 112. <<https://doi.org/10.1080/00396331003612505>> [Žiūrėta 2018 02 02]

¹⁴David C. Kang. „International Relations Theory and the Second Korean War.“ *International Studies Quarterly*, 47, 2003, 304. <<http://www.comw.org/qdr/fulltext/03Kang.pdf>> [Žiūrėta 2018 02 03]

¹⁵Charles Wolf Jr. „Korean Reunification: how it might come about and at what cost.“ *Defence and Peace Economics*, 17:6, 2006, 684. <<https://doi.org/10.1080/10242690601025690>> [Žiūrėta 2018 02 03]

¹⁶Mason Richey et al. „Be Careful What You Wish For: Security Challenges Facing the Korean Peninsula During a Potential Unification Process.“ *Asian Security*, 2017, 1. <<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 02]

pajėgos turi pasitraukti, Pietų Korėjos vyriausybė turi pasikeisti, o šalis būti valdoma dviejų vyriausybių principu kaip konfederacinė respublika¹⁷ – nesutapo su P. Korėjos vizija, kurios pagrindas – sukurti glaudesnę ryšį ir vis labiau taikiai kooperuotis, pereiti į tranzitinę stadiją pagal konfederacijos modelį, kol bus surengti laisvi rinkimai ir vienijimosi procesas galutinai užbaigtas¹⁸.

Park Young-ho taip pat pabrėžia abiejų šalių vienijimosi formulių nesuderinamumą, vyravusį nuo pat pirmosios iki vėlesnių, pakoreguotų, tačiau vis tiek stokojančių bendrų taškų formulių. Kai tik P. Korėja dėl Š. Korėjos veiksmų pradeda vesti griežtesnę politiką, pavyzdžiui, Lee Myung-bak valdymo metu, kada 2009 m. Š. Korėja atliko antrąjį branduolinį bandymą, Š. Korėja išvis atsitraukia¹⁹. Autorius teigia, kad susivienijimo nepavyksta pasiekti, nes P. Korėjos pastangos yra labiau vienašalės, o Š. Korėja tik manipuliuoja situacija, siekdama išgauti kuo daugiau naudos ir pati suvokdama, kad jų vienijimosi vizijos nesuderinamos.

Charles Wolf išskiria finansinį ir ekonominį aspektą, dėl kurio pusiasalyje po susivienijimo galėtų kilti chaosas. Skaičiuojama, kad susivienijimas P. Korėjai kainuotų nuo 400 mlrd. dolerių²⁰, nes Š. Korėjos daliai reikėtų teikti milžinišką humanitarinę pagalbą, stabilizuoti sujungtos šalies ekonomiką, itin daug kainuotų Š. Korėjos režimą palaikiusių institucijų pertvarkymas, kiltų milžiniško bedarbių skaičiaus problema, o visa tai būtų milžiniška našta P. Korėjos ekonomikai. Tai galėtų sukelti destabilizaciją šalyje bei visišką chaosą, nes Š. Korėjos piliečių integracija gali užtrukti ilgus metus.

Shepherd Iverson teigia, kad problemą galėtų palengvinti jo pasiūlyta – Korėjos Taikos Fondo įsteigimo idėja, prie kurio prisidėtų ne tik P. Korėja, bet ir Jungtinės Tautos, kaimyninės šalys, nevyriausybines organizacijas ir kiti suinteresuotieji privačiomis aukomis bei dotacijomis²¹. Surinktos lėšos būtų sumokėtos Š. Korėjai, kad susijungimas būtų įvykdytas, o Š. Korėjos lyderiui ir vadovybei būtų leista išvengti atsakomybės dėl žmogaus teisių pažeidimų ir pan. Anot Shepherd Iverson, toks planas išspręstų bėdas regione ir būtų naudingas visiems, kadangi tai pabaigtų branduolinės grėsmės iš nestabilios Š. Korėjos pusės erą.

Daug autorių išskiria išorines jėgas, labiausia JAV ir Kinijos vaidmenį Korėjos pusiasalio suvienijime. Lee Sunny Seon-hyon teigia, kad didžiausią įtaką tam turi Kinija, kaip vienintelė Š. Korėjos sąjungininkė, su kuria ji yra užmezgusi diplomatinius santykius, ir nuo kurios priklauso tiek energetiškai, tiek dėl gyvybiškai svarbių resursų ir produktų išteklių tiekimo²². Būtent dėl Kinijos

¹⁷Lee, Boo-kyoon, 34.

¹⁸Lee, Boo-kyoon, 27.

¹⁹Park Young-ho, 18.

²⁰Wolf, 685.

²¹Judit Pallos. „One Korea – A Proposal for Peace.“ *Journal of Contemporary Asia*, 45:2, 2015, 366.

<<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 02]

²²Lee Sunny Seong-hyon. “Chinese Perspective on North Korea and Korean Unification.” *On Korea*, vol. 6, 2013, 51.

<<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 03]

svarbos Š. Korėjai autorius teigia, kad norėdamos spręsti įtemptą situaciją pusiasalyje, kai Š. Korėja žvangina atominiais ginklais, JAV ir P. Korėja turi labiau investuoti į santykių gerinimą su Kinija, per kurią atsiranda terpė galimybė paveikti Š. Korėją.

Tačiau Andrew H. Kydd tvirtina, kad tam kyla nemažai kliūčių, nes Kinija Korėjų susivienijimo nenori ir mato jį kaip nenaudingą, nebent JAV kariai būtų išvesti iš pusiasalio ir sumažėtų šios supervalstybės įtaka Azijoje, ką ne tik būtų sunku pasiekti, bet tai būtų ir rizikinga dėl tarp jos ir JAV tvyrančio abipusio nepasitikėjimo²³. Autorius siūlo slaptas derybas tarp valstybių dėl Korėjos pusiasalio, kadangi net žlugus Š. Korėjos režimui, susijungimui vis tiek prireiks Kinijos pagalbos, kitaip ji gali imtis intervencijos į Š. Korėjos teritoriją, o konfliktas baigtis karu.

Tuo metu Gillian Goh teigia, kad vienas pagrindinių faktorių, blokuojančių susivienijimą nuo pat praėjusio amžiaus, – JAV naudojama izoliavimo politika Š. Korėjos atžvilgiu, todėl net Pietų Korėja norėtų Š. Korėjos ir JAV santykių bent kokio pagerėjimo²⁴, o santykių atšilimui galėtų padėti Kinija. Autorius mano, kad Š. Korėjos režimas darosi vis nestabilesnis, todėl valstybė galiausia bus priversta pasirinkti vieną iš kelių, kuri, kaip palankiausia, autorius mato santykių su P. Korėja glaudinimą, galintį nuvesti prie susivienijimo.

Taigi nors vyrauja daug požiūrių, kas neleidžia Šiaurės ir Pietų Korėjoms susivienyti, stokojama aiškinimo, kodėl jos nesusivienija, jei vienijimosi diskursas yra taip uoliai palaikomas ir propaguojamas, ir nei vienos Korėjos lyderis neatsitraukė nuo šio siekio, o kaip tik skelbia palaikymą vienijimosi politikai ir apibrėžia tą kaip vieną pagrindinių užsienio politikos užduočių.

Darbo išskirtinumas – orientacija į iš vidaus kylančias problemas, kadangi dauguma akademikų daugiausia dėmesio skiria išorinių jėgų – JAV ir Kinijos įtakai susivienijimo klausime. Nors šis veiksnys yra labai svarbus, vienijimosi diskurso aktyvus palaikymas Š. ir P. Korėjose kelia klausimų ir reikalauja vidinės politikos bei skirtingų lyderių pozicijų dėl susivienijimo gilesnės analizės, leidžiančios suprasti tikruosius valstybių siekius ir atrasti naują požiūrį į reiškinį.

²³Andrew H. Kydd. „Pulling the Plug: Can there be a deal with China on Korean Unification?“ *The Washington Quarterly*, 38:2, 2015, 74. <<https://doi.org/10.1080/0163660X.2015.1064710>> [Žiūrėta 2018 02 03]

²⁴Gillian Goh. „International pressure and North Korea's current options: Will Inter-Korean relations improve?“ *Asian Journal of Political Science*, 12:1, 2004, 128. <<https://doi.org/10.1080/02185370408434236>> [Žiūrėta 2018 02 03]

1. Teorinės vienijimosi kliūčių prielaidos

1.1 Realizmo teorijos bruožai susivienijimo problematikoje

Analizuojant kylančią problematiką dėl Korėjų vienijimosi galima pastebėti, kad ją padeda paaiškinti realizmo tarptautinių santykių teorijos argumentai. Pavyzdžiui, apibrėžiant, kodėl susivienijimas nevyksta, ypatingai akcentuojamas saugumo klausimas, o kylanti saugumo dilema ir valstybių išlikimas yra viena iš realizmo pamatinių ašiu²⁵. Realizme saugumas, anot realizmo klasikų H. Morgenthau, Johno H. Herzo ir neorealizmo kūrėjo K. Waltzo, pasiekiamas didinant karinę galią, turimą ginklų arsenalą, jungiantis į aljansus. Šie bruožai randami Korėjų susijungimo galimybes ir problematiką analizuojančių akademikų diskusijose svarstant, kodėl valstybė suskilo ir kodėl susivienijimas nėra pasiektas, kokia būtų to kaina. Taip pat pabrėžiamas galių balanso persiskirstymas, kiliantis regione valstybėms susijungus, abiejų Korėjų veiksmai aiškinami per racionalumą anarchinėje tarptautinėje santvarkoje, kai nei viena valstybė negali būti tikra dėl kitų valstybių ketinimų ir veiksmų.

Pati situacija nuo Korėjų galutinio atsiskyrimo 1948 m., kai šiaurinėje pusiasalio dalyje karinius dalinius įsteigė Sovietų valdžia, o po šio veiksmo tą patį padarė JAV pietinėje dalyje – tipinis atvejis, kurį paaiškina realizmas, nes atskyrimas buvo vienas iš JAV ir SSRS šaltojo karo padarinių. Nuo pat padalijimo abi Korėjos buvo gausiai apginkluotos savo sąjungininkų, kad atgrasytų viena kitą nuo galimo puolimo ir kaip įmanoma labiau padidintų savo saugumą²⁶. Tačiau, kaip ir atkreipia dėmesį realizmo teoretikai, tokia situacija sukelia vadinamą saugumo dilemą, kai viena valstybė, besiginkluodama dėl savo saugumo užtikrinimo, priverčia gausiai ginkluotis ir kitą²⁷. Tokiu atveju labai svarbu išlaikyti galių balansą²⁸, nes jam išsiderinus – gali įvykti ginkluotas incidentas ar karinis konfliktas.

Davidas C. Kang sako, kad nuo 1950 m. įtampa pusiasalyje pasiekė aukščiausią lygį ir tam įtaką padarė būtent dvipolė tarptautinė sistema bei sutrikęs jėgų balansas. Jis buvo pažeistas, kai 1949 m. SSRS – pagrindinė Š. Korėjos sąjungininkė – pasigamino atominę bombą, o kitos sąjungininkės teritorijoje – Kinijoje pilietinio karo pabaiga sudarė sąlygas Š. Korėjos lyderiui Kim Il-sungas užimti jėga P. Korėją. To tuometinis Š. Korėjos lyderis, gavęs patvirtinimą dėl pagalbos kare iš SSRS bei Kinijos, ir ėmėsi. Š. Korėja prie sienos sutelkė daug didesnę kariuomenę negu P. Korėja, prasidėjo trejus metus trukęs Korėjos karas.

²⁵Hans J. Morgenthau. *Politika tarp valstybių*. Margi raštai, 2011, 299.

²⁶Kang, 319.

²⁷John H. Herz. „Idealist Internationalism and the Security Dilemma.“ *World Politics*, Vol. 2, No. 2, 1950, 157.
<<http://www.jstor.org/stable/2009187>> [žiūrėta 2018 02 03]

²⁸Kenneth Waltz. *Theory of International Politics*. Addison-Wesley Publishing Company, 1979, 164.

Tačiau po 1953 m. pasibaigusio karo saugumo dilema – niekur nedingo, Korėjos priverstos ir toliau svarstyti, kaip išgyventi. P. Korėja visą laikotarpį siekė išlaikyti JAV karius ir pajėgas savo teritorijoje, tuo metu Š. Korėja – užsitikrinti saugumą branduoliniu ginklu. 2003 m. ji galutinai pareiškė pasitraukianti iš Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties, kurioje buvo nuo pat 1985 m. ir jau 2006 m. paskelbė apie pirmą atliktą branduolinį bandymą²⁹. Pradėta branduolinė programa iki šiol vaidina esminį vaidmenį atgrasant tiek P. Korėją, tiek JAV ir kitas valstybes³⁰, suteikia jai apsaugą toliau vesti agresyvią užsienio politiką, išlaikant vidinę valdžią ir įtaką savo rankose, be to, nesulaukiant svarių pasekmių iš tarptautinės bendruomenės.

Tuo metu P. Korėja savo saugumą bando užtikrinti didindama savo karinius pajėgumus, pasitelkdama aljansą su JAV. Tokia politika, kaip ir Š. Korėjos atveju, gali būti paaiškinama realistinės teorijos argumentais. P. Korėjos prezidentai mėgo pabrėžti šio aljanso svarbą ir teigti, kad būtent Korėja turi būti balansuojanti jėga šiaurės-rytų Azijoje³¹. Tačiau pažymėtina, kad P. Korėjos vaidmuo pasaulyje kinta. Nors saugumas ir išlikimas išlieka svarbiausiu prioritetu, užsienio politika, kurią labiausia apibrėžia konfliktiniai santykiai su Š. Korėja, vis labiau orientuojamasi į minkštesnės galios demonstravimą, tarptautinės bendruomenės telkimą ir palaikymą, ekonomikos vystymą, – t. y. kinta jos užsienio politika ir vaidmuo, šalis jau nebematoma tik kaip JAV satelitinė valstybė³².

Nagrinėjant, kaip elgiasi Korėjos, ypač Š. Korėja ir siekiant paaiškinti šį elgesį, vėlgi padeda realizmo teorija, apibrėžianti, kad valstybės yra racionalūs aktoriai tarptautinėje sistemoje, siekiantys sau naudoti, norintys sustiprinti savo nacionalinius interesus, išlikti³³. Nors yra daug diskusijų dėl Š. Korėjos racionalumo ir jos vedamos politikos vyraujant autoritariniam režimui, kai valstybė dėl savo izoliavimosi, agresyvios branduolinės politikos gali pasirodyti neracionali, vis dėlto daug akademikų teigia, kad ji yra racionali. Pavyzdžiui, Denny Roy sako, kad Š. Korėjos lyderių politika visuomet buvo stabili ir nuosekli, kurios svarbiausias tikslas – išlikti, o tai kad ji stengiasi atrodyti chaotiška ir iracionali, yra kryptinga valstybės strategija.

Tokį reiškinį galima paaiškinti Pamišėlio teorija³⁴ (angl. *Madman theory*), kurią Vietnamo karo metu naudojo JAV prezidentas R. Niksonas. Jis grindė, kad jo, kaip pamišėlio, nepastovaus vadovo įvaizdis leidžia JAV įgyvendinti savo užsienio politikos interesus Vietnamo karui baigti, nes kitoms valstybėms sunku nuspėti JAV tolimesnius žingsnius ir baiminantis grėsmingo JAV atsako jos turėtų

²⁹Francois Carrel-Billiard, Christine Wing. „Nuclear Energy, Nonproliferation and Disarmament: Briefing Notes for the 2010 review conference.“ *International Peace Institute*, April, 2010, 28. <<https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/publications/nuclearcomplete2.pdf>> [2018 02 05]

³⁰Kang, 319.

³¹Heike Hermans. „National Role Conceptions in the 'Global Korea' Foreign Policy Strategy“. *The Korean Journal of International Studies*, vol. 11, no. 1, 2013, 64. <http://www.kaisnet.or.kr/resource/down/11_1_03.pdf> [2018 02 05]

³²Hermans, 64

³³Waltz, 102.

³⁴Roy, 112.

vengti provokacijų. Anot autoriaus, Š. Korėja dėmesinga kintančiai išorinei aplinkai ir nuolat mažo, kaip padidinti savo šansus išgyventi, bando įvertinti aplinkinių šalių interesus ir intencijas³⁵. Jo teigimu, Š. Korėja kartais daro klaidas, bet tik dėl to, kad blogai apskaičiuoja ar klaidingai spėja kitos valstybės ketinimus.

P. Korėjos elgesys taip pat yra labai racionaliai paskaičiuotas, tą patvirtina ir H. Hermans minėta šalies užsienio politikos kintanti strategija. Švelnindama savo politiką, orientuodamasi į dalyvavimą pasaulio taiką palaikančiose operacijose, platesnį bendradarbiavimą ir pripažinimą pasaulio bendruomenėje, P. Korėja tik didina savo galią ir įtaką, daro save stipresnę. Tai suteikia didesnius svertus prieš Š. Korėją³⁶, kuri pasaulio akyse, atvirksčiai, atrodo kaip nestabili, pavojinga agresorė.

Vis dėlto, nors P. Korėjos užsienio politika 21 amžiuje pradėjo kisti, susivienijimo problematiką ir tą pasiekus kiliančius iššūkius padeda paaiškinti realizmas. Mason Richey *et al* teigia, kad susivienijimas vidutiniu 6–24 mėnesių laikotarpiu sukeltų didžiulių saugumo ir geopolitinių iššūkių, pirmiausia, dėl Š. Korėjos turimų branduolinių ginklų. Taip pat kiltų kibernetinio saugumo, organizuoto nusikalstamumo problemos³⁷, ypač jei vienijimosi procesas įvyktų žlugus Š. Korėjos režimui. Išsipildžius šiam scenarijui, Korėja, bent vidutiniu laikotarpiu, taptų nestabili ir silpna, o galių balansas persiskirstytų visoje Šiaurės rytų Azijoje. Tai keltų nerimą Kinijai, nuolat dalyvaujančiai galių balanse su JAV³⁸, nes jėgos persiskirstytų jos nenaudai. Tokiu būdu Kinija galėtų bandyti kompensuoti galių balansą, darydama stipresnį spaudimą Taivanui, Japonijai Pietų Kinijos jūroje dėl Senkaku salų ir kituose jūriniuose konfliktuose, kas sukeltų dar didesnius saugumo iššūkius visai tarptautinei bendruomenei³⁹.

Autoriai pabrėžia aljansų, kurie yra akcentuojami realizme, svarbą ir teigia, kad transformacija iš JAV–P. Korėjos aljanso į suvienytos Korėjos–JAV aljansą būtų tikėtina dėl JAV interesų regione, tačiau pats aljansas sukeltų Korėjai vidinių iššūkių dėl Š. Korėjos sudėtyje buvusių piliečių JAV įsivaizdavimo kaip priešo. Tai galėtų turėti įtakos aljanso stabilumui, nes jo gyvavimui svarbus karinis bendradarbiavimas, bendros pratybos ir pan.⁴⁰. Autoriai teigia, kad tokia situacija ir Kinijos vaidmuo, kuriai bet kokia kaina reikėtų atgauti jėgos svertus, sustiprins saugumo dilemą ir destabilizuos regioną.

Apskritai, analizuojant susivienijimo diskursą, Kinija vaidina didelį vaidmenį Korėjų susijungime, nes susijungusi Korėja pagal Pietų Korėjos modelį kartu su JAV buvimu pusiasalyje jai reikštų didelius saugumo iššūkius, o toks scenarijus yra tikėtinas. Jei susivienijimas būtų pasiektas

³⁵Roy, 112.

³⁶Hermans, 56.

³⁷Richey, 1.

³⁸Ten pat, 10.

³⁹Ten pat, 10.

⁴⁰Ten pat, 11.

taikiu sutarimu tarp Korėjų, saugumo iššūkiai Kinijai nedingtų, nes ji netektų svarbios buferinės zonos, o P. Korėja, laikui bėgant, tikėtina, kad galėtų absorbuoti ir „praryti“ Š. Korėją. Be to, neaišku, ar taikus susijungimas garantuotų JAV karių išvedimą iš pusiasalio. Nors Gillian Goh teigia, kad Kinijai susivienijimas ekonominiu požiūriu būtų netgi palankus ir naudingas, ypač kai ekonomikos augimas yra viena iš Kinijos strateginių linijų, vis dėlto pro-amerikietiška kaimynė šalia jos sienų neatstotų gaunamos ekonominės naudos⁴¹. Autorius taip pat mano, kad pačiai Š. Korėjai vienintelė viltis išlikti – santykių su P. Korėja pagerinimas, o svarbų vaidmenį šiame santykių atšilime galėtų atlikti būtent Kinija⁴², kuriai susivienijusi Korėja pašonėje dėl jau aptartų priežasčių nėra naudinga.

Andrew H. Kydd nagrinėjo, ar esant tokiai įtemptai situacijai, kai Kinijai, kone vienintelei galinčiai daryti Š. Korėjai įtaką, susivienijimas dėl saugumo iššūkių nebūtų naudingas, taikus sprendimas dėl Korėjų susijungimo išvis yra įmanomas. Tačiau autorius taip pat konstatuoja, kad Kinija gali būti suinteresuota šiuo klausimu ne vien dėl galimos ekonominės naudos, bet ir saugumo iššūkių, kylančių ne tik P. Korėjai, kitoms valstybėms, bet ir jai pačiai dėl Š. Korėjos turimo branduolinio arsenalo. A. H. Kydd pabrėžia, kad Kinijai susivienijimas – itin sudėtingas klausimas, nes susijungus ar žlugus Kinijai parankiam Š. Korėjos režimui – kiltų dar didesnė saugumo dilema⁴³. Taigi susivienijimas būtų galimas pasiekti taikiu būdu, jeigu pavyktų rasti sutarimą dėl JAV karių iš Korėjos pusiasalio išvedimo, nes tik tai panaikintų saugumo grėsmes Kinijai. Tačiau tai keltų problemų ir saugumo iššūkių P. Korėjai, kuri turėtų nuspręsti, ar susivienijimas yra vertas strateginių santykių su JAV minimizavimo ir jai saugumą užtikrinančio aljanso atsisakymo. Pabrėžiama, kad JAV pasitraukimas iš Korėjos pusiasalio vėlgi perstumdytų galių balansą Azijoje, nes karinės pajėgos, esančios P. Korėjoje, negalėtų būti panaudotos kitiems konfliktams Azijoje slopinti, o to kaina gali būti per didelė⁴⁴.

Remiantis apžvelgtais realizmo teorijos argumentais, galima išskirti prielaidas, kodėl Korėjų susivienijimas galimai dar neįvyksta. Jos pateikiamos 1 paveiksle ciklo pavidalu, kadangi visos prielaidos yra tarpusavyje susijusios: saugumo dilema kyla iš siekio išlaikyti galių balanso *status quo*, *status quo* palaikymas aktualus supervalstybėms, darančioms didelę įtaką Korėjoms, – JAV ir Kinijai, turinčioms interesų Korėjos pusiasalyje ir siekiančios išlaikyti *status quo* regione. Viso to centre – Š. ir P. Korėjų, kaip racionalių valstybių, racionalūs paskaičiavimai, kiek būtų naudinga aukoti saugumą, santykius su didžiosiomis sąjungininkėmis dėl susivienijimo, kiek tai sutrikdytų galių balansą ir kiltų ta pati saugumo problema.

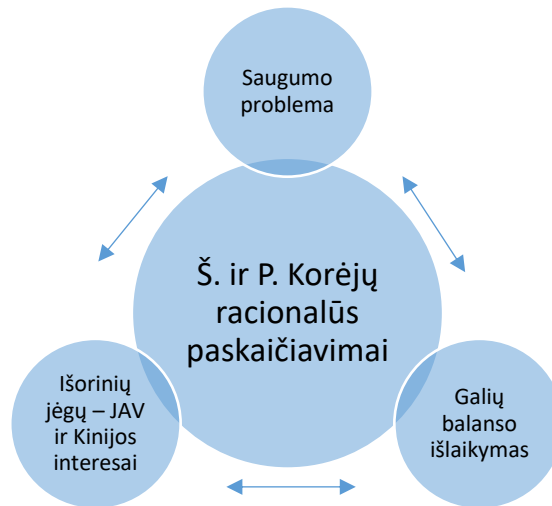
⁴¹Goh, 129.

⁴²Goh, 126.

⁴³Kydd, 64.

⁴⁴Kydd, 69.

1 paveikslas. Š. ir P. Korėjų kliūčių vienijimuisi prielaidos remiantis realizmo teorija

Šaltinis: sudaryta autorės

Taigi P. ir Š. Korėjų vienijimosi klausimas ir kilsiantys saugumo iššūkiai yra persipynę bei kontraversiški. Viena vertus, analitikai, skirtingo politinio spektro politikai konstatuoja, kad Š. Korėjos sąjungininkės Kinija, Rusija ir kitoje stovykloje esančios P. Korėja, JAV, Japonija bei kitos valstybės vieningai sutinka, kad pagrindinis tikslas – pažaboti branduolinį Š. Korėjos terorizmą dėl visoms kylančių saugumo iššūkių. Tačiau Korėjų susivienijimas, galimai galėsiantis išspręsti šią saugumo dilemą, nevyksta dėl to, kad įvairūs susivienijimo scenarijai taip pat kelia saugumo iššūkius daugeliui pusių, o parankaus sprendimo nepavyksta rasti.

1.2 Konstruktyvistų aiškinimai susivienijimo klausimu

Nors Korėjų susivienijimo problematika daugelio akademikų pateikiama per realizmo prizmę, kai kurių diskusijose kylančios kliūtys susivienijimui aiškinamos remiantis konstruktyvizmo bruožais. Konstruktyvizmo klasikai, pavyzdžiui, Alexander Wendt teigia, kad tarptautiniai santykiai yra socialiai konstruojami, o valstybių identitetai ir idėjos yra ne mažiau svarbūs aiškinant jų užsienio politikos veiksmus⁴⁵. Korėjų vienijimosi problemą tyrinėjantys akademikai, kaip ir konstruktyvizmo teoretikai, suteikia prasmę valstybių identitetams tarptautiniuose santykiuose, nes pagal tai, kaip valstybės įsivaizduoja save tarptautinėje sistemoje, ką apibrėžia kaip priešą, jos formuoja užsienio politiką⁴⁶.

Shin Gi-wook, Kristin C. Burke nagrinėdamos, kaip P. Korėjos piliečiai įsivaizduoja savo

⁴⁵Alexander Wendt. *Social Theory of International Relations*. Cambridge University Press, 1999. p. 1

⁴⁶Audie Klotz, Cecelia Lynch. *Strategies for Research in Constructivist International Relations*. New York: Routledge, 2007, 65.

nacionalinį identitetą, atranda, kad tautinis identitetas Korėjoje visuomet buvo itin svarbus ir akcentuojamas. Tam didelę įtaką padarė iki 1910 m. vykusį Japonijos okupacija ir agresyvus asimiliacijos procesas, prieš kurį Korėja atsilaikė pabrėždama korėjiečių tautos unikalumą ir rasę⁴⁷. Japonijai ne tik nepavyko susilpninti Korėjos tautinio identiteto, atvirkščiai, okupacijos metu jis netgi sustiprėjo.

Po Korėjų atskyrimo, to paties etninio identiteto žmonės buvo atskirti skirtingų, priešišku politinių sistemų, todėl tai prisidėjo prie pietų korėjiečių kaip priešų Š. Korėjai ir atvirkščiai identiteto formavimo. Autorės teigia, kad iki 1980 m. P. Korėjos identitetą veikė antikomunizmas ir anti-šiaurės korėjietiška retorika, kol šalis nepasuko demokratizacijos keliu, nepagerino santykių su Rusija ir Kinija⁴⁸ ir vėl buvo pradėtas akcentuoti bendras identitetas. Iki tol buvo palaikoma pro-amerikietiška linija. Gilbertas Rozmanas svarsto, kad visai nenuostabu, jog pokario periodu P. Korėja siekė tapatintis su pasaulio lydere, supervalstybe JAV⁴⁹, užtikrinusia jai saugumą. Tačiau po demokratizacijos procesų, sėkmingai pravesių 1988 m. vasaros olimpinių žaidynių, korėjiečiai pamažu vėl pradėjo atsigręžti į etninį korėjiečių identitetą. Esminis lūžis įvyko po 1990-ųjų, kai kilo pirmoji branduolinė krizė, 1997 m. Azijos finansų krizė ir buvo suprasta, kad Pietų Korėja stokoja kontrolės dėl savo pačios likimo⁵⁰. P. Korėja ėmė siekti nebebūti matoma tik kaip JAV marionetė. Nacionalinis identitetas pradėtas naudoti P. Korėjos lyderių retorikoje nuo pat Roh Tae-woo (1988–1993) valdymo metų, kas jam ir kitiems prezidentams suteikė terpę žaisti publikos emocijomis ir leido padidinti savo populiarumą⁵¹.

Park Eunjung sako, kad šį lūžį padeda suprasti konstruktyvistų aiškinimai, jog valstybės formuoja savo politiką per savęs ir kito suvokimą. Anot jo, per Kim Dae-jung (1998–2003) ir Roh Moo-hyun (2003–2008) prezidentavimo metus P. Korėja ir toliau vis labiau akcentavo skirtį nuo JAV, nes per ilgai jautėsi JAV įtakos gniaužtuose, o po spartaus ekonominio augimo, sėkmingų olimpinių žaidynių ir pan. įgavo stiprybės, vidinio pasitikėjimo ir pasididžiavimo korėjiečių tauta. Shin Gi-wook, Kristin C. Burke taip pat pastebi, kad Kim Dae-jung *sunshine* politikos metu pradėjo ryškėti P. Korėjos identiteto aktualinimas ir atskyrimas nuo JAV⁵², o apskritai Kim Dae-jung ir Roh Moo-hyun siekė transformuoti Korėjos nacionalinį identitetą. Taigi P. Korėjos strategija pradėjo kisti, buvo vis labiau akcentuojamas korėjiečių nacionalizmas. Jei anksčiau P. Korėja vedė savo užsienio politiką

⁴⁷Shin Gi-wook, Kristin C. Burke. „North Korea and contending South Korean identities: analysis of the South Korean media; policy implications for the United States.“ *Academic Paper Series on Korea On Korea*, 2007, 153. <https://fsi.fsi.stanford.edu/sites/default/files/KEI_Shin_and_Burke_KEI.pdf> [Žiūrėta 2018 02 12]

⁴⁸Shin Gi-wook, 154.

⁴⁹Gilbert Rozman. „South Korea’s National Identity Sensitivity: Evolution, Manifestations, Prospects.“ *Academic Paper Series on Korea*, Vol 3, 2010, 69. <http://www.keia.org/sites/default/files/publications/APS-Rozman_Final.pdf> [Žiūrėta 2018 02 12]

⁵⁰Rozman, 70.

⁵¹Rozman, 73.

⁵²Shin Gi-wook, 163.

per santykį su Š. Korėja kaip priešų, ji pakoregavo savo retoriką, nebevadindama kaimynės priešų, o vis labiau akcentuodama taikų susivienijimą⁵³. Susivienijimo diskursas atsirasdavo abiejų pusių prezidentų viešosiose kalbose, kurie ne kartą pabrėžė, kad Korėjas jungia viena tauta – dėl to svarbu suvienyti Korėją.

Scott Snyder sako, kad apskritai susivienijimas visada buvo stiprus naratyvas vidiniuose Korėjų santykiuose, būtent pabrėžiant bendrą tautinį identitetą, tautos kančią dėl padalijimo tiek dėl išskirtų šeimų, tiek nacionaliniame lygmenyje⁵⁴. Vienos tautos motyvas atsispindi jungtinėse Š. ir P. Korėjų deklaracijose ir susitarimuose, kur vartojamos tokios formuluotės kaip „vieningi žmonės“, „nacionalinė vienybė“, „Korėjos žmonės“, „išskirtos šeimos“. Pavyzdžiui, Liepos 4-osios Šiaurės-Pietų bendrame susitarime pabrėžiama, kad „Korėja yra viena tauta“⁵⁵. Tuo metu 2000 birželio 15 d. Jungtinėje deklaracijoje pabrėžiama, kad „atskirtų šeimų nariai iki susivienijimo turi turėti progas susitikti“⁵⁶, taigi nenusigrežiama nuo fakto, kad Korėjų atsiskyrimu buvo atskirti tų pačių šeimų nariai – t. y. vienos tautos nariai. Junginiai „viena tauta“, „viena valstybė“⁵⁷ randami ir Š. ir P. Korėjų susivienijimo koncepcijose bei strategijose. Tai parodo, kad tautos identiteto klausimai svarbūs abejoms pusėms.

Akademikai pastebi, kad P. ir Š. Korėjų vadovai pabrėžia, kad Korėja turi būti suvienyta, nes tai „viena tauta“, „viena rasė“ ir viešosiose kalbose. Park Yong-ho pateikia pavyzdžius iš lyderių naujamečių kalbų. 2014 m. Kim Jong-unas savo sveikinimo kalboje pabrėžė, kad „tėvynės suvienijimo procese turi būti siekiama naujo progreso“, o santykius su P. Korėja reikia pagerinti ir „vengti beprasmių kovų su ta pačia rase“⁵⁸. Tų pačių metų P. Korėjos prezidentės Park Geun-hye naujametėje kalboje pabrėžiama, kad reikia „pradėti vienijimosi erą“, praplėsti piliečių mainus ir atnaujinti išskirtų šeimų susitikimus⁵⁹. Apskritai, jos valdymo metu tikslas suvienyti Korėjas deklaruojamas itin intensyviai, tik atėjusi į valdžią Park Geun-hye pareiškė, kad tai bus vienas iš jos užsienio politikos prioritetų.

Identiteto svarbą kaip svarbų veiksnių taip pat pažymėjo Heike Hermans, analizavęs kintančią P. Korėjos užsienio politikos strategiją. Jis teigia, kad užsienio politikos formuotojai, kurdami

⁵³Park Eun-jung. „Korean Culture and Transformation of National Identity“. Master's Thesis, University of Oslo, 2014. 48. <<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/40870/Eunjung-Park-MAthesis-.pdf?sequence=1>> [žiūrėta 2018 01 22]

⁵⁴Snyder, 105

⁵⁵July 4th North-South Joint Statement, July 4, 1972.

<http://www2.law.columbia.edu/course_00S_L9436_001/North%20Korea%20materials/74js-en.htm> [žiūrėta 2018 01 22]

⁵⁶South-North Joint Declaration, June 15, 2000.

https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/n_skorea06152000.pdf [žiūrėta 2018 02 18]

⁵⁷Park Young-ho, 13, 14.

⁵⁸Ten pat, 1–2.

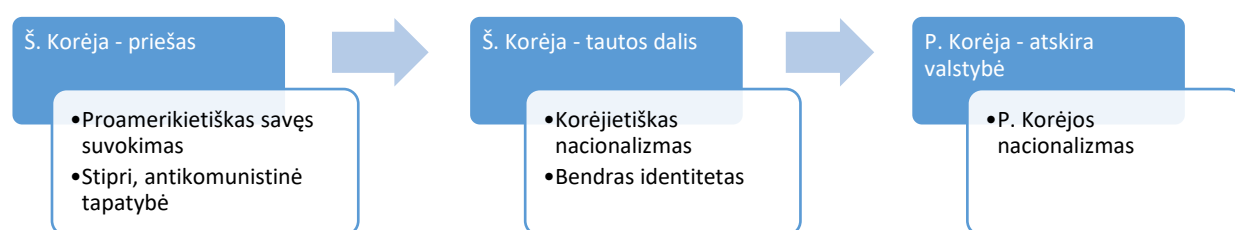
⁵⁹Ten pat, 2.

nacionalinį vaidmenį, remiasi kultūros vertybėmis, normomis ir tautos identitetu⁶⁰, ir atranda, kad kai kurios valstybės remiasi daugialypiu vaidmeniu tarptautinėje arenoje. H. Hermans atkreipia dėmesį, kad P. Korėjos savęs suvokimo tarptautinėje arenoje kismas tęsiasi, todėl vaidmuo pasaulyje darosi dvejopas. Švelnėjanti retorika, dalyvavimas G20 (2010 m.), siekis pasitraukti iš Azijos periferijos ir noras tapti valstybe, be kurios diplomatinės diskusijos bei derybos būtų sunkiai įsivaizduojamos, lemia, kad P. Korėja vis labiau stiprina savo identitetą. P. Korėja siekia stiprinti savo įvaizdį kaip atskiros, savarankiškos valstybės⁶¹, tuo pačiu metu stiprindama ir p. korėjiečių tautinį identitetą.

Taigi galima matyti, kad tiek oficialiojoje, tiek viešojoje politikoje kaip vienas svarbiausių argumentų susivienijimui įvykti pateikiama ta pati etninė korėjiečių tapatybė. Tautos, identiteto klausimai iki šiol yra aktualūs abejoms Korėjoms, jie atsiranda P. ir Š. Korėjų lyderių viešosiose kalbose, jungtiniuose dokumentuose, o tą pagrindžia konstruktyvistų aiškinimai, kad valstybių identitetai ir idėjos yra svarbūs, analizuojant užsienio politikos veiksmus. P. Korėjos atveju, kintantis identiteto suvokimas nuo Šiaurės Korėjos kaip didžiausio priešo, mažėjančio pagrindinės sąjungininkės JAV akcentavimo, galėjo turėti įtakos švelnėjančiai P. Korėjos retorikai ir siekiu sujungti Korėjas intensyvesniam deklaratavimui.

Tačiau akademikai pastebi, kad pastaruju dešimtmečiu tautinis identitetas ir savęs suvokimas P. Korėjos pusėje vėl kinta, matoma, kad bendras su Š. Korėja etninis nacionalizmas transformuojasi į Pietų Korėjos nacionalizmą⁶². Emma Campbell, tyrinėjusi korėjiečių identitetą, atranda, kad po 1990 m. ne tik prasidėjo transformacija identiteto tolimo nuo JAV, bet ir po 1990 m. gimusiai kartai susivienijimas atrodo vis mažiau prasmingas⁶³. Autorė pabrėžia, kad ši karta yra jau demokratiškos, stabilios P. Korėjos piliečiai, neturintys autoritarinės eros ir demokratinių judėjimų atminties, ryšių su Š. Korėjoje likusiais artimaisiais, jų niekada nematė ir nepažino, todėl tas palaikymas susivienijimui mažta.

2 paveikslas. Kintantis P. Korėjos tautinis identitetas

Šaltinis: sudaryta autorės

⁶⁰Hermans, 60.

⁶¹Hermans, 68.

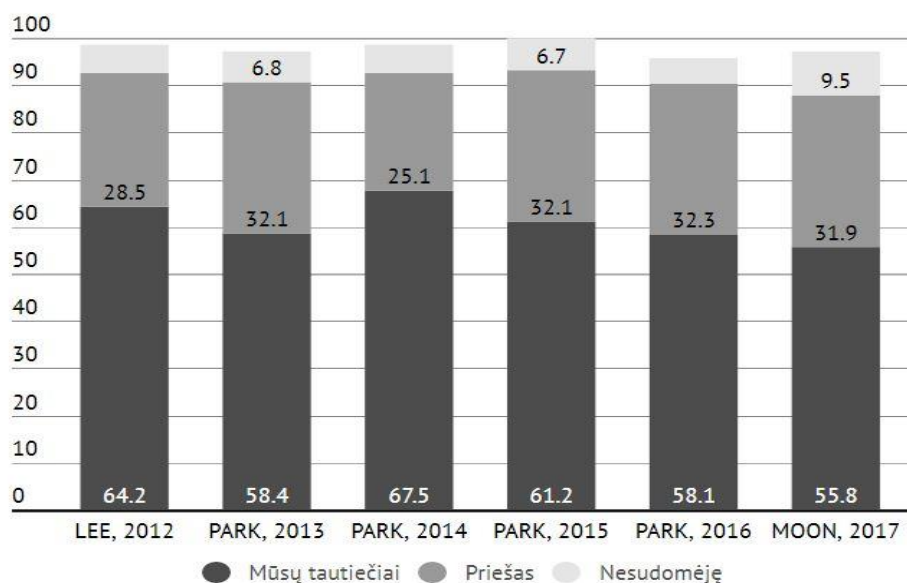
⁶²Kim Ji-yoon. „National Identity and Attitudes Toward North Korean Defectors.“ *Joint U.S.-Korean Academic Studies*, 2014, 97. <http://keia.org/sites/default/files/publications/jiyoon_kim.pdf> [Žiūrėta 2018 02 22]

⁶³Emma Campbell. *South Korea's New Nationalism: The End of „One Korea“*. First Forum Press, 2016, 3.

Kim Ji-yoon, tyrinėjęs korėjiečių nacionalinį identitetą ir p. korėjiečių požiūrį į Šiaurės Korėjos pabėgėlius, pažymi, kad p. korėjiečių požiūris į juos kinta, o manančių, kad juos reikia integruoti į visuomenę ir besąlygiškai priimti, vis labiau mažėja. Tą rodo Rytų Azijos instituto korėjiečių identiteto 2005 ir 2010 m. atliktos apklausos, ir Asan politikos instituto (angl. *The Asan Institute for Policy Studies*) 2013 m. apklausa, kurios duomenis autorius tyrinėja darbe. Jis pastebi vis didėjančią skirtį tarp p. ir š. korėjiečių ir svarsto, kad tą gali lemti praėjęs ilgas laikotarpis nuo atsiskyrimo, kada lieka vis mažiau ryšių su Š. Korėja, keičiasi kartos, todėl empatija ir sentimentai Š. Korėjoje esantiems tėvynainiams mažėja⁶⁴. Dar vienas veiksnys, nuo kurio priklauso kintantis požiūris į š. korėjiečius, – išsilavinimo lygis ir amžius. Pastebima, kad jauni žmonės vis skeptiškiau žiūri į susivienijimą dėl P. Korėjai teksiančios ekonominės naštos, taip pat vis daugiau mano, kad korėjiečiai nesidalija bendra etnine tapatybe⁶⁵. Todėl autorius kelia klausimą: jeigu p. korėjiečiai vis mažiau jaučiasi besidalijantys tautine tapatybe, o valstybė vis tiek ruošiasi susivienijimui, ar p. ir š. korėjiečiai išvis gali koegzistuoti kartu ir sugyventi vienoje valstybėje, ar tai nesukeltų pavojų.

Mažėjantį palaikymą susivienijimui rodo ir naujausia Asan politikos instituto 2018 m. atlikta apklausa. Joje išaiškėjo, kad nuo Park Geun-hye valdymo pradžios p. korėjiečių įsivaizdavimas dėl dalijimosi ta pačia etnine tapatybe kasmet mažėja – nuo 67,5 proc. 2014 m. iki 55,8 proc.⁶⁶, 2017 m. pradėjus valdyti Moon Jae-inui. Be to, per tą patį laikotarpį apie 3 proc. padidėjo dalis tų, kurie išvis nėra suinteresuoti šiuo klausimu.

3 paveikslas. Šiaurės Korėjos pietų korėjiečių įvaizdis 2012–2017 metais

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis <http://en.asaninst.org/contents/43527/>

⁶⁴ Kim Ji-yoon, 102-103.

⁶⁵ Kim Ji-yoon, 109.

⁶⁶ Kim Ji-yoon, Kim Kil-dong, Kang Chung-ku. „South Korean Youth’s Perceptions of North Korea and Unification.“ *The Asan Institute for Policy Studies*, 2018 04 20, 5. <<http://en.asaninst.org/contents/43527/>> [žiūrėta 2018 04 22]

Apklausa rodo, kad jei apie 62 proc. vyresnių, virš 60 m. amžiaus žmonių, mato š. korėjiečius kaip savo tautiečius, 20–30-mečių amžiaus grupėje taip galvoja tik apie trečdalis – 32 proc⁶⁷. Lygiai taip pat jie skeptiškesni vertindami susivienijimą. 2017 m. apie 23 proc. 20–30 m. ir 31,3 proc. 30–40 amžiaus grupių respondentų abejingai žiūrėjo į susivienijimą, kai tarp vyresnių, virš 60 metų respondentų, abejingųjų buvo tik 14,9 proc⁶⁸. Taip pat įdomu, kad virš 60 metų amžiaus grupės abejingųjų susivienijimui dalis reikšmingai išaugo pradėjus valdyti Moon Jae-inui (nuo 8,3 proc. 2014 m. iki 14,9 proc. 2017 m.)⁶⁹, tuo metu abejingo jaunimo dalis per tuos metus keitėsi mažiau – jų sumažėjo mažiau nei 5 proc.⁷⁰ 2017 m. daugiausia tarp abejingųjų susivienijimui sudarė 20–30 ir 30–40 amžiaus grupių respondentai.

Tuo metu š. korėjiečiai dalinasi visai kitokiomis nuotaikomis. 2011 m. Š. Korėjos pabėgėlių Kinijoje apklausa parodė, kad net 92 proc. š. korėjiečių trokšta susivienijimo, 42 proc. dėl to, kad korėjiečiai dalinasi ta pačia etnine tapatybe, 45 proc. – dėl geresnio gyvenimo Š. Korėjoje troškimo⁷¹. Panašūs duomenys surinkti ir „Beyond Parallel“ projekte dalyvaujančių JAV Strateginių ir tarptautinių studijų centro (angl. *Center for Strategic and International Studies*) akademikų. Ši apklausa atskleidė, kad 94 proc. š. korėjiečių palaiko susivienijimą, o 44,1 proc. mano, kad tai būtina dėl to paties tautinio identiteto⁷². Verta pažymėti, kad duomenys, dėl sudėtingų atsakymų surinkimo galimybių, pateikia tik orientacinį vaizdą, jais negalima visiškai pasitikėti, o apklausa neatitinka reprezentatyvumo kriterijų, nes apklausti tik 36 28–80 m. amžiaus respondentai. Tačiau dėl Š. Korėjos uždarumo, šiems duomenims verta suteikti dėmesį, kaip galimai parodantiems tam tikras tendencijas.

Taigi bendros tautos idėja gyva tarp š. korėjiečių, tačiau silpsta tarp P. Korėjos gyventojų. Patys p. korėjiečiai, ypač jaunimas, vis mažiau jaučiasi besidalijantys bendru identitetu su š. korėjiečiais, todėl vis mažiau palaiko susivienijimą. Tuo metu Š. Korėjoje vyrauja atvirkštinė tendencija, tam įtaką gali daryti propagandinė lyderių retorika, prastos gyvenimo sąlygos, kai susijungimas matomas kaip viltis pagerėjimui. Be to, P. Korėja pastarąjį dešimtmetį susiduria su nauju reiškiniu – P. Korėjos nacionalizmu, taigi, kaip vieną kliūčių susivienijimui įvykti galima išskirti etninį identitetą, nebematomą kaip bendrą su š. korėjiečiais.

⁶⁷Kim Ji-yoon, 6.

⁶⁸Ten pat, 7.

⁶⁹Ten pat.

⁷⁰Ten pat.

⁷¹Norbert Eschborn, Kim Yong-yoon. „Korean Reunification: possibility or pipe dream.“ *KAS International Reports*, 2013 02 01, 85. <http://www.kas.de/wf/doc/kas_33520-1522-2-30.pdf> [Žiūrėta 2018 04 22]

⁷²„On Unification: North Koreans’ Hope for the Near Future.“ 2018. <<https://beyondparallel.csis.org/unification-north-koreans-hope-near-future/>> [Žiūrėta 2018 m. balandžio 2 d.].

2. Korėjų vienijimosi problematikos analizė: tyrimas

2.1 Tyrimo metodologija

Siekiant išsiaiškinti, kas stabdo Šiaurės ir Pietų Korėjas susivienyti, kai šis siekis yra taip palaikomas ir deklaruojamas jau ne vieną dešimtmetį, atliktas **atvejo tyrimas** (angl. *Case Study*). Atvejo studija leidžia atlikti socialinio reiškimo, šiuo atveju – Korėjų susijungimo problematikos tyrimą per visą individualaus atvejo analizę⁷³. Tyrimui pasirinktas **kokybinio tyrimo metodas**, nes jį naudinga naudoti, kai reikalingas detalus ir išsamus dalyko vaizdas. Duomenų apdorojimas vyksta nagrinėjant pasisakymus, dokumentų fragmentus, kokybinės informacijos akademikų tekstus⁷⁴. Surinkti duomenys analizuojami siekiant išsiaiškinti priežastinius ryšius tarp kintamųjų, todėl tokiu tyrimu galima užčiuopti smulkesnius tiriamojo objekto aspektus, o ne tik patvirtinti išsikeltas hipotezes.

Atvejo studijos analizės tikslas: suprasti, kodėl Šiaurės ir Pietų Korėjų susivienijimas vis dar neįvyksta, jei tikslas susivienyti iki šiol yra palaikomas ir propaguojamas viešojoje bei oficialiojoje abiejų valstybių politikoje.

Tam pasitelkiamos šios teorinėje dalyje išskirtos kliūčių susivienijimui įvykti prielaidos:

1. Saugumo dilema, kilianti vykstant Š. ir P. Korėjai vienijimosi procesui;
2. Noras išlaikyti galių balanso *status quo*;
3. Išorinių jėgų – JAV ir Kinijos interesai Korėjos pusiasalyje;
4. Š. ir P. Korėjų racionalūs paskaičiavimai, ar vienijimasis joms būtų naudingas;
5. Tautinio identiteto nebematymas kaip bendro.

Šios prielaidos sutraukiamos į dvi pagrindines **hipotezes**, kurios tikrinamos tyrimo metu.

H1 – susivienijimo pasiekti neleidžia racionalūs Š. ir P. Korėjų paskaičiavimai dėl saugumo, vidinių interesų užtikrinimo;

H2 – tautinis identitetas nebematomas kaip bendras, todėl nebelieka esminės priežasties vienytis.

Dar viena galima hipotezė, kurią leidžia išskirti teorinėje dalyje išskirtos kliūtys vienijimuisi – JAV ir Kinijos interesai pusiasalyje ir nenoras jėgų balanso išsiderinimo Rytų Azijoje. Tačiau ši hipotezė nebus tikrinama dėl plataus išnagrinėjimo daugelio akademikų tyrimuose. Be to, šiuo magistro darbu orientuojamasi į vidinės politikos klausimus siekiant suprasti, kodėl susivienijimo

⁷³Rimantas Tidikis. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003, 364.

⁷⁴Ten pat, 362,364.

nėra, jei šis siekis taip uoliai palaikomas pačių Š. ir P. Korėjų – tiek viešojoje, tiek oficialiojoje politikoje.

Kokybinis turinio analizės metodas pagal teorinėje dalyje išskirtus kriterijus ir suformuluotas hipotezes leis suprasti ar prielaidos, kurias padeda išskirti realizmo ir konstruktyvizmo teorijos, gali paaiškinti priežastis, kodėl kyla susivienijimo problematika ir susijungimas vis neįvyksta, nepaisant šio diskurso palaikymo politikoje.

Tam, kad užsibrėžtas tikslas būtų pasiektas, tyrimas skaidomas į šias dvi sritis, kuriose bus tiriamos išskirtos kliūtis susivienijimui įvykti:

- 1) Oficialioji politika – tiriami priimti dokumentai, jungtinės deklaracijos;
- 2) Viešoji politika – tiriami Š. ir P. Korėjų lyderių viešos kalbos.

Taigi pagrindinis **magistro darbo tyrimo objektas** – kliūtys Š. ir P. Korėjų susivienijimui.

Pirmosios dalies tyrimo imtis: oficialūs dokumentai, priimti nuo padalijimo 1948 m. iki šių dienų.

Antrosios dalies tyrimo imtis: 14 viešųjų Š. ir P. Korėjų lyderių kalbų.

Vienijimosi diskurso tyrimas viešosiose kalbose ir jų palyginimas su oficialiaja politika bei tam tikrų sąsajų radimas, padeda nustatyti tikruosius valstybių kėslus ir požiūrį į susivienijimą, galintį atsakyti į klausimą, kodėl jo dar nėra.

Analizei atlikti pasirinktos naujametės kalbos, kadangi Naujieji metai korėjiečiams yra itin svarbi šeimos šventė, o naujametės politinių vadovų kalbos sutraukia didelį visuomenės dėmesį. Korėjose savo svarba ir susidomėjimu šios kalbos prilygsta metiniams valstybių vadovų pranešimams, todėl Naujųjų metų kalbose ir spaudos konferencijose, skirtose šiai šventei, paliečiami visi valstybei aktualiausi klausimai, problemos, apžvelgiami praėję metai ir kitų metų iššūkiai. Tai leidžia susidaryti platų vaizdą apie lyderių vedamą politiką, retoriką kaimynės atžvilgiu, įžvelgti, kaip kinta identiteto diskursas, šalių požiūris į susivienijimą, kokios kliūtis išskiriamos.

Kadangi Kim Jong-ilas viešų kalbų beveik nesakydavo, pasirinktas periodas nuo 2011 metų, kai Š. Korėją pradėjo valdyti Kim Jong-unas. Šis laikotarpis atspindi reikšmingą naujausių įvykių epochą, taigi padeda užčiuopti aktualiausias problemas susivienijimo klausimu.

Viso nagrinėjama 14 viešų kalbų: po 7 iš kiekvienos pusės. Tiriamos 6 Kim Jong-uno naujametės kalbos ir viena, skirta Kim Il-sungo 100 gimimo metinėms, nes būtent ši Š. Korėjos lyderio kalba 2012 m. balandį, buvo pirmoji, o 2012 m. naujametės kalbos nebuvo vis dar gedint tautai dėl Kim Jong-ilo mirties. Iš P. Korėjos pusės tiriamos 5 naujametės kalbos ir 2 inauguracinės kalbos. Kadangi P. Korėjos pusėje nuo 2011 iki šių dienų keitėsi politiniai vadovai, o kai kurie pokyčiai sutapo su Naujųjų metų laikotarpiu, pasirinktos tų pačių metų inauguracinės prezidentų kalbos, kuriose, kaip ir naujametėse, galima įžvelgti svarbiausias įvardijamas šaliai problemas,

santykius su kaimynėmis, artimiausia kaimyne, požiūrį į susivienijimą, matomas kliūtis ir pan. Visą kalbų sąrašą galima pamatyti lentelėje, pateiktoje priede (67 psl.).

3. Susivienijimo diskursas oficialiojoje politikoje

3.1 Šiaurės ir Pietų požiūriai į susivienijimą

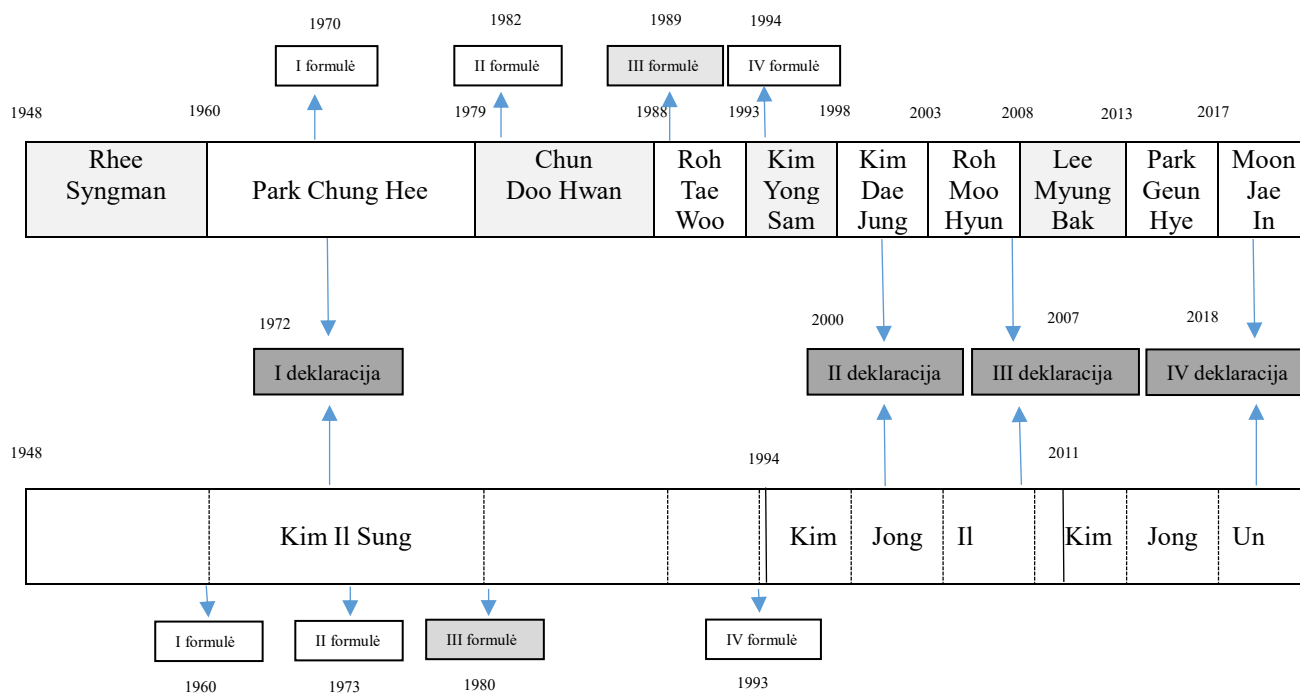
Nors 1950–1953 metais vyko Korėjos karas ir įtampa tarp valstybių buvo pasiekusi aukščiausią piką, jau tada susivienijimo idėja buvo gyva. Vis dėlto tiek Šiaurės, tiek Pietų Korėja neatmetė agresijos galimybės galimame procese ir kiekviena įsivaizdavo susivienytą Korėją pagal savo politinį modelį.

Tai, kaip kito susivienijimo diskursas įvairiais istoriniais laikotarpiais, patogiausia nagrinėti pagal P. Korėjos vadovų politines linijas, kadangi kiekvienas lyderis išsiskyrė savo požiūriu į santykius su Š. Korėja ir susivienijimą. Tuo metu Š. Korėjoje vadovų kaita buvo kur kas mažesnė, nes valdžioje iš kartos į kartą patenka tos pačios Kim dinastijos nariai, todėl valstybės laikysena šiuo klausimu pastovesnė. Pažymėtina, kad dalis dokumentų, pavyzdžiui, jungtinės Korėjų deklaracijos yra viešai prieinamos, o kitus, pavyzdžiui, kai kurias vienijimosi formules galima rasti tik antriniuose šaltiniuose. Taip pat reikia atkreipti dėmesį, kad informacija apie P. Korėjos vienijimosi strategijas yra prieinamesnė ir patikimesnė negu Š. Korėjos dėl valstybės uždarumo ir ribotos informacijos.

Laiko juostoje (4 paveikslas) pateikiama, kaip kito susivienijimo diskursas skirtingais istoriniais etapais, valdant skirtingiems vadovams, kokios bendros deklaracijos buvo priimtos, pasiūlytos susivienijimo formulės. Pažymėtina, kad joje neįtraukti trumpai Pietų Korėją valdę prezidentai, kurie, kaip pavyzdžiui Yun Bo-seon, greit buvo nuversti ir nespėjo padaryti esminių lūžių Korėjų santykiuose ar vienijimosi politikoje. Iš laiko juostos galima matyti, kad nors Korėjų santykiai visą laiką buvo įtempti, jiems būdinga atšilimų–atšalimų kaita kaip tam tikras švytuoklės principas. Po agresyvių Š. Korėjos veiksmų – pasikėsinimų į vadovus, branduolinės politikos pradžios, raketų bandymų ar pan., atšilimą keisdavo atšalimas, o į valdžią atėjus kitam P. Korėjos vadovui, santykiai dažniausia atšildavo, jam žadant gerinti santykius su Š. Korėja.

4-ajame paveiksle taip pat matyti, kad būtent Š. Korėja pirmoji pasiūlė vienijimosi formulę, kai P. Korėja pasiūlė savąją koncepciją dešimtmečiu vėliau. Apskritai pastebima tendencija, kad Pietų Korėja savo formules pasiūlydavo beveik dešimtmečiu vėliau nei Š. Korėja. Pilkesne spalva pažymėtos formulės, kurių abi valstybės iki šiol laiko oficialiomis vienijimosi formulėmis

4 paveikslas. Korėjų pastangos vienytis skirtingais istoriniais etapais

Šaltinis: sudaryta autorės

Pilkesnė spalva Pietų Korėjų prezidentų juostoje rodo laikotarpius, kada abiejų šalių santykiai buvo itin įtempti, tačiau, nepaisant to, matoma, kad tuo metu valstybių lyderiai siūlydavo savo formules arba priimdavo bendras jungtines deklaracijas.

Susivienijimo siekis ir vieningos Korėjos idėja P. Korėjoje gyvavo jau nuo pat Syngman Rhee (1948–1960 m.) valdymo metų. Vyravo požiūris, kad šis tikslas turėtų būti pasiektas per rinkimus, remiantis liberalia demokratija ir rinkos ekonomika, tačiau Syngman Rhee taip pat neatmetė ir ginkluotų pajėgų panaudojimo kaip vienos galimos priemonės susivienijimui pasiekti⁷⁵. Vėliau P. Korėjos susivienijimo koncepcija išliko panaši, ją koregavo valdantys prezidentai, tačiau esminis skirtumas – jose buvo atsisakyta ginkluotų pajėgų panaudojimo, akcentuojamas taikus susivienijimas.

5 paveikslas atspindi, kokių žingsnių logikos laikosi P. Korėja. Vienos Korėjos sandraugos kūrimas (angl. *Korean Commonwealth*) yra panašus į konfederacinės valstybės modelį, kai Korėjas sietų bendra ekonominė sistema, kultūra ir pan., tačiau abi valstybės išlaikytų savo skirtingas politines sistemas. Po šio tranzitinio varianto, kai įvyktų glaudesnė integracija, siūlomas galutinis variantas – bendra, suvienyta Korėja.

⁷⁵Park Young-ho, 3.

5 paveikslas. Pietų Korėjos vienijimosi scenarijus

Šaltinis: sudaryta autorės.

Tuo metu Š. Korėja pasižymi gana nuosekliu požiūriu į susivienijimą. Š. Korėja kaltino išorines jėgas ir „JAV imperialistus“ dėl Korėjų padalijimo, laikėsi požiūrio, kad pasidalijimas yra visos tautos problema, susijusi su jos nepriklausomumu. Anot Š. Korėjos, pirma, JAV turėtų būti pasmerkta, o „antisusivienijimo jėgos išsiųstos iš pusiasalio. Antra, tariama nepriklausomybė turėtų būti realizuota per visos Korėjos revoliuciją⁷⁶, vadinamą žmonių išsilaisvinimo demokratine revoliucija, kada P. Korėjos vyriausybę pakeis „liaudies revoliucionierių vyriausybė“. Taigi Š. Korėjos siekis – sukelti P. Korėjoje perversmą, eliminuoti vyriausybę ir taip susijungti Š. Korėjos politiniu modeliu. Suvienytą valstybę ji daugiausia įsivaizdavo pagal federacinės valstybės modelį, tačiau šis įsivaizdavimas nežymiai kito, reaguojant į tarptautinę aplinką. Pažymėtina, kad nors Š. Korėjos vienijimosi formulėse dažniausia naudojamas terminas *konfederacija*, iš tiesų turima omenyje federacinę valstybę.

6 paveikslas. Šiaurės Korėjos vienijimosi scenarijus

Šaltinis: sudaryta autorės.

Visus trijų Š. Korėją valdžiusių vadovų (Kim Il-sung, Kim Jong-il ir Kim Jong-un) vienijanti grandis – JAV kliūtis susivienijimui pasiekti. P. Korėja laikoma „JAV imperialistų kolonija“, o P. Korėjos vyriausybė „marionetine“⁷⁷. Taigi Š. Korėjos požiūriu, P. Korėja turėtų būti integruota į Š. Korėjos sistemą.

⁷⁶Park Young-ho, 6.

⁷⁷Park Young-ho, 7.

3.2 Pirmosios vienijimosi formulės

1960 m. rugpjūčio 14 d. Kim Il-sungas, pasinaudodamas neramumais P. Korėjoje, paskelbė pirmąją vienijimosi formulę. Ji atsispindi racionalius Š. Korėjos paskaičiavimus, kas valstybei būtų naudingiausia, ir norą maksimizuoti savo nacionalinius interesus. Nors siūloma konfederacijos idėja, akademikai pažymi, kad iš tiesų Š. Korėja siekė laisvesnės federacijos koncepto valstybės, komunizuojant P. Korėją⁷⁸. Taip pat siūlomi visuotiniai rinkimai, Aukščiausiojo nacionalinio kongreso (angl. *Supreme National Congress*) sukūrimas, kurį sudarytų atstovai iš abiejų pusių vyriausybių.

Paskelbus šią formulę iš P. Korėjos pusės reakcijos nebuvo sulaukta. Tam įtaką galėjo padaryti neramumai P. Korėjoje, kai 1960 m. balandį studentai-aktyvistai sukilo prieš autoritarinį Syngman Rhee valdymą, kai jis laimėjo rinkimus mįslingai mirus keliams potencialiems kandidatams ir kilus įtarimų dėl sufabrikuotų rezultatų bei aukšto korupcijos lygio⁷⁹. Kai Syngman Rhee buvo nuverstas kitu vadovu tapo karinį perversmą įvykdęs armijos generolas Park Chung-hee (1962–1979).

Pietų Korėja susivienijimo formulę pasiūlė dešimtmečiu vėliau nei Š. Korėja, tačiau siekis susivienyti oficialiai buvo deklaruotas 1969 metais, kai buvo įkurta Susivienijimo ministerija, veikianti iki šiol. Jos užduotis – rūpintis dialogu su Š. Korėja, siekiant susivienijimo. Iki šių dienų ministerija rūpinasi susivienijimo idėjos sklaida viešojoje erdvėje, teikia finansavimą reklamoms, laidoms, rengia informacinius leidinius.

Verta pažymėti, kad pats Park Chung-hee, į valdžią atėjęs per karinį perversmą, pasižymėjo autoritariniu valdymo būdu, buvo aršus antikomunistas. Beveik tuo pačiu metu 1969 m. JAV prezidentu tapo Richardas Niksonas, paskelbęs Niksono doktriną, kuria pažymėjo sieksiantis mažinti JAV karių skaičių Azijoje, ypač – Vietname, tuo pačiu ir P. Korėjoje. Iki 1971 m., nepaisant prezidento Park Chung-hee prieštaravimų, R. Niksono sprendimu iš pusiasalio buvo išvesta 20 tūkst. JAV karių⁸⁰. Šį sprendimą galima laikyti viena iš JAV-Kinijos atšilimo politikos padarinių (angl. *US-Sino rapprochement*), o jis labai džiugino Š. Korėją, kuriai JAV karių išvedimas buvo vienas didžiausių siekių. Ji suvokė, kad tik tą pasiekusi galėtų sukelti revoliucines nuotaikas P. Korėjoje ir siekti vyriausybės nuvertimo.

R. Niksono sprendimai dėl karių išvedimo, situacijos Vietname stabilizavimo, kur dešimtmečius tęsėsi Vietnamo karas, santykių atšilimo su komunistine Kinija, vertė keisti Park

⁷⁸Park Young-ho, 14.

⁷⁹Kim Eugene Kim, Kim Ke-soo. „The April 1960 Korean Student Movement.“ *The Western Political Quarterly*, vol 17, No. 1, 1964, 85. <<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/106591296401700108>> [Žiūrėta 2018 02 25]

⁸⁰Sergey Radchenko, Bernd Schaefer. „Red on White: Kim Il Sung, Park Chung hee, and the Failure of Korea's Reunification, 1971-1973.“ *Cold War History*, 17:3, 2017, 260. <<https://doi.org/10.1080/14682745.2016.1265508>> [Žiūrėta 2018 02 25]

Chung-hee itin priešišką antikomunistinę politinę liniją ir pasiduoti JAV spaudimui gerinti santykius su Š. Korėja⁸¹. Be to, JAV nereagavo rimtai į Š. Korėjos besitęsiančias provokacijas (netgi į 1969 m. Šiaurės Korėjos numuštą JAV karinį lėktuvą EC-121, kurio metu žuvo 31 JAV kariškis)⁸², ir atsitraukė nuo Pietų Korėjos saugumo klausimų, tačiau išreiškė norą, kad P. Korėja labiau remtųsi liberalia demokratija. 1971 m. rinkimuose ji išreiškė palaikymą P. Korėjos opozicijai ir pretendentui Kim Dae-jung, teigusiam, kad P. Korėjai reikia santykių su komunistine Šiaure atnaujinimo⁸³, o tai tapo dideliu iššūkiu diktatoriškam Park Chung-hee režimui, todėl netrukus jis iš išskaičiavimo pasiūlė pirmąją susivienijimo formulę, siekdamas pademonstruoti suinteresuotumą geresniais santykiais su Šiaurės Korėja.

1970 m. paskelbtoje formulėje laikomasi „pirmiausia – taika, po to – susivienijimas“ koncepto⁸⁴. Nuo tada pagrindinė P. Korėjos susivienijimo linija – palaipsniui dedami žingsniai taikiam susivienijimui pasiekti, atmetant ginkluotų jėgų panaudojimą, priešingai nei Syngman Rhee valdymo metu.

1 lentelė. **Pirmosios Š. ir P. Korėjų vienijimosi formulės**

Pirmosios vienijimosi formulės	
ŠIAURĖS KORĖJA, 1960	PIETŲ KORĖJA, 1970
Konfederacijos idėja kaip geriausias sprendimas dėl skirtingų politinių režimų, vyravusių Korėjose	Korėjų santykių dialogo vystymas ir mainai
JAV karių iš pusiasalio išvedimas	Karinio konflikto vengimas, konkurencija ir rungtyniavimas gali vykti tik gera valia
Aukščiausiojo nacionalinio kongreso (angl. <i>Supreme National Congress</i>) sukūrimas, kurį sudarytų atstovai iš abiejų pusių vyriausybių, siekiant koordinacijos ir diskusijos	Rinkos ekonomika, liberalios demokratijos principai
Visuotiniai rinkimai kaip racionaliausias variantas taikiam susivienijimui	Laisvi, bendri rinkimai

Šaltinis: sudaryta autorės

1 lentelė atspindi skirtumus tarp pirmųjų pasiūlytų formulių. Abi valstybės siūlo rinkimus, nors

⁸¹Choi Lyong. „*The Foreign Policy of Park Chunghee: 1968-1979.*“ Doctor’s Thesis, The London School of Economics and Political Science, 2012, 54.

<http://etheses.lse.ac.uk/506/1/Choi_The%20Foreign%20Policy%20of%20Park%20Chunghee.pdf> [Žiūrėta 2018 02 27]

⁸²Choi Lyong, 62.

⁸³Choi Lyong, 54.

⁸⁴Park Young-ho, 4.

Š. Korėjos siūlymas, kaip pastebi analitikai, yra veidmainiškas⁸⁵, o reikalavimas išvesti JAV karius iš pusiasalio slepia tikrąjį siekį – užimti jį, prisidengiant „visuotinių rinkimų“, aukščiausiojo nacionalinio kongreso, konfederacijos idėja. Tuo metu P. Korėjos pasiūlyti žingsniai pirmoje formulėje nekonkretūs. Nors pabrėžiama taika, liberali demokratija, tai tebuvo tik nenuoširdūs autoritarinio vadovo lozungai. Taigi pirmosios formulės jokio lūžio nepadarė, jos liko nepastebėtos.

3.3 Pirmoji 1972 m. jungtinė deklaracija

Park Chung-hee bandymas laviruoti tarp santykių pagerinimo su JAV dėl saugumo tikslų privertė P. Korėją demonstruoti švelnesnę politiką kaimynės atžvilgiu. Jau 1971 m. prasidėjo Raudonojo kryžiaus susitikimai dėl galimybių susitikti išskirtoms šeimoms, nors iš tiesų gerinti santykius nebuvo nuoširdus Korėjų noras, o veiksmai, slepiantys kėslus gauti naudos. Š. Korėja neatsisakė savo planų surengti vidinę revoliuciją P. Korėjoje ir vėliau ją prijungti, tačiau tam įvykdyti reikėjo didesnio palaikymo, kurio tikėjosi iš sąjungininkų – Kinijos ir SSRS. Kim Il-sungas intensyvino dialogą su tuometiniu Kinijos lyderiu Mao Zedongu, tikėdamasis, kad per JAV-Kinijos santykių atšilimą, kurio siekė R. Niksonas, Kinija iškels JAV karių buvimo pusiasalyje klausimą⁸⁶, tačiau Kinija laikėsi nuosaikios pozicijos ir šių Š. Korėjos interesų ant derybų stalo nedėjo.

Dėl šios priežasties Kim Il-sungas pradėjo kalbėtis ir su P. Korėja, norėdamas pagerinti savo įvaizdį tarptautinėje arenoje, ir 1972 m. Korėjos paskelbė bendrą Liepos 4-osios Šiaurės-Pietų bendrą deklaraciją⁸⁷, kuriuo atskleidė, kad kiekvienos vyriausybės atstovai lankėsi viena kitos sostinėse ir sutarė dėl bendrų gairių, padėsiančių sudėti žingsnius taikiam šalių susivienijimui (7 paveikslas).

7 paveikslas. 1972 m. Liepos 4-osios Jungtinė deklaracija

Liepos 4-osios Jungtinė deklaracija	Susivienijimas turi būti pasiektas tik vidinėmis pajėgomis ir ištekliais, be išorinių jėgų įsikišimo
	Susivienijimas turi būti taikus, be ginkluotų pajėgų panaudojimo
	Abi pusės prisižada remti nacionalinės vienybės idėją ir ją skatinti, nepaisant ideologinių ir politinių sistemų skirtumų

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis

http://www2.law.columbia.edu/course_00S_L9436_001/North%20Korea%20materials/74js-en.htm

⁸⁵Park Young-ho, 14.

⁸⁶Radchenko, 264.

⁸⁷Daniel Wertz. *Inter-Korean Relations*, 2017, 2. <https://www.ncnk.org/sites/default/files/issue-briefs/NCNK_Issue_Brief_ROK%20DPRK.pdf> [Žiūrėta 2018 02 27]

Deklaracijoje paliečiamos visos teorinėje dalyje išskirtos kliūtys susivienijimui pasiekti: pabrėžiamas išorinių jėgų nesikišimas, taip pripažįstant, kad JAV ir Kinija turi interesų pusiasalyje, saugumo dilema, nes abiem valstybėms šios sąjungininkės garantuoja saugumą, paliečiamas bendras tautinis identitetas, kuris deklaracijoje naudojamas kaip valstybių jungtis. Tą parodo tokių junginių kaip *nacionalinė vienybė, vieningi žmonės*⁸⁸ vartojimas.

Tačiau ši jungtinė deklaracija nepadarė lūžio Korėjų santykiuose, jau netrukus jie grįžo į tą patį įšalą. Taip galėjo nutikti, nes nei Šiaurės, nei Pietų Korėja nenorėjo realaus atšilimo, o tik pademonstravo, kad vienijimąsi įsivaizduoja pagal savo politinius modelius⁸⁹. Kiekviena pusė deklaracija siekė naudoti sau – maksimizuoti nacionalinius interesus: Kim Il-sungas per P. Korėją suartėti su jos sąjungininkais ir siekti JAV karių iš pusiasalio išvedimo⁹⁰. Ji taip pat tikėjosi, kad demokratizacijos procesai, prasidėję P. Korėjoje, bus palanki terpė pro-šiaurietiška revoliucijai⁹¹. Tuo metu Korėja siekė savo tikslų – užsitikrinti, kad JAV kariai, garantuojantys saugumą valstybei, nebūtų išvesti iš pusiasalio.

Jau kitais metais Š. Korėja pasiūlė antrą formulę, dar labiau pademonstruodama norą susivienyti pagal jos santvarką. Antroji formulė skyrėsi nuo pirmosios tuo, kad pasiūlytas Didžiojo nacionalinio kongreso formatas buvo artimesnis visuomenės asamblėjai, nes joje atstovautų ne vyriausybės nariai, o tautos atstovai, taip parodant P. Korėjos vyriausybės nepripažinimą⁹²(2 lentelė).

2 lentelė. II Šiaurės Korėjos susivienijimo formulė

II ŠIAURĖS KORĖJOS SUSIVIENIJIMO FORMULĖ, 1973	
1960 m.	1973 m.
	Karinės konfrontacijos panaikinimas
	Kooperacija ir mainai įvairiose srityse
Konfederacijos idėja	Konfederacinės valstybės sukūrimas (angl. <i>Confederal Republic of Koryo</i>)
Aukščiausias nacionalinis kongresas (angl. <i>Supreme National Congress</i>) iš vyriausybių narių	Didžiojo nacionalinio kongreso (angl. <i>Great National Congress</i>) sušaukimas iš visuomenės narių
	Sukūrus konfederaciją – vieningos Korėjos prijungimas prie Jungtinių Tautų

Šaltinis: sudaryta autorės

⁸⁸July 4th North-South Joint Statement, 1972.

⁸⁹Radchenko, 260

⁹⁰Ten pat.

⁹¹Ten pat, 276.

⁹²Ministry of National Unification Republic of Korea, *Peace and Cooperation*. 1996, 76.

<http://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/news/Publications/whitepaper/> [žiūrėta 2018 03 03]

Šioje formulėje siūlomas Konfederacinės Koryo respublikos (angl. *Confederal Republic of Koryo*) konceptas turi itin stiprią propagandinę ir simbolinę reikšmę, nes vien pavadinimas pabrėžia Š. Korėjos autoritetą, kadangi mena 918–1392 m. Korėjos karalystės laikotarpį, kai sostinė buvo Kaesong miestas, esantis dabartinėje Š. Korėjos teritorijoje⁹³. Tarp esminių skirtumų – tai, kad kalbama apie didesnę kooperaciją, mainus, karinės konfrontacijos panaikinimą, kurį galima būtų laikyti teigiamu pokyčiu koncepcijoje, jei iš tikrųjų ne dar agresyvesnė jo natūra.

Trapių santykių atšilimas netruko ilgai tęstis. Š. Korėja nepasiekė savo tikslo – JAV karių išvedimo iš pusiasalio ir atmetė tolimesnius P. Korėjos siūlymus dėl taikos, o 1974 metais santykiai dar labiau atšalo po to, kai Šiaurės Korėjai simpatizuojantis japonų kilmės asmuo nesėkmingai pasikėsinęs į P. Korėjos prezidentą, nužudė jo žmoną Yuk Young-soo⁹⁴. Įtampą didino ir 1975 m. JAV pralaimėjimu pasibaigęs Vietnamo karas, kai jis buvo suvienytas pagal komunistinį Šiaurės Vietnamo modelį. Tuo metu Park Chung-hee, bijodamas Pietų Vietnamo likimo ir kad tokia baigtis gali įkvėpti Š. Korėją, iškėlė idėją dėl P. Korėjos galimybės vystyti branduolinį ginklą kaip apsaugą⁹⁵, tačiau tai nepatiko naujam JAV prezidentui Geraldui Fordui, paraginusiui atsisakyti šių planų ir pasirašyti Branduolinio ginklo neplatavimo (angl. *Non-proliferation Treaty*) sutartį⁹⁶. Praėjus keleriems metams, 1979 m. Park Chung-hee buvo nužudytas savo žvalgybos vadovo, taigi Korėjų santykiai per visą dešimtmetį taip ir nespėjo pagerėti, o jungtinę deklaraciją galima laikyti labiau simboliu, parodomuoju žingsniu, stokojančiu realios politinės reikšmės.

3.4 9-tasis dešimtmetis: Korėjų santykiai aukščiausiam įtampos taške

Devintąjį dešimtmetį Korėjų santykiuose galima apibūdinti kaip aukščiausios įtampos piką. Juos neigiamai paveikė pasikėsinimas į naująjį P. Korėjos lyderį Chun Doo-hwan (1980–1988). Jis valdžią užėmė po Park Chung-hee mirties kilusių masinių protestų metu, kai buvo reikalauta demokratijos atkūrimo⁹⁷. Galiausia tūkstančiai protestuotojų Kwangju sukilime buvo areštuoti, susirėmimuose mirė šimtai aktyvistų, o protestų lyderis Kim Dae-jung (būsimas prezidentas) buvo įkalintas. Jau po kelių mėnesių Chun Doo-hwan laimėjo rinkimus, būdamas vieninteliu kandidatu, prasidėjo dar vienas autoritarinio valdymo laikotarpis. Tačiau net ir įtemptu metu susivienijimo siekis nebuvo paliktas nuošalėje. Abiejų valstybių lyderiai patobulino ankstesnes susivienijimo formules ir dar labiau jas išplėtė, nors jų suformulavimas vėlgi nepadarė jokio postūmio susivienijime.

⁹³Ministry of National Unification Republic of Korea, 76.

⁹⁴Wertz, 2.

⁹⁵Choi Lyong, 136.

⁹⁶Choi Lyong, 139.

⁹⁷David Adesnik, Kim Sunhyuk. „If at First You don't Succeed: The Puzzle of South Korea' Democratic Transition.“ *CDDRL Working Papers*, 2009.

<https://cddrl.fsi.stanford.edu/publications/if_at_first_you_dont_succeed_the_puzzle_of_south_koreas_democratic_transition> [Žiūrėta 2018 03 04]

P. Korėjai įtemptu metu vyko Šeštasis Šiaurės Korėjos darbininkų partijos suvažiavimas, kurioje buvo priimta „Demokratinės konfederacinės Koryo respublikos“ (angl. *Democratic Confederal Republic of Koryo*)⁹⁸ vienijimosi scenarijus, iki šiol laikomas oficialia valstybės vienijimosi formule.

Nors siūloma konfederacija, akademikai pažymi, kad iš tiesų deklaruojamas konfederacijos siekis yra federacijos troškimas, Š. Korėjos modeliu. Pirma, formulėje įvardyta, kad karinis, fašistinis P. Korėjos režimas turi būti likviduotas ir demokratizacija, apginant tautos interesus, realizuota⁹⁹, išlieka reikalavimas išvesti JAV karius iš pusiasalio. Iš tikrųjų formule siekiama pakeisti P. Korėjos režimą į komunistinį, ignoruojant bet kokias dialogo galimybes. Kai kurių akademikų moksliniuose straipsniuose ši formulė ir yra įvardijama kaip Demokratinės federacinės, o ne konfederacinės Koryo respublikos sukūrimas. Lee Boo-kyon pabrėžia, kad tai, ar Š. Korėja iš tikrųjų turi omenyje konfederaciją, ar federaciją – klaidina, kadangi konfederacija korėjiečių kalboje labiau vartojama apibrėžiant federaciją¹⁰⁰, todėl kyla tiek nesklaidumų, aiškinantis, ką iš tikrųjų Š. Korėja turėjo omenyje. Tačiau pagal Kim Il-sung retoriką dėl valdžios nuvertimo ir deklaruojamus punktus, kur raginamas didesnis komunistų valdžios pripažinimas, galima daryti išvadą, jog iš tiesų siekiama federacijos.

3 lentelė. III Šiaurės Korėjos susivienijimo formulė

III ŠIAURĖS KORĖJOS SUSIVIENIJIMO FORMULĖ, 1980	
1973 m.	1980 m.
	Pietų Korėjos režimo pakeitimas
	Antikomunistinių ir nacionalinio saugumo įstatymų panaikinimas
Konfederacinės valstybės sukūrimas (angl. <i>Confederal Republic of Koryo</i>)	Demokratinės konfederacinės valstybės sukūrimas (angl. <i>Democratic Confederal Republic of Koryo</i>)
	Visų Š. Korėjos politinių partijų ir socialinių organizacijų legalizavimas
	„Demokratijos“ aktyvistų ir patriotų paleidimas
Didžiojo nacionalinio kongreso (angl. <i>Great National Congress</i>) sušaukimas iš visuomenės narių	Aukščiausios nacionalinės konfederacijos asamblėjos sukūrimas (angl. <i>Supreme National Confederal Assembly</i>) iš abiejų vyriausybių narių + užsienio korėjiečių

Šaltinis: sudaryta autorės

⁹⁸Ministry of National Unification Republic of Korea, 76.

⁹⁹Lee Boo-kyon, 36.

¹⁰⁰Lee Boo-kyon, 41-42.

3 lentelėje matyti, kad Š. Korėjos pozicija naujoje formulėje sugriežtėjo, joje atvirai išreiškiamas siekis pakeisti P. Korėjos vyriausybę. Tuo metu Š. Korėją Kim Il-sungas mato kaip demokratinę, todėl šiam įvaizdžiui sustiprinti jis prideda šį žodį prie valstybės pavadinimo. P. Korėjos prezidento Chun Doo-hwan išrinkimas sutapo su JAV prezidento R. Reagano išrinkimu, pasižymėjusiu stipria antikomunistine linija, todėl Š. Korėja sumažino JAV karių išvedimo iš pusiasalio akcentavimą ir savo dėmesį sutelkė į kitus aspektus¹⁰¹. Vis dėlto ji neatsisakė savo siekių revoliucionuoti P. Korėją, ką rodo tokie punktai, kaip „režimo pakeitimas“, „Demokratijos aktyvistų ir patriotų paleidimas“.

R. Reagano atėjimas į valdžią – svarbus aspektas analizuojant, kaip pasikeitė JAV–P. Korėjos santykiai. Kadangi R. Reaganas, kaip minėta, pasižymėjo aršia antikomunistine laikysena, jis demonstravo palaikymą antikomunistinėms vyriausybėms, nesvarbu, ar jos buvo demokratinės, ar autoritarinės¹⁰². Galimai todėl P. Korėjos ir JAV prezidentus jungė šilti santykiai, o tai darė situaciją paradoksalia, nes JAV išreiškė palaikymą naujai vyriausybei, nenorėdama prisidėti prie dar didesnio nestabilumo P. Korėjoje, bet tuo pačiu kritikavo P. Korėją dėl žmogaus teisių pažeidimų, autoritarinio valdymo¹⁰³. Tačiau po kurio laiko JAV pradėjo reikalauti demokratinų pokyčių ir ėmė spausti Chun Doo-hwan dėl politinės evoliucijos¹⁰⁴. Tuo metu Š. ir P. Korėjos santykiai ir toliau stingo sąstingyje. Chun Doo-hwan dar 1981 m. Pchenjanui kelis kartus siūlė surengti aukščiausio lygio susitikimus¹⁰⁵, tačiau Š. Korėja atmetė pasiūlymus, nepripažindama naujojo prezidento valdžios legitimumo. Nepaisant to, po kelerių metų 1982-aisiais P. Korėja pasiūlė dar vieną vienijimosi formulę.

Formulėje akcentuojama, kad susivienijimas turi būti pasiektas per nacionalinį apsisprendimą ir pasiryžimą, demokratijos ir taikos dvasia. Pagrindiniai principai pateikiami 6 lentelėje, kurioje matyti, kad formulė buvo tik parodomasis aktas ir beveik niekuo nesiskyrė nuo ankstesnės formulės. Taigi matoma, kad tikslas nuoširdžiai susivienyti stokojo realaus noro, o realių postūmių nepadaryta nei dialogo būtu, nei keičiant valstybės poziciją. Tai galėjo lemti, kad ši formulė, kaip ir kitos, liko tik dar vienu dokumentu.

Tuo metu, nors Š. Korėja sušvelnino retoriką JAV karių išvedimo iš pusiasalio klausimu ir ją pamažino, jos retorika P. Korėjos vyriausybės atžvilgiu sugriežtėjo, be to, ji ėmėsi realių agresyvių veiksmų. Pavyzdžiui, 1983 m. sausio 9 dieną vizito Birmoje metu Chun Doo-hwan buvo mėgintas susprogdinti kelių sprogdintojų, tarp kurių buvo Š. Korėjos karininkų, Rangoon vadinamo incidento

¹⁰¹Eric N. Reeves. „The Potential for Korean reunification in a post-cold war environment and implications for United States security interests in Northeast Asia.“ Doctor’s Dissertation, Naval Postgraduate School, 1993, 54.

¹⁰²Adesnik, 3.

¹⁰³Adesnik, 17.

¹⁰⁴Adesnik, 9.

¹⁰⁵Lee Young H. „Seoul Offers Detailed New Proposal for Korean Reunification.“ January 23, 1982.

<https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1982/01/23/seoul-offers-detailed-new-proposal-for-korean-reunification/be439f54-503a-4d2c-8e66-3736cce0f0b8/?utm_term=.e2448556d99e> [Žiūrėta 2018 03 04]

metu sprogmuo nužudė 19 žmonių, 6 buvo iš Chun Doo-hwan vyriausybės¹⁰⁶. Šalys atsidūrė maksimalioje konfrontacijoje, todėl 1984 m. Pchenjanas pasiūlė trišalius susitikimus tarp Pietų, Š. Korėjos ir JAV, argumentuodamas, kad yra rimtai suinteresuotas dėl taikos Korėjos pusiasalyje. Pažymėtina, kad šiais metais įvyko ir Šiaurės-Pietų susitikimas dėl ekonomikos, Raudonojo kryžiaus ir kiti susitikimai, siekiant pagerinti Š. Korėjos įvaizdį P. Korėjos akyse¹⁰⁷.

4 lentelė. II Pietų Korėjos vienijimosi formulė

II PIETŲ KORĖJOS VIENIJIMOSI FORMULĖ, 1982	
1970 m.	1982 m.
Karinio konflikto vengimas, konkurencija gali vykti tik gera valia	Laikytis Jungtinėse Tautose nustatytos paliaubų sutarties ir siekti baigti ginklavimosi varžybas
	Sukurti tarpusavio ryšius apsikeičiant diplomatiniais pasiuntiniais
Korėjų santykių dialogo vystymas ir mainai	Skatinti tarpusavio mainus ir kooperaciją, pavyzdžiui, atveriant sienas ir leidžiant susitikti išskirtoms šeimoms
	Atsisakyti karinės jėgos panaudojimo ir siekti takaus dialogo
	Pripažinti viena kitos politines ir socialines institucijas ir nesikišti į vidaus reikalus bei politiką
Laisvi bendri rinkimai	Abejose pusėse turi būti surengti laisvi rinkimai
	Priimti suvienytos Korėjos konstituciją

Šaltinis: sudaryta autorės

Šie susitikimai davė vaisių – 1985 m. po daugelio tarpvalstybinių susitikimų valstybės nusprendė pirmą kartą po karo leisti susitikti išskirtų šeimų nariams¹⁰⁸, Š. Korėja tapo Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties nare. Tačiau bendra įtampa nemažėjo, o dar labiau suintensyvėjo Seului ruošiantis 1988 m. olimpinėms žaidynėms. 1987 m. Š. Korėja netgi ryžosi susprogdinti P. Korėjos „Korean Air“ aviakompanijos skrydį 858 vykdžiusį keleivinį lėktuvą, siekdama sukompromituoti P. Korėjos įvaizdį ir parodyti pasauliui, kad ji negali užtikrinti saugumo žaidynėse¹⁰⁹.

Kai 1987 m. Chung Doo-hwan kadencijaėjo į pabaigą, vėl kilo protestai dėl jo pasitraukimo, tikintis demokratinio pokyčio. Kritiniu momentu R. Reaganas nusiuntė laišką Chun Doo-hwan,

¹⁰⁶Reeves, 54

¹⁰⁷Reeves, 55.

¹⁰⁸Wertz, 2

¹⁰⁹Reeves, 55.

reikalaujamas taikaus sprendimo kilusiai krizei¹¹⁰, todėl rinkimai buvo suorganizuoti nepanaudojant politinio žiaurumo, tam įtakos turėjo ir troškimas surengti olimpinės žaidynės. Rinkimai, olimpinės žaidynės sėkmingai įvyko, Š. Korėjai pasiekti savo tikslo sukompromituoti P. Korėją tarptautinėje arenoje nepavyko, tačiau santykiai tarp Korėjų stipriai pablogėjo.

3.5 Dialogo atnaujinimas: Roh Tae-woo *Nordpolitik* politika

Glaudesnis dialogas tarp valstybių vėl buvo atnaujintas į valdžią atėjus išrinktam P. Korėjos prezidentui Roh Tae-woo (1988–1993). Jo vedamos vadinamos *Nordpolitik* politikos metu buvo sušvelninti ir užmegzti diplomatiniai santykiai su tradicinėmis Š. Korėjos sąjungininkėmis – SSRS ir Kinija, siekta daugiau dialogo su Š. Korėja. Apibendrinant jo politiką verta prisiminti tuometį politinį kontekstą – SSRS prezidento M. Gorbačiovo pradėtą skaidrumo ir atvirumo *Glasnost* politiką, bundančias tautos apsisprendimo ir tautos savimonės idėjas Europoje¹¹¹. Roh Tae-woo buvo priverstas atversti naują puslapį Korėjų santykiuose, taigi jau 1988 m. jis paskelbė, kad vykdys lankstesnę politiką Š. Korėjos atžvilgiu, nesieks jos izoliuoti, o atvirkščiai, stengsis integruoti į tarptautinę bendruomenę ir dirbs ties šiuo klausimu su kitomis Jungtinių Tautų narėmis¹¹².

Jau 1989 metais buvo pasiektas susitarimas su kaimyne dėl vidinės prekybos, pirmą kartą priimti susitarimai dėl mainų sporto žaidynėse. Į vienijimosi klausimą įtraukta visuomenė, surengta 250 seminarų ir apskrito stalo diskusijų su akademikais, žiniasklaida, kultūros bei verslo atstovais, kokia galėtų būti P. Korėjos vienijimosi formulė.¹¹³ Roh Tae-woo netgi numatė įtraukti į Konstituciją taikaus susivienijimo tikslą ir oficialiai įtvirtinti vyriausybės valią. Šis straipsnis iki šiol įtvirtintas šiandien galiojančioje Konstitucijoje, kurios 4 straipsnis skelbia, kad *Korėjos respublika turi siekti susivienijimo ir suformuluoti bei laikytis taikios vienijimosi politikos*¹¹⁴. Tais pačiais metais Roh Tae-woo, pasiūlo dar vieną nacionalinės bendruomenės susivienijimo formulę – (angl. *South Korea's National Community Unification Formula*), kurią P. Korėja iki šiol laiko oficialia valstybės formule.

Korėjos sandraugos modelis šioje formulėje siūlomas kaip tranzitinis variantas formuojant vieningą unitarinę valstybę. Reikia pažymėti, kad siūloma Korėjos sandrauga, nėra tapati federacinei valstybei ar valstybių sąjungai, tai sandrauga su vieninga ekonomine, socialine, kultūrine sistema¹¹⁵.

¹¹⁰Adesnik, 3.

¹¹¹Reeves, 58.

¹¹²Reeves, 58.

¹¹³Yang Chang-seok. „Review of Previous ROK Government Policies for Reunification and Future Policy Options in View of German Reunification.“ *US Korea Institute at SAIS*, 2016, 13. <<https://www.38north.org/wp-content/uploads/2016/12/NKIP-Yang-German-Reunification.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 05]

¹¹⁴*Constitution of the Republic of Korea*, 1987.

<http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_117333.pdf> [Žiūrėta 2018 03 27]

¹¹⁵Yang Chang-seok, 16.

Taip pat galima pastebėti, kad šis siūlymas yra panašesnis į konfederacinės valstybės modelį, nes Korėjos išliktų kaip atskiros šalys, kurioms galiotų tarptautinė teisė, jos turėtų nuosavas kariuomenes, o vieningumas pasireikštų ne politiniuose reikaluose¹¹⁶. Tačiau galutinis formulės tikslas – pilnai integravus valstybes į vieną politinę sistemą, priimti konstituciją, kurios raide vyktų generaliniai rinkimai, o po jų būtų suformuota nacionalinė asamblėja, ir Korėja suvienyta.

5 lentelė. Šiaurės ir Pietų Korėjų pagrindinės vienijimosi formulės

Šiaurės ir Pietų Korėjų pagrindinės vienijimosi formulės	
ŠIAURĖS KORĖJA, 1980	PIETŲ KORĖJA, 1989
	Susitaikymas ir kooperacija gerbiant kiekvienos politinį režimą, panaikinant nepasitikėjimą ir konfrontaciją
	Sukurti Korėjos sandraugą, kuri <i>de facto</i> būtų kaip dvi atskiros valstybės, tačiau plėtojama nacionalinė visuomenės bendrystė
Abejose pusėse turi būti surengti laisvi rinkimai	Surengti generalinius rinkimus pagal vieningą konstituciją

Šaltinis: sudaryta autorės

Išnagrinėjus šią oficialiąją P. Korėjos formulę, matyti, kad tiek formulės, tiek tikrieji ir deklaruojami Š. ir P. Korėjų siekiai visiškai nesutapo. Abi valstybės formulėmis tiksliai apskaičiavimo siekiamą naudą ir nesiekė rasti bendro sutarimo, tai tebuvo politinio konsensuso radimo stokoiantys dokumentai, įtvirtinantys nekintančią valstybių laikyseną.

Vis dėlto po formulės paskelbimo buvo stebimas santykių sušvelnėjimas. Gerinti santykius ir keisti retoriką Š. Korėją paskatino krizė dėl jos išlikimo, kai pasaulį drebino išsivadavimo iš SSRS pavyzdžiai, Vokietijos susijungimas. 1992 m. buvo pasirašyta Jungtinė deklaracija dėl Korėjos pusiasalio denuklearizavimo (angl. *Joint Declaration on The Denuclearization of The Korean Peninsula*), kuriuo šalys įsipareigojo negaminti, nenaudoti ir neplatinti branduolinių ginklų, bei nesodrinti urano¹¹⁷. Pažymima, kad deklaracija priimama „siekiant eliminuoti branduolinio karo pavojų, sukuriant aplinką ir sąlygas taikiam susivienijimui ir prisidedant prie saugumo kūrimo visoje Azijoje ir pasaulyje“¹¹⁸. 1993 metais paskelbiama 10 tikslų programa susivienijimui įvykti¹¹⁹, kurioje Š. Korėja vėl pabrėžia jog vienybė turi būti pasiekta be invazijos baimės, nepriklausomybės dvasia.

¹¹⁶Park Young-ho, 4.

¹¹⁷*Joint Declaration on The Denuclearization of The Korean Peninsula*, ROK Ministry of Unification, January 20, 1992. <<http://eng.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1889&mode=view&page=11&cid=32090>> [Žiūrėta 2018 03 03]

¹¹⁸Ten pat.

¹¹⁹*10-Point Programme of the Great Unity of the Whole Nation for the Reunification of the Country*, 1994.

<<https://web.archive.org/web/20060106045846/http://www.korea-dpr.com/library/201.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 27]

Svarbu pastebėti, kad Kim Jong-ilo retorika pasikeičia, ir formulėje konkrečiai įvardijama, kad siekiamas scenarijus – konfederacijos modelis, palikus dviejų sistemų ir dviejų vyriausybių modelį. Tai parodo racionalius Š. Korėjos paskaičiavimus laviruoti tarptautinės arenos ir P. Korėjos akyse, jos absorbcijos baimę, privertusią švelninti laikyseną.

Taigi susivienijimo tikslas yra eskaluojamas kaip siekiamybė, tačiau pažymėtina, kad didesnis susikoncentravimas į Š. Korėjos branduolinius klausimus Roh Tae-woo kadencijos pabaigoje atitraukė dėmesį nuo šių klausimų, o Š. Korėja buvo trumpam grįžusi prie atsargės konfederacijos siūlymo dėl įtemptos ir jai nepalankios padėties geopolitikoje.

3.6 Santykių įšalas Kim Young-sam valdymo metu

Santykiai tarp Korėjų vėl pablogėjo į valdžią P. Korėjoje atėjus prezidentui Kim Young-samui (1993–1998), kai kilo pirmieji incidentai dėl 1992 m. Jungtinės deklaracijos nesilaikymo¹²⁰ ir 1993 m. Š. Korėjai įvykdžius pirmąjį raketos testą bei paskelbus apie planus pasitraukti iš Branduolinio ginklo neplatinimo sutarties. Tuo metu jau buvo kilę įtarimų, kad Š. Korėja slapta sodrina uraną, dar labiau jie suintensyvėjo Š. Korėjai atsisakius įsileisti Tarptautinės Atominės energetikos agentūros (angl. *International Atomic Energy Agency*) inspektorius specialioms patikrinimams¹²¹. Visa tai privertė Kim Young-samą priimti nuosprendį laikytis tvirtesnės politikos kaimynės atžvilgiu.

Š. Korėjos suagresyvėjusi branduolinė politika neramino ne tik P. Korėją. Tuometinis JAV prezidentas Billas Clintonas pasiūlė visą paketą derėjimuisi su Š. Korėja, kad santykiai būtų normalizuoti, o šalis neišstotų iš Branduolinio ginklo neplatinimo sutarties, bet Kim Il-sungas atsisakė tiesioginių derybų tarp Vašingtono ir Pchenjano, kol vidiniai Korėjų santykiai yra įšalę¹²². Tačiau P. Korėją, nepaisant įtemptos padėties, įkvėpė Vokietijos susijungimas ir Kim Young-samas pradėjo rimtai ruošti vienijimusi Vokietijos, t. y. absorbcijos, modeliu, ministerijose buvo pradėti mokymai, kaip reikėtų elgtis, kai įvyks režimo transformacija¹²³. Tuo metu nestabilumas, režimo griūtis baimė Kim Jong-ilą privertė švelninti politiką ir sutikti su P. Korėjos siūlymu 1994 m. susitikti Š. ir P. Korėjų lyderiams.

1993 m. birželį pažeidžiama Š. Korėja taip pat sutiko vesti derybas su JAV dėl branduolinio klausimo, kuris buvo išspręstas 1994 m. spalį pasirašius istorinį sutarimą Ževenoje (angl. *Agreed Framework in Geneva*)¹²⁴, kuriuo ji pasižadėjo nevystyti branduolinės programos.

Kim Il-sungas, galvodamas apie savo valstybės vidinius interesus, manė, kad toks derėjimasis

¹²⁰Wertz, 2.

¹²¹Yang Chang-seok, 16.

¹²²Yang Chang-seok, 16-17.

¹²³Yang Chang-seok, 17.

¹²⁴Yang Chang-seok, 16.

padės išlaikyti režimą nuo griūtis, atidedant vienijimąsi per galimą absorbcijos scenarijų, tačiau iki planuoto Š. ir P. Korėjų lyderių susitikimo 1994 m. liepą jis mirė. Ši mirtis ir Vokietijos susijungimas Kim Young-samą dar stipriau įkvėpė dėl galimo susijungimo ir po kelių mėnesių jis suformulavo dar vieną P. Korėjos vienijimosi pasiūlymą, tačiau iš tiesų jis buvo toks pats kaip Roh Tae-woo formulė, taigi šioje srityje nepasistūmėta, tik dar kartą oficialiai deklaruotas siekis.

Galiausia, Kim Young-samo viltys susivienyti nepasitvirtino, nes mirus Kim Il-sungui, P. Korėja nepareikšė užuojautos ir tai dar labiau paaštrino santykius tarp dviejų valstybių¹²⁵. Nors ji nespėjo padaryti dramatiško pokyčio santykiuose, turėjo progą vėl suartėti su JAV, su kuria buvo atitolusi po JAV-Š. Korėjos vestų derybų dėl branduolinio klausimo sprendimo be P. Korėjos dalyvavimo. 1996 m. balandžio 16 d. P. Korėja kartu su B. Clintonu susitarė pasiūlyti Kinijai ir Š. Korėjai vesti derybas dėl didesnės taikos Korėjos pusiasalyje, taip P. Korėja gavo galimybę pasiekti savo nacionalinių interesų keisti vaidmenį tarptautinėje arenoje. Ji ne tik turėjo progą pasijusti svarbia derybų dalyve, bet ir pademonstruoti savo rinkėjams prieš artėjančius rinkimus, kad P. Korėjos ir JAV santykiai gerėja¹²⁶. Taigi Korėjų santykiai, baigiantis Kim Young-samo kadencijai, išalo, tačiau pagerėjo su pagrindine sąjungininke JAV.

3.7 *Sunshine* politika ir 2-oji jungtinė deklaracija

Paskutinio dešimtmečio pabaigoje Korėjų santykiai, P. Korėjos prezidentu išrinkus Kim Dae-jungą (1998–2003), pagerėjo dėl jo vykdomos „Saulės šviesos“ (angl. *Sunshine*) politikos ir švelnesnio požiūrio į kaimynę. *Sunshine* politika buvo siekiama sušvelninti Š. Korėjos poziciją, skatinti šalių ekonominį bendradarbiavimą ir pamažu siekti susivienijimo¹²⁷. Jo valdymo metu šalis pasirašė antrąją jungtinę deklaraciją, vėl pasižadėdamos glaudinti kooperaciją ir dialogą taikiam susivienijimui, buvo pasiekta svarbių bendrų susitarimų, paskatinusių mainus ir bendradarbiavimą.

Kim Dae-jung paskelbė tris esminius principus, kurių laikysis santykiuose su Š. Korėja: netoleruos karinių provokacijų, nesieks susijungimo per absorbciją ir sieks susitaikymo bei kooperacijos¹²⁸, kas, rodos, turėjo skambėti kaip puikus planas Š. Korėjai. P. Korėjos vyriausybė pradėjo leisti piliečiams, verslams ir nevyriausybinėms organizacijoms teikti pagalbą maistu nuo bado kentėjusiai Š. Korėjai. Šiuo laikotarpiu atgaivintas ekonominis bendradarbiavimas, ir nors valstybės 1999 turėjo porą incidentų jūroje tarp karinių laivynų¹²⁹, buvo pradėti ministrų lygio

¹²⁵Wertz, 2.

¹²⁶Yoo Ho-yeol. „The Sunshine Policy and the Inter-Korean Relations in the 21st Century.“ *Cooperation and Conflict in Northeast Asia: the Korean Role*, Oct. 10-11, 2006, 18.

<<http://web.uchile.cl/facultades/estinter/centros/cap/doctos/yoo-Ho-Yeol.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 27]

¹²⁷Yoo Ho-yeol, 1-2.

¹²⁸Yang Chang-seok, 19.

¹²⁹Wertz, 3.

susitikimai, o 2000 metais prezidentas Pchenjane pirmą kartą po padalijimo susitiko su tuometiniu Š. Korėjos lyderiu Kim Jong-ilu¹³⁰. 2000 metais abi valstybės paskelbė Birželio 15-osios Šiaurės-Pietų deklaraciją¹³¹, kurioje, kaip ir 1972 m. deklaracijoje, buvo įtvirtintas tikslas ilguoju periodu susivienyti.

8 paveikslas. 2000 Birželio 15-osios Šiaurės-Pietų jungtinė deklaracija

Birželio 15-osios Šiaurės- Pietų jungtinė deklaracija

Sutarti dėl susivienijimo scenarijaus nepriklausomai nuo kitų išorinių veikėjų per bendras pastangas visai Korėjos tautai, kurie yra tikrieji valstybių valdytojai

Laikytis vienijančio skirtingų Š. ir P. Korėjų formulių elemento – P. Korėjos konfederacijos ir Š. Korėjos laisvesnės federacijos idėjos ir skatinti konfederacinės valstybės idėją

Išspręsti humanitarines problemas ir leisti kiekvieną rugpjūčio 15 d. Nacionalinio išsilaisvinimo dieną susitikti išskirtoms šeimoms

Skatinti tarpusavio pasitikėjimą vystant subalansuotą ekonomiką, kooperaciją ir pilietinius, kultūrinius, sporto, sveikatos sistemos, aplinkos politikos bei kitose srityse mainus

Palaikyti dialogą ir skirti jo vystymui atsakingus atstovus, kurie prižiūrėtų susitarimų vykdymą

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis

https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/n_skorea06152000.pdf

Iš deklaracijoje nustatytų punktų matyti, kad abiejų Korėjų piliečiai matomi kaip vienos tautos atstovai, nes naudojami tokie junginiai kaip „visai Korėjos tautai“, pabrėžiant vieningumą ir homogeniškumą. Itin svarbus punktas – laikytis vienijančio skirtingų formulių elemento, tačiau koks tas vienijantis elementas suprasti sunku, nors analizuojant kitus punktus galima spręsti, kad tai yra konfederacijos idėja – tranzitinis P. Korėjos žingsnis susivienijime ir viešai eskaluojamas Š. Korėjos tikslas, nors realus siekis, kaip jau paaaiškėjo, yra kitoks. Vėliau Kim Dae-jungas dėl šio punkto buvo kritikuotas, vieni sakė, kad P. Korėja pasidavė Š. Korėjos vienijimosi įsivaizdavimui ir Kim Dae-jungas buvo įtikintas priimti 1980 m. Koryo formulę, kurios tikslas komunizuoti P. Korėją¹³². Kiti gyrė prezidentą, kad priimta P. Korėjai naudingesnė forma ir pakeista 1980 m. Koryo formulės tvarka, reikalaujant pirma kooperacijos, mainų ir tik tada susivienijimo, o ne atvirkščiai, kaip siekia Š. Korėja. Jungtinė deklaracija paskatino tolimesnius ministrų lygio susitikimus, kuriuose aptarti bendri ekonominiai projektai. Jų metu abi pusės sutarė leisti susitikti išskirtų šeimų nariams, buvo nuspręsta vystyti Kaesong Industrinį Komplexą šalia demilitarizuotos zonos¹³³. Visa tai mažino įtampą pusiasalyje ir budino korėjiečių entuziazmą vienijimuisi.

Tačiau situacija stipriai pablogėjo JAV pradėjus valdyti prezidentui Georgui Bushui, kurio viena

¹³⁰Wertz, 3.

¹³¹South-North Joint Declaration June 15, 2000.

¹³²Yang Chang-seok, 19.

¹³³Wertz, 3.

pagrindinių užsienio politikos linijų po 2001 rugsėjo 11 d. teroristinių atakų buvo kova su terorizmu ir JAV bei kitoms šalims sąjungininkėms branduoliniu ginklu grasinančioms valstybėms. 2002 sausį savo viešojoje kalboje tokias valstybes, kartu ir Š. Korėją, G. Bushas pavadino blogio ašimi (angl. *axis of evil*), o jau 2002 m. spalį JAV vyriausybė atskleidė aptikusi, kad Š. Korėja slapta sodrina uraną ir vysto branduolinius ginklus¹³⁴. G. Bushas priėmė kietą laikyseną dėl Š. Korėjos ir paskelbė norintis režimo pokyčio bei branduolinio klausimo išsprendimo, todėl tai paveikė vidinius Korėjų santykius.

Prie dar didesnės įtampos prisidėjo Š. Korėjos pareiškimas Kim Dae-jung kadencijos pabaigoje, dėl pasitraukimo iš Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties. Tai lėmė pablogėjusius Š. Korėjos santykius su visomis valstybėmis, netgi jos sąjungininkėmis Rusija ir Kinija, kurios nebuvo patenkintos Š. Korėjos branduoline politika.

3.8 Įtampa santykiuose Š. Korėjai pradėjus branduolinius bandymus

2003–2008 m. P. Korėją valdęs prezidentas Roh Moo-hyun (2003–2008), tęsė pastangas dėl santykių palaikymo ir vedė vadinamą taikos ir klestėjimo (angl. *Policy for Peace and Prosperity*) politiką, tačiau jo pastangas stabdė Š. Korėjos branduolinė politika ir 2006 m. įvykdytas pirmasis branduolinis bandymas.

Š. Korėjos pasitraukimas iš Branduolinio ginklo neplatavimo sutarties pastūmėjo Šešiašales derybas dėl Š. Korėjos pusiasalio branduolinio nuginklavimo tarp Š. Ir P. Korėjų, Japonijos, Kinijos, JAV ir Rusijos¹³⁵, tačiau per nuo 2003 m. iki 2007 m. surengtus 6 derybų raundus pasiekti sutarimo taip ir nepavyko. Nepaisant įtampos pusiasalyje, Roh Moo-hyun laikėsi savo santykių gerinimo politikos, jo valdymo laikotarpiu humanitarė pagalba Š. Korėjai buvo sustiprinta, investicijos Kaesong industriniame parke tęsėsi. Svarbu pažymėti, kad nors P. Korėja stengėsi vesti santykius, panašius į Korėjos sandraugos fazę, kai stiprinami ekonominiai ryšiai, kooperacija ir mainai tarp valstybių, santykiai su JAV labai pablogėjo. Daugiausia šį pablogėjimą lėmė Š. Korėjos branduolinė programa ir JAV bei P. Korėjos pozicijų nesuderinamumas bendraujant su Š. Korėja. 2005 m. rugsėjį šešiašalių derybų pastangomis vis dėlto buvo pasirašyta deklaracija, kuria Š. Korėja įsipareigojo atsisakyti branduolinių ginklų ir sugrįžti į Branduolinio ginklo neplatavimo sutartį, siekdama, kad Š. Korėja būtų išbraukta iš JAV teroristinių šalių sąrašo, tačiau jau 2006 m. Š. Korėja jį pažeidė atlikusi pirmąjį branduolinį testą¹³⁶. Tuo metu P. Korėja buvo pradėta dar labiau kritikuoti dėl nepavykusios santykių gerinimo politikos, o JAV prašė stabdyti Kaesong industrinio parko vystymą, nors Roh Moo-

¹³⁴Yang Chang-seok, 20-21.

¹³⁵Wertz, 3.

¹³⁶Yang Chang-seok, 21.

hyun vis tiek neatsisakė siekti glaudesnių santykių su Š. Korėja¹³⁷.

2007 spalį Roh Moo-hyun susitiko su Š. Korėjos lyderiu Kim Jong-ilu Pchenjane, kur buvo susitarta dėl naujų ekonominio vystymo ir bendradarbiavimo projektų, pavyzdžiui, Vakarų jūros ekonominio centro Š. Korėjos uoste Haeju kūrimo¹³⁸, bendros palaikymo komandos dalyvavimo vasaros olimpinėse žaidynėse Pekine ir t. t., nors laikas tam ir nebuvo tinkamas. 2007 spalio 4 d. jungtinėje platesnėje ir konkretnesnėje nei prieš tai buvusiose deklaracijose sutarta dėl 10 punktų Korėjų santykių vystyme pagal 2000 m. deklaracijos dvasią.

Šeštame paveiksle pateikiamos tik svarbiausios deklaracijos gairės, kad būtų galima susidaryti paveikslą, kuo ši deklaracija skyrėsi nuo kitų. Kooperacija buvo praplėsta apimant mainus moksle, kultūroje, medicinoje, pažymimi konkretūs projektai, pirmą kartą įtvirtintas svarbus siekis pagaliau baigti Korėjos karą, ko nebuvo ankstesnėse deklaracijose, o tai jau galima laikyti rimtu žingsniu galimam santykių atšilimui. Iš deklaracijos punktų aišku, kad lyderiai dalijasi suvokimu, jog korėjiečių tauta yra viena, akcentuojamas bendras tautinis identitetas, *nuostabioji korėjiečių kultūra ir ilga istorija*¹³⁹. Pagrindžiama, kad dedamos pastangos dėl vienos tautos žmonių gerovės siekiant išlaikyti kiekvienos šalies politines sistemas.

9 paveikslas. Svarbiausi 2007 Spalio 4-osios Šiaurės-Pietų jungtinė deklaracijos punktai

Spalio 4-osios Šiaurės- Pietų jungtinė deklaracija

Vienijimasis turi būti priimtas pačių Korėjos žmonių sprendimu, be išorinių jėgų įsikišimo, taikiu būdu

Sutariama nesikišti viena į kitos vidinius reikalus ir gerbti ideologinius bei politinių sistemų skirtumus, siekiant susitaikymo, kooperacijos ir susijungimo

Kariniai konfliktai, provokacijos, susidūrimai jūroje, įtampa turi būti baigti, kad įsigalėtų taika

Korėjos karas turi būti pabaigtas

Š. ir P. Korėja sutaria dažnai rengti aukščiausio lygio susitikimus tam, kad santykiai būtų vis labiau stiprinami ir gerinami

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis

https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/n_skorea10042007.pdf

¹³⁷Yang Chang-seok, 23.

¹³⁸Wertz, 3.

¹³⁹*Declaration on the Advancement of South-North Korean Relations, Peace and Prosperity, 2007*

Pažymėtina, kad deklaracijoje tik pasitvirtino susikertantys vidiniai Korėjų interesai ir skirtingi požiūriai, kaip susivienijimas turėtų būti pasiektas. Viena vertus, Roo Moo-hyuno oponentai kritikavo jį dėl pataikavimo Š. Korėjai, tvirtinant, kad prezidentas pasidavė Š. Korėjos vienijimosi modeliui, kiti gyrė ir teigė, kad būtent P. Korėja pademonstravo kietą politiką laikytis savo susivienijimo modelio. Tačiau išsiskiriančias vizijas ir tai, kad jos nekinta, galima laikyti viena iš rimtų priežasčių, kodėl susivienijimas neįvyksta. Matant, kad diskursas nekinta ir Š. ir P. Korėjos lyderiai laikosi savo, gali kilti klausimas, ar išvis valstybės nori susivienijimo ir kodėl tada vis dar uoliai laikosi vienijimosi tikslo.

Daugelis Roh Moo-hyuno prezidentavimo pabaigoje sudėliotų gairių kitos P. Korėjos valdžios nebuvo įgyvendintos, o planai vienyti vėl liko tik deklaracijose ir realaus postūmio, bendrų institucijų kūrimo ar pan. nebuvo padaryta. Be to, Š. Korėja neatsisakė savo branduolinių ginklų programos, taigi galima daryti prielaidą, kad jungtinės deklaracijos tėra tik simboliniai aktai, nedarantys esminio pokyčio santykiuose, o abiejų valstybių norai vienyti galimai nėra nuoširdūs. Nei viena pusė jo nenori, jei vienijimais būtų ne pagal jos modelį, o deklaracijomis siekiama tik savo tikslų: P. Korėja – užsitikrinti saugumo klausimą, siekiant rasti sprendimą dėl denuklearizacijos, o Š. Korėja – išlaikyti *status quo*.

3.9 Santykių atšalimas į valdžią atėjus Lee Myung-bak

Į valdžią atėjęs P. Korėjos prezidentas Lee Myung-bakas (2008–2012 m.) pareiškė palaikysiantis pragmatišką požiūrį Š. Korėjos atžvilgiu¹⁴⁰, taip pat daugiau dėmesio kreipsiantis į žmogaus teisių klausimams kaimyninėje valstybėje. Tokia politinė linija ypač patiko JAV prezidentui G. Bushui, gerus santykius Lee Myung-bakas, kaip proamerikietiškas prezidentas, su JAV išlaikė ir 2009 m. į valdžią atėjus Barackui Obamai, tačiau tai itin nepatiko Š. Korėjai.

Pagrindiniu Lee Myung-bako užsienio politikos uždaviniu tapo Š. Korėjos denuklearizavimas, tačiau tam sutrukdė 2008 m. rugpjūtį Kim Jong-ilo patirtas širdies smūgis, kai Š. Korėjos vadovas laikinai dingo iš politinės arenos. Jau 2009 m. gegužę Š. Korėja atliko antrąjį branduolinį bandymą, todėl netrukus, rugsėjo mėnesį Lee Myung-bakas pasiūlė visą paketą pasiūlymų deryboms dėl denuklearizacijos (angl. *The Great Bargain*), kuriame įtvirtino siekius normalizuoti santykius, ir užtikrinti saugumą be branduolinių ginklų.¹⁴¹ Vis dėlto Š. Korėja atsisakė derybų, akcentuodama savo nekintančią poziciją, kad derybos dėl branduolinių klausimų turi vykti tarp Š. Korėjos ir JAV, taip pat pabrėždama, jog tam, kad įvyktų denuklearizacija, visų pirma turi būti sudaryta taikos sutartis tarp

¹⁴⁰Wertz, 3.

¹⁴¹Yang Chang-seok, 25.

Korėjų¹⁴², dėl kurios pati Š. Korėja iš tiesų nė nesistengia. Taigi matyti, kad Š. Korėja skaičiuoja, jog nusiginklavimas jai būtų visai nenaudingas, o pasijutusi galingesnė ji net nepabijo pareikšti, kad visi iki šiol priimti bendri sutarimai panaikinami¹⁴³. Po šio pareiškimo santykiai atsiduria visiškame sąstingyje.

2009 m. buvusio prezidento Kim Dae-jungo mirtis turėjo įtakos trumpalaikiam atšilimui, Š. Korėjai nusiuntus delegaciją į jo laidotuves ir įvykus susitikimui su Lee Myung-baku, kurių metu buvo pasiektas sutarimas vėl atgaivinti šeimų susitikimus, nevykusius nuo 2007 m.¹⁴⁴ Tačiau labai trumpas atšilimas netrukus baigėsi įvykus *Cheonan* incidentui, kai 2010 m. Š. Korėjos povandeninis laivas prie ginčijamos jūrų sienos paleido torpedą ir nuskandino P. Korėjos karinį laivą su 46 jūrininkais, o jau po pusės metų Š. Korėjos artilerija nukreipė ugnį į *Yeongpyong* salą JAV- P. Korėjos jungtinių karinių pratybų metu, nužudant 2 P. Korėjos karius ir 2 civilius¹⁴⁵.

Trumpalaikis atšilimas atgaivino viltis pasiekti susivienijimą. Prezidentas pareiškė palaikantis susivienijimą pagal 1989 m. formulę, tačiau pabrėžė, jog nereikia pamiršti *susivienijimo mokesčio – kainos, kiek kainuos susivienijimas*¹⁴⁶. Šis posūkis itin reikšmingas, mat apie finansinę naštą pirmą kartą buvo pareikšta oficialiai, taip pripažįstant vienijimosi naudos stokojančią aspektą, dėl kurio, kaip išsiaiškinta teorinėje dalyje, pradėjo kisti ir visuomenės nuotaikos bei palaikymas susivienijimui. Lee Myung-bakas pirmą kartą viešai iškėlė klausimą, ar Korėjai verta būtų aukoti jos finansinę gerovę dėl vienijimosi. Šių kaštų suskaičiavimas ir tyrimai tapo prioritetiniu Susivienijimo ministerijos uždaviniu, kuriam ji išleido milijonus dolerių, o vyriausybė pradėjo steigti fondus būsimam susivienijimui, mat po 2011 m. gruodį įvykusios Kim Jong-ilo mirties Lee Myung-bako viltys susivienyti sustiprėjo, nepaisant jo paties iškeltos finansinės naštos.

3.9.1 Park Geun-hye pasitikėjimo kūrimo politikos nesėkmės

Į valdžią atėjusi Park Geun-hye (2013–2017) pareiškė stiprinsianti ekonominį bendradarbiavimą ir sieksianti geresnių santykių su Š. Korėja, atnaujindama dialogą, tačiau griežtai reaguodama į naujas kaimynės provokacijas¹⁴⁷. Šiuo laikotarpiu P. Korėja siekė pagerinti savo įvaizdį tarptautinėje arenoje ir pademonstruoti, kad ji yra pilnavertė dalyvė, o ne tik šalis didžiosios sąjungininkės JAV priedangoje.

Park Geun-hye pradėjo vadinamą pasitikėjimo konstravimo politiką (angl. *trust-building*

¹⁴²Yang Chang-seok, 25.

¹⁴³Wertz, 4.

¹⁴⁴Ten pat.

¹⁴⁵Yang Chang-seok, 25.

¹⁴⁶Yang Chang-seok, 26.

¹⁴⁷Wertz, 5.

process) ir akcentavo sieksianti ne tik santykių atšilimo su Š. Korėja, bet ir vienijimosi, todėl pamato susivienijimui konstravimas bus vienu iš keturių pagrindinių objektų ir tikslų jos valdymo metu¹⁴⁸. Tačiau situacija buvo įtempta, naujasis Š. Korėjos lyderis Kim Jong-unas (2011 – šiandien) 2013 m. pademonstravo Š. Korėjos jėgą ir atliko trečiąjį branduolinį bandymą, todėl padėtis naujai prezidentei nebuvo palanki. Į šį branduolinį bandymą Park Geun-hye buvo priversta reaguoti griežtai – jau kitą mėnesį JAV ir P. Korėjos kariuomenės surengė bendras karines pratybas, buvo atšaukta tūkstančiai darbuotojų iš Kaesong industrinio parko.

Branduolinių bandymų akivaizdoje prezidentė stengėsi pagerinti santykius su Š. Korėjos sąjungininke Kinija, matydama ją kaip vieną iš galimybių gerinti santykius su kaimyne ir spręsti branduolinius klausimus¹⁴⁹. Pažymėtina, kad pati Kinija nebuvo patenkinta Š. Korėjos vedama branduoline politika jos pašonėje. Šis posūkis atskleidė P. Korėjos strategiją – tapti svarbia derybų dalyve, stiprinant savo galią tarptautinėje arenoje ir siekiant įtvirtinti savo statusą.

Tačiau 2014 m. Park Geun-hye pakoregavo pasitikėjimo politikos kryptį ir dar labiau ėmė akcentuoti susivienijimą. Ji įsteigė Prezidentinį komitetą Korėjų susijungimo pasirengimui, pabrėždama glaudesnę ekonominę bendradarbiavimą, kuris žingsnis po žingsnio turėtų vesti prie šalių susijungimo, pavadindama tokią politiką *bonanza* terminu¹⁵⁰. Tačiau Š. Korėja šias pastangas laikė dar vienu bandymu siekti vienijimąsi absorbcijos būdu, o santykių gerėjimui trukdė branduolinė Š. Korėjos politika. 2016 m. vasarį ji atliko 4 branduolinį bandymą, po kurio Park Geun-hye ryžosi uždaryti Kaesong industrinį parką, kreipėsi į Jungtines Tautas dėl dar didesnių ekonominių sankcijų ir suvaržymų Š. Korėjai taikymo. Tuo metu Š. Korėja į šiuos prezidentės veiksmus taip pat sureagavo griežtai – pareiškė, kad Kaesonge bus įvesta karinė kontrolė, o P. Korėjos lėšos įšaldytos¹⁵¹. Dar didesnę įtampą sukėlė JAV su P. Korėja 2016 m. liepą paskelbimas apie planus dislokuoti P. Korėjos teritorijoje priešraketinę gynybos sistemą THAAD, kuriai taip pat stipriai priešinosi Kinija, nenorėdama šių pajėgų savo pašonėje ir teigdama, kad ginkluotė iškreipia galių balansą¹⁵².

2016 m. kilus korupcijos skandalui, kai išaiškėjo, kad pagrindinius sprendimus užsienio politikoje ir sprendimuose dėl Š. Korėjos buvo nulemti jos artimos bendražygės Choi Soon-sil¹⁵³, paskatino tūkstantinius protestus Seule, nulėmusius 2016 m. gruodžio 9 d. Park Geun-hye nušalinimą nuo valdžios. Taigi nors prezidentė valdymo metu akcentavo santykių pagerinimą ir pamato susivienijimui klojimą, lūkesčiams nebuvo lemta pasitvirtinti, o santykiai tik dar labiau įšalo, šalys atsidarė rimtoje konfrontacijoje.

¹⁴⁸Park Young-ho, 4.

¹⁴⁹Snyder, 108.

¹⁵⁰Ten pat, 105.

¹⁵¹Wertz, 7.

¹⁵²Ten pat.

¹⁵³Ten pat.

3.9.2 Nuosaikiosios Moon Jae-ino politikos pasiekimai

Nuo 2017 m. gegužės valdantis P. Korėjos prezidentas Moon Jae-inas paskelbė, kad pagrindiniai jo užsienio politikos tikslai bus pasiekti ilgalaikę taiką pusiasalyje ir regione, užtikrinti apibusę pagarbą tarp Korėjų, nesiekiant režimo griūties, susivienijimo per absorbciją ar vienijimosi dirbtinomis priemonėmis¹⁵⁴. Taip naujasis prezidentas dar kartą įtvirtino pažadą neužimti artimiausios kaimynės ir spręsti svarbiausius klausimus dialogo būdu.

Prezidentas paskelbė, kad esminis uždavinys – Š. Korėjos branduolinis nusiginklavimas, kartu jis išreiškė ir pasiryžimą sukurti vieningą rinką pusiasalyje, skatinant ekonominę kooperaciją su Š. Korėja. Įdomu, kad Moon Jae-inas paskelbė, jog vystys bendrose deklaracijose nustatytus punktus ir sieks jas patobulinti bei išspręsti vidinius nesutarimus visuomenėje dėl susivienijimo¹⁵⁵. Šis punktas rodo, kad prezidentas neatmeta kintančių visuomenės nuotaikų dėl susivienijimo palaikymo bei slopstančio bendro etninio identiteto fakto, ir ieško priemonių, kaip jo politinė darbotvarkė neprasilenktų su visuomenės.

Viena iš Moon Jae-ino strategijų denuklearizuojant pusiasalį – atverti kelius dialogui ne tik tarp Korėjų, bet ir pagerinti Š. Korėjos padėtį tarptautinės bendruomenės akyse. Moon Jae-inas skelbia, kad iš pradžių reikia sudėti pagrindus susivienijimui, vystant taikius santykius ir plečiant bendradarbiavimą daugelyje sričių, tam, kad būtų atstatytas nacionalinis homogeniškumas¹⁵⁶. Paliestas etninio identiteto aspektas nurodo, kad oficialiojoje politikoje abejose pusėse gyvenantys korėjiečiai matomi kaip to paties etninio identiteto. Dar vienoje užsibrėžtoje strategijoje prezidentas žada naujo vidinio Korėjų susitarimo priėmimą.

Ši strategija išties nelieka tik dokumentuose, Moon Jae-inui pavyko susitarti su Kim Jong-unu dėl istorinio susitikimo 2018 m. balandžio 27 d., kuriame šalys pasirašė ketvirtąją jungtinę deklaraciją. Deklaracijose (10 paveikslas) sutarta dėl trijų pagrindinių siekių, kurie išplėsti tikslinančiais papunkčiais. Matyti, kad korėjiečiai suvokiami kaip to paties kraujo žmonės, todėl, kaip ir anksčiau, deklaruojamas susivienijimo siekis. Pabrėžiama, kad vienas pagrindinių tikslų – bendromis pastangomis sumažinti karinę įtampą ir karo grėsmę, atsiranda punktas dėl trišalių susitikimų tarp Korėjų, JAV ir keturšalių susitikimų, įtraukiant Kiniją, rengimo, dėl karo baigties paskelbimo ir taikos sutarties pasirašymo. Kitas labai svarbus sutarimas – dėti pastangas dėl pusiasalio denuklearizacijos. Pažymėtina, kad paskutiniojo punkto nebuvo nei vienoje prieš tai priimtoje jungtinėje deklaracijoje, todėl šis dokumentas išskirtinis, o konkrečių priemonių nustatymas dėl taikos sutarties paskelbimo signalizuoja apie esminį lūžį Korėjų santykiuose ir Kim Jong-uno

¹⁵⁴Moon Jae-in's Policy on the Korean Peninsula. *Ministry of Unification*.

<http://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/policyissues/koreanpeninsula/goals/> [Žiūrėta 2018 m. 04 28]

¹⁵⁵Ten pat.

¹⁵⁶Ten pat.

suvokimą, kad planas revoliucionuoti P. Korėją negali būti realizuotas, nes tai grėstų pačios jos išlikimui. Itin geras signalas – Kim Jong-uno pareiškimas prieš Korėjų susitikimą apie pasiryžimą stabdyti branduolinių ginklų vystymą ir bandymus¹⁵⁷. Tačiau, žinant, kad Š. Korėja ne visada linkusi įgyvendinti savo įsipareigojimus, kadangi jau ir anksčiau buvo pasižadėjusi atsisakyti branduolinio arsenalo, apie tai, ar deklaruoti siekiai nuoširdūs, spręsti sunku.

10 paveikslas. 2018 m. balandžio 27 d. jungtinė deklaracija

Balandžio 27-osios Jungtinė deklaracija	Susivienijimas turi būti pasiektas gerinant santykius, atstatant kraujo ir žmonių ryšius
	Šalys įsipareigoja sumažinti karinę įtampą, eliminuoti karo pavojų pusiasalyje
	Abi pusės prisižada vystyti glaudesnę kooperaciją, nustoti ginkluotis ir kurti taiką pusiasalyje

Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis

<https://edition.cnn.com/2018/04/27/asia/read-full-declaration-north-south-korea/index.html>

Vis dėlto vilties teikia tai, kad Š. Korėja iš tiesų pakeičia savo retoriką ir netgi sutinka susitikti su 2017 m. išrinku JAV prezidentu Donaldu Trumpu, kuris laikėsi griežtos pozicijos Š. Korėjos atžvilgiu dėl besitęsiančių provokacijų ir buvo aršus griežtesnių spaudimo – JT ekonominių sankcijų šalininkas. Taigi kol kas Moon Jae-inui pavyksta pasiekti užsibrėžtus tikslus, o santykiai tarp Korėjų reikšmingai pagėrėjo.

Apskritai oficialiojoje politikoje priimti dokumentai rodo, kad esminiai klausimai abejoms Korėjoms – jų saugumo ir išlikimo priemonių ieškojimas bei jų užtikrinimas. Pasikartojantys vienijimosi lozungai formulėse ir jungtinėse deklaracijose rodo, kad šalys nelinkusios nusileisti arba iš tiesų susivienijimo nenori, nebent tai įvyktų jų valia. Tačiau besikeičiant politiniam klimatui pasaulyje, kai suvokiama, jog bet kokia intervencija reikštų susinaikinimą, gali būti, kad pagrindinis tikslas – išlaikyti *status quo*. Vienijimosi diskurso palaikymas abejoms Korėjoms suteikia galimybę vystyti dialogą, o bendro etninio identiteto argumentas lyg legitimizuoja vedamą politiką savo siekiams pasiekti – užtikrinti saugumą ir *status quo* abejose pusėse.

¹⁵⁷„North Korea missile and nuclear test halt hailed.“ 21 April, 2018. <<http://www.bbc.com/news/world-asia-43849516>> [žiūrėta 2018 04 28]

4. Susivienijimo problematika viešojoje politikoje

4.1 Vidinių interesų užtikrinimo diskursas viešosiose kalbose

Naujametėse Š. ir P. Korėjų lyderių kalbose, kaip ir oficialiojoje politikoje, galima užčiuoti abiejų valstybių nacionalinius interesus ir priemones, kaip bus siekiama juos užtikrinti. Jose paliečiamos visos teorinėje dalyje išskirtos prielaidos – saugumo dilema, noras išlaikyti galių balanso *status quo*, be to, matyti, kad abi Korėjos skaičiuoja, koks scenarijus tam tikroje situacijoje yra naudingiausias, o tai rodo jų racionalumą.

Tiriant Š. Korėjos viešąsias kalbas paaiškėjo, kad jose atsispindi nuo oficialiosios vienijimosi politikos nenutolęs siekis sukelti revoliuciją P. Korėjoje, t. y. komunizuoti pusiasalį. Lyderis dažnai pabrėžia kariuomenės galią sakydamas, kad *nuostabią revoliucinę Š. Korėjos kariuomenę apgins nacionalinius interesus, atrems visus smūgius ir sukurs tautiečių laimę*[1]¹⁵⁸. Kim Jong-unas nė nevensia atvirai kalbėti apie revoliuciją, kad *reikia judėti revoliucinės pergalės link*[1]. Jis pabrėžia *Darbininkų partijos dedamas pastangas pasiekti galutinę pergalę* [7], gąsdina kaimynę tokiais posakiais kaip *nėra svarbesnio dalyko už taiką, tačiau vien tik maldavimais jos nepasieksime; negalima laukti, turime baigti galimą karą visuotine pergale* [5] iš kurių galima spręsti, kad revoliucijos idėja Š. Korėjoje dar gyva, todėl iš tikrųjų Š. Korėja trokšta susivienijimo jos modeliu – sukėlus revoliuciją P. Korėjoje, nors ir supranta, kad tokie norai nėra įgyvendinami. Apskritai, galima pastebėti, jog Kim Jong-unas tarp žodžių *susivienijimas-revoliucija-pergalė* deda lygybės ženklą, o tai rodo, kad siekis susivienyti taikiai yra nenuoširdus.

Tačiau nenuoširdumu Š. Korėja kaltina būtent P. Korėją ir kaltinimais kaimynei barstosi kone kiekvienoje kalboje. Bandomas konstruoti P. Korėjos, kaip nenorinčios pasirūpinti savo tautos skausmu, įvaizdis, siunčiamos žinutės, kad Š. Korėja *išvaduos kenčiančią tautą* [11], liejasi kaltinimai *apkurtusiems P. Korėjos vadovams, ignoruojantiems jų nuoširdžius siūlymus* [11]. P. Korėjos politika vadinama fašistine, konservatyvia, teigiama, kad P. Korėja, *priimdama JAV karių, toliau varo savo į kampo, ir gilina konfrontaciją, todėl mes niekad nepabėgsime iš branduolinio holokausto, kuris buvo suformuotas išorės jėgų, o vieni susivienijimo nepasieksime, nebent patys padėsime galią šiai nenormaliai situacijai* [13]. Taigi Š. Korėja siekia demonstruoti galybę, nors iš tiesų jaučiasi apribota ekonominių sankcijų, pažeidžiama ir izoliuota.

Kim Jong-unas daug dėmesio viešosiose kalbose skiria p. korėjiečių kurstymui. Pažymėtina, kad tai irgi buvo oficialiosios politikos dalis 1980 m. Koryo formulėje, kurioje išreikštas siekis nuversti vyriausybę. Kadangi revoliucijos idėja, nors ir gyva, tačiau galimai naudojama tik

¹⁵⁸Skaičius laužtiniuose skliaustuose nurodo konkrečią kalbą viešųjų kalbų sąrašė, pateiktame 1-ajame priede, p. 67.

propagandai, galima daryti prielaidą, kad kurstymu lyderis siekia ne nuversti P. Korėjos valdžią, o tik burti bendrininkus, besipriešinančius P. Korėjos-JAV aljansui. Kalbose P. Korėja vaizduojama kaip nenorinti spręsti kenčiančios tautos problemų, nors tai yra *didžiausias tautos tikslas, kurio negalima atidėti [3]*, skelbiama, kad *žmonės pietuose turi telktis ir teikti prioritetą tautai bei vienybei, atmetant bet kokias dominavimo, intervencijos, agresijos, karo ir išores jėgas, kurios kompromituoja susivienijimą [3]*. Visi Korėjos žmonės raginami *netoleruoti karo manevrų ir stabdyti išorines jėgas [5]*, taigi p. korėjiečiai ir gyvenantys užsienyje raginami vienyti, kovoti, priešintis JAV.

Daugiausia P. Korėją Kim Jong-unas kaltina JAV palaikymu, tai yra pagrindinis jo kalbų objektas, kuris atsispindi ir oficialiojoje politikoje – Š. Korėjai svarbu, kad JAV kariai ir pajėgos pasitrauktų iš pusiasalio. Nors oficialiojoje politikoje šis siekis visada uoliai palaikomas, galima daryti prielaidą, kad siekis sukelti revoliuciją P. Korėjoje iš tiesų slopsta, tą parodo 2018 m. balandžio 27 d. aukščiausio lygio susitikimas su Moon Jae-inu ir kardinaliai pasikeitusi Kim Jong-uno laikysena, pranešus apie galimą nusiginklavimą, branduolinių testų bandymų stabdymą. Šis troškimas pastaruoju metu veikiausiai tiesiogiai susijęs su režimo išlikimu, Š. Korėjos saugumu, taigi ji bet koku atveju stengiasi maksimizuoti savo nacionalinius interesus ir išlaikyti *status quo*.

Kalboje galima įžvelgti racionalius Kim Jong-uno paskaičiavimus – nors jis daug kalba apie taiką, reikalingą pusiasalyje, tvirtina, kad vis dėlto *taika negali būti vertingesnė nei tautos orumas ir suverenumas[1]*. Taigi dar valdymo pradžioje lyderis aiškiai pasako galintis aukoti taiką dėl saugumo, o kaip priešus taikai jis *įvardija imperialistus, kurie atominiais ginklais daugiau neįbaugins, nes šis laikas jau pasibaigė [1]*. Šioje vietoje galima matyti aiškias nuorodas į Š. Korėjos branduolinį ginklų turimą arsenalą ir tolesnį jo vystymą, pabrėžiant technologijų pasiekimus kariuomenėje. Įdomu, kad vartojamai žodžiai priešas, imperialistas, konkrečiai jų neįvardijant, galimai Kim Jong-unas kaip neilgai valdantis lyderis dar stokojo drąsos įvardyti JAV kaip didžiausią priešą, be to, jo kalboje juntama įtampa – kariuomenės galingumo nuolatinis akcentavimas atspindi baimę sulaukti smūgio. Kim Jong-unas teigia, kad jei *agresoriai imsis prieš jų šventą šalį išankstinės prevencinio smūgio (angl. preemptive strike), liaudies armija turės laimėti ne tik šį karą, bet ir pergalę dėl susivienijimo. Taigi Kim Jong-unas nesijaučia bebaimiu lyderiu, tačiau bando įbauginti[3]*.

Kalbose itin akcentuojama, kad susivienijimas turi būti nepriklausomas, o tam reikia *panaikinti konfrontaciją su P. Korėja, su kuria iki šiol santykiai vedė į karą dėl antisusivienijimo jėgų, kurių P. Korėja turi atsisakyti [3]*. Matoma, kad Š. Korėja vis dar bijo absorbcijos ir siekia išsikovoti pažadą, kad išorės jėgos nedalyvaus Korėjų vidiniuose reikaluose. Kalbose išvien akcentuojama, kad susivienijimas yra *pačios tautos reikalas (angl. by Our Nation itself) ir negali būti jokios tarptautinės kooperacijos vidiniams Korėjų santykiams spręsti [5]*, tačiau iš tiesų Kim Jong-unas siekia maksimalios naudos sau – *išlaikyti branduolinę politiką ir pasiekti, kad JAV pajėgos pasitrauktų*.

Savo antroje naujametėje kalboje [5] lyderis jau nepabijo konkrečiai įvardyti, kad didžiausias agresorius – JAV, o JAV karius ir politikus netgi vadina maniakais, sakydamas, kad *JAV karo maniakai dislokavo įrangą branduoliniam karui prieš Š. Korėją, rengia bendras pratybas, o ši situacija gali privesti prie karo* [5]. Tam įtakos galėjo turėti išaugęs pasitikėjimas po sėkmingai atlikto branduolinio testo 2013 m. Taigi lyderis naudoja bauginimo strategiją, atvirai grasina karu, o atsakomybę, ar kils karas ir bus sukelta branduolinė katastrofa numeta P. Korėjai ir JAV.

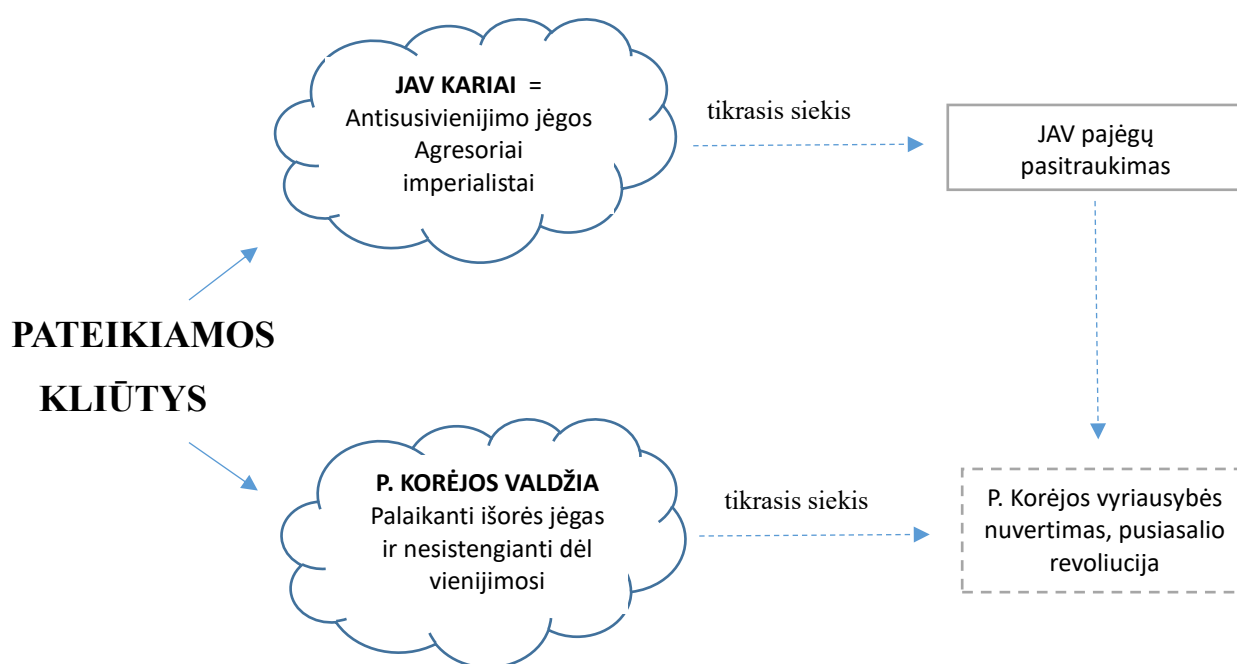
JAV kaltinama noru dominuoti Azijoje, akcentuojamos toliau rengiamos karinės pratybos pusiasalyje, todėl ir toliau grasinama, kad net menkiausias incidentas gali užiebtį karą. Tokie atviri grasinimai karu gali būti glaudžiai siejami su slaptu noru sukelti revoliuciją pusiasalyje, nes teigiama, kad *jei JAV provokuos, mes atsakysime šventu teisybės karu – karu nacionaliniam susivienijimui pasiekti*. [9] Tačiau, kaip buvo išsiaiškinta, galimai lyderis to jau nesiekia, tačiau naudoja šią retoriką kaip propagandinį įrankį savo tautos dvasiai kurstyti. 2017 m. agresyvi retorika prieš JAV, kuri kaltinama dėl sankcijų Š. Korėjai taikymo, tik stiprėja. Sankcijos vadinamos *spaudimo schemomis, kurstančiomis karą ir dėl kurių vidiniai Korėjų santykiai eina blogiausios katastrofos link*[11], todėl net grasinama suduoti *prevencinį smūgį (angl. preemptive strike), jeigu JAV vasalinės jėgos toliau liks pusiasalyje ir šantažuos Š. Korėją bei žais savo karinius žaidimus* [11]. Tokią agresyvią retoriką galėjo lemti P. Korėjos derybos su JAV dėl Didžiausio aukščio oro erdvės gynybos sistemos (THAAD) dislokavimo pusiasalyje ir Park Geun-hye sprendimas dislokuoti šią sistemą 2017 m.

Taigi siekdama saugumo, Š. Korėja atvirai demonstruoja ne gynybinę, o puolamąją liniją, atvirai teigia, kad ir toliau plės branduolinį arsenalą, tačiau tokia retoriką galima laikyti kaip bandymą įbauginti, racionaliai paskaičiuojant, kad tokio diskurso laikymasis jai naudingesnis nei branduolinis nusiginklavimas. Šią politiką apibūdina Pamišėlio teorija. Š. Korėja atvirai pripažįsta, kad *termo branduolinis ginklas leidžia sėkmingai pasiekti strateginius tikslus ir ramina tautiečius, kad su tokiomis pajėgomis ji pajėgi atremti bet kokias branduolines grėsmes iš JAV, todėl JAV tikrai nesiims karo tiek asmeniškai prieš Kim Jong-uną, tiek pačią šalį*[13]. Kim Jong-unas bando įtvirtinti branduolinės valstybės statusą, žadėdamas tęsti branduolinių galvučių ir balistinių raketų tyrimus, kurios nuolat paruoštos staigiai kovai su priešo manevrais. Nors JAV atžvilgiu retorika visuomet buvo agresyvi, paskutinėje lyderio naujametėje 2018 m. kalboje ji truputi kinta, pabrėžiama, kad *JAV Š. Korėjai yra nebaisi, nes ji gali ją atgrasyti branduoliniu arsenalu*. [13]

Iš lyderio kalbų ryškiai matoma, kad jis reaguoja į įvykius ir keičia savo retoriką bei laikyseną, apskaičiuodamas, kuri pozicija jam bus naudingiausia. Tarkime, P. Korėjos ir JAV 2014 m. rengtos net kelios bendros karinės pratybos privertė lyderį sunerimti ir jis stipriai pakeitė savo retoriką akcentuodamas ne revoliuciją, ką darė iki šiol, o kad *Šiaurė ir Pietūs turi baigti konfrontaciją dėl skirtingų ideologinių ir politinių sistemų, bet pasiekti vienybę dėl tautos interesų, o jei bus kištasi į viena kitos politines sistemas, susivienijimas neįvyks*[7]. Jis pabrėžė, kad nors *socialistinė sistema*

yra daugiausia privalumų turinti sistema, Š. Korėja nesieks pakeisti P. Korėjos politinės sistemos ir niekada nesiekė[7]. Taigi Š. Korėja vėl grįžta prie konfederacijos modelio, nors tai galima laikyti tik kaip priedangą savo tikslams pasiekti. Kim Jong-unas, pajutęs absorbcijos grėsmę, itin akcentuoja, kad Korėjų santykiuose turi būti atverstas naujas skyrius, demonstruoja pasiryžimą kalbėtis ir tikina, kad jei bus sukurta tinkama atmosfera, nėra priežasčių, kodėl Korėja neturėtų dalyvauti aukščiausio lygio susitikimuose dėl susivienijimo[7]. Š. Korėja netgi pažada vystyti daugiašalius santykius su kitomis šalimis teigiama linkme. Ji bando konstruoti vieną įvaizdį, kai iš tiesų siekia visai kitų, nei deklaruoja, tikslų.

11 paveikslas. Š. Korėjos vidiniai interesai susivienijimo diskurse

Šaltinis: sudaryta autorės

Taigi Š. Korėja viešojoje, kaip ir oficialiojoje politikoje, išskiria dvi pagrindines kliūtis susivienijimui – JAV pajėgų buvimą pusiasalyje ir P. Korėjos vyriausybę, neatsisakančią aljanso su JAV dėl tariamos korėjiečių tautos gerovės. Tačiau, kaip rodo 11 paveikslas, galima daryti prielaidą, kad Š. Korėjos vidiniai interesai visai kitokie, nei deklaruojama, o tikrasis tikslas – JAV pajėgų pasitraukimas ir, galimai, revoliucijos P. Korėjoje sukėlimas. Nors pastarasis siekis viešojoje politikoje vis dar palaikomas, galimai jis skirtas tik palaikyti karingą tautiečių dvasią, suvokiant Š. Korėjos padėtį tarptautinėje arenoje ir kad bet koks bandymas užimti P. Korėją grėstų jos pačios išlikimu, todėl šis noras paveiksle pažymėtas punktyru. Greičiau Kim Jong-unas pats baiminasi savo režimo griūties ir žmonių sukilimo, taigi galima daryti išvadą, kad Š. Korėjai svarbiausia išlaikyti šalies ir režimo *status quo*, o šiam nacionaliniam interesui maksimizuoti padėtų JAV karių išvedimas.

Nagrinęjant P. Korėjos lyderių kalbas, galima pastebėti, kad pati svarbiausia kliūtis tiek susivienijimui, tiek apskritai santykių vystymui sutampa su oficialioje politikoje deklaruojamu tikslu. Pačiu svarbiausiu klausimu prezidentai išskiria branduolinį Š. Korėjos nusiginklavimą, tačiau jų kalbose taip pat itin daug dėmesio skiriama ekonomikai. Pavyzdžiui, Lee Myung-bakas sako turintis vilčių išspręsti branduolinį klausimą, galbūt atgaivinti šešiašales derybas, tačiau pripažįsta, kad *jei bus provokacijų, P. Korėja išlaikys gynybinę poziciją, o jei bus panaudota agresija – atsakas bus stiprus*[2]. Prezidentas pasižymi stipria orientacija į siekį tapti globalia pasaulio lydere *kovoje su atominiu terorizmu*[2], o tai rodo, kad ekonominio stabilumo ir diplomatinės įtakos pasaulyje klausimai jam ne mažiau svarbūs nei galių balanso palaikymas bei saugumas. Taigi ši vieša retorika atspindi vis dar gana naują politinę P. Korėjos orientaciją – konstruoti savo įvaizdį tarptautinėje arenoje kaip stabilios ir įtaką darančios valstybės.

Tačiau prezidentei tapus Park Geun-hye, P. Korėjos retorika Š. Korėjos atžvilgiu sušvelnėja, tvirtinama, kad branduolinius klausimus bus bandoma išspręsti dialogu ir tarpusavio pasitikėjimu, labai stipriai akcentuojamas susivienijimo siekis, nors jau kitų metų naujametėje kalboje [8] prezidentė pabrėžia tam tikrą paradoksą, kad *pamatas taikiam susivienijimui – stipri nacionalinė gynyba ir P. Korėjos–JAV aljansas* [8], dėl kurio taip priešinasi Š. Korėja. Tokią pasikeitusią Park Geun-hye retoriką galėjo lemti 2013 m. Š. Korėjos atliktas branduolinis bandymas. Matyti, kad Š. Korėjos nacionalinių tikslų maksimizavimui P. Korėja nepasiduoda ir aukoja santykius, gindama savo pačios nacionalinius interesus.

2016 m. Park Geun-hye naujametėje kalboje [10] išlaiko griežtesnę retoriką ir ne taip akcentuoja susivienijimą, pabrėždama, kad *saugumas yra pagrindas nacionaliniam vystymuisi, o visos provokacijos bus atremtos, tačiau durys dialogui vis tiek yra atviros* [10]. Taigi Š. Korėjai vis aršiau rodant jėgą ir žvanginant ginklais, susitelkiama ties nacionalinių interesų apsaugojimu, saugumo užtikrinimo akcentavimu, tačiau stengiamasi laviruoti ir neužkirsti kelio galimam dialogui. Išreiškiamas tikėjimas, kad *tik dialogas P. Korėją vis labiau ves prie taikiai suvienytos Korėjos pusiasalio*[10], taigi susivienijimo idėjos neatsisakoma net intensyviu metu, kad ir kaip išsiskirtų abiejų valstybių nacionaliniai interesai, įvardijamos sąlygos ir kliūtys. Pažymėtina, kad tai prasilenkia ir su visuomenės darbotvarke, kuri, kaip buvo išsiaiškinta teorinėje dalyje, vis mažiau palaiko susivienijimą.

Tačiau, galimai atsižvelgdamas į nevienodas korėjiečių nuotaikas dėl susivienijimo, laviruoti tarp vyresnės ir jaunesnės auditorijos rinkėjų bando naujasis prezidentas Moon Jae-inas ir griebsi kito diskurso – taikos akcentavimo. Jis demonstruoja pasiryžimą kalbėtis su Š. Korėja, *skristi į Pchenjaną, jei tik reikės* [12], kad šie Š. Korėjos grėsmės klausimai būtų panaikinti. Nors prezidentas ir žada tai, kam labiausia ji priešinasi – stiprinti Pietų Korėjos-JAV aljansą, tačiau parodo gerą valią, žadėdamas derėtis su JAV ir Kinija dėl THAAD dislokavimo klausimo išsprendimo.

Apskritai galima pastebėti, kad vienijimosi diskursas P. Korėjos vadovų kalbose kinta, nors jis vis dar yra palaikomas. Jeigu Park Geun-hye pareiškė besiimanti naujos pasitikėjimo konstravimo politikos, norėdama pradėti *harmoningo susivienijimo erą*[4] ir vienijimosi siekį inauguracijos kalboje išreiškia atsargiai, galimai nesiekiant įaudrinti rinkėjų, kurių susivienijimo palaikymas ir požiūris į Š. Korėją, ypač po branduolinio testo, buvo skeptiškas, pirmoje naujametėje kalboje [6] ji siekį vienyti akcentuoja labai stipriai. Nors visa išorinė aplinka rodo ką kita, Park Geun-hye teigia, kad *susivienijimui yra tinkamas laikas, o susivienijimu bus išvengta branduolinių grėsmių* [6]. Taigi susivienijimo siekį ji paremia kaip priemonę užtikrinti saugumą, o tai yra gana naujas požiūris. Prieš tai saugumas viešojoje politikoje buvo grindžiamas sąjungininkų P. Korėjoje buvimu. Taip pat įdomu, kad šioje vietoje pradeda prasilenkti visuomenės darbotvarkė su prezidentės. Jei palaikymas susivienijimui mažta, politikos diskursas pradeda eiti priešinga linkme.

2015 m. kalboje susivienijimui jau skiriamas mažesnis dėmesys, nors nuo jo neatsitraukiama. Park Geun-hye pamini 70 atskyrimo metines, dėl *kurio vieninga tauta kenčia, todėl durys tolimesnei atskirčiai turi būti užvertos ir atvertos durys susivienijimui*[8], tačiau jei viešojoje kalboje susivienijimo ji neakcentuoja taip gausiai kaip 2014 m. kalboje, verta prisiminti oficialiąją politiką ir 2014 m. vykusį susivienijimo komiteto sukūrimą. Jį prezidentė pristato ir šioje kalboje, teigdama, kad *komitetas atsižvelgs į visų korėjiečių idėjas ir susivienijimo vizijas* [8]. Šiuo veiksmu prezidentė lyg bando pademonstruoti dialogo galimybę su tauta, įskaitant ir jaunąją kartą, taip pripažindama, kad tauta jau nebesidalina vieningu požiūriu į susivienijimą.

Bandydama didinti palaikymą susivienijimui, Park Geun-hye mėgsta savo kalbose pabrėžti išskirtas šeimas, jų skausmą ir vis dar gyvus šeimų narius, kurie *daugiau negali laukti susivienijimo* [8], taigi prezidentė akcentuoja vyresnę auditoriją, kuri, kaip išaiškėjo teorinėje magistro darbo dalyje, yra stipresnė vienijimosi palaikytoja, sudaranti reikšmingą rinkėjų dalį.

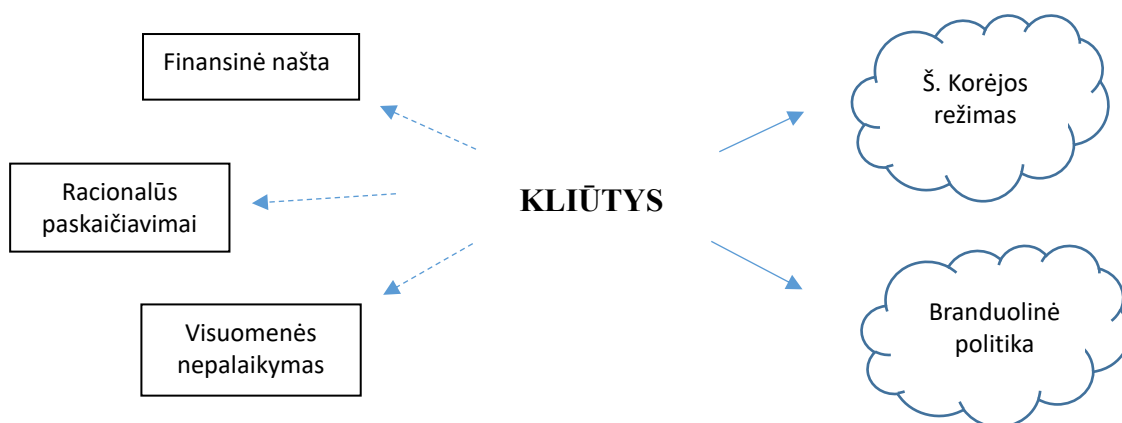
Tuo metu naujasis P. Korėjos prezidentas Moon Jae-inas savo inauguracijos kalboje [12] mažai skyrė dėmesio susivienijimui, tačiau pabrėžė šį siekį pačioje kalbos pradžioje, taigi galima spręsti, kad vienijimasis užims reikšmingą vietą jo politinėje darbotvarkėje. Prezidentas teigė, kad *naujo susivienijimo plano trokšta jo širdis*[12], o 2017 m. gegužės 10 d. *žymės nacionalinės vienybės eros pradžia*[12]. Tačiau savo naujametę kalbą [14] Moon Jae-inas jau konstruoja kitaip nei inauguracijos kalbą ir visų pirma akcentuoja ekonominį augimą bei žmonių gerovę. Taip pat jis priima nuosaikesnę liniją susivienijimo klausimu ir išreiškia naują požiūrį, kad *susivienijimas turi būti ilgalaikis tikslas* [14]. Prezidentas kaip būtinybę, kurios reikia dabar, akcentuoja saugumą ir taiką, pusiasalio denuklearizavimą, kurį, anot jo, galima išspręsti diplomatiniais būdais. Taigi matyti, kad susivienijimo palaikymo intensyvumas kinta, jis silpsta, nors vis tiek yra palaikomas.

Labai svarbu, kad kalboje be racionalių apskaičiavimų, kokios retorikos palaikymas bus palankesnis užsikrinti saugumą, išlaikyti *status quo*, atsiranda ir visai kitokio pobūdžio

paskaičiavimai, kaip finansinė našta P. Korėjai, susijungus valstybėms. Verta prisiminti, kad Lee Myung-bakas buvo vienas iš prezidentų, raginęs nepamiršti susivienijimo mokesčio – milžiniškos finansinės naštos P. Korėjai, ir tai galėjo tapti viena priežasčių, kodėl jo valdymo metu susivienijimo siekis nebuvo stipriai eskaluojamas. Kaip išaiškėjo teorinėje dalyje, visuomenės nuotaikos įžengus į antrą dešimtmetį jau buvo pasikeitusios, o palaikymas susivienijimui, ypač jaunosios kartos, pradėjo tirpti.

Tačiau svarbu, kad Park Geun-hye šį jos politikos linijai nenaudingą aspektą bandė paversti visiškai kitaip, akcentuodama, kad tai kaip tik bus naudinga P. Korėjai. Kai po naujametei kalbai skirtos spaudos konferencijai žurnalistas paklausė dėl pasiruošimo priemonių susivienijimui, Park Geun-hye teigė, kad susivienijimas būtų didžiulė galimybė ekonomikai, galėsianti pakelti ją į kitą lygį. *Susivienijimas yra pagrindinis prizas (angl. jackpot)*¹⁵⁹, teigė prezidentė, ir sukritikavo kai kurių korėjiečių požiūrį, kad jis būtų per brangus, o rizika per didelė. Žvelgiant į tokią tvirtą palaikymo poziciją verta prisiminti teorinėje dalyje nagrinėtas akademikų išvalgas iš apklausų, kad vis mažiau jaunų žmonių palaiko susivienijimą. Matyti, kad vadovės retorika bei jaunų rinkėjų laikysena išsiskiria, todėl gali būti, kad akcentuodama susivienijimo siekį ir pateikdama jį kaip sėkmę, gerovės simbolį, Park Geun-hye galimai siekia išlaikyti korėjiečių nuotaikas ir palaikymą susivienijimui.

12 paveikslas. **P. Korėjos vidiniai interesai susivienijimo klausimu**

Šaltinis: sudaryta autorės.

12 paveikslas rodo, kad pagrindinės susivienijimo kliūtys, pasirodančios P. Korėjos vadovų viešosiose kalbose sutampa su oficialiojoje politikoje išskiriamais trikdžiais – tai branduolinė Š. Korėjos politika ir nedraugiškas Š. Korėjos režimas. Tačiau galima pamatyti, kad per pastarąjį

¹⁵⁹ „Unification may be jackpot: Park.“ 07 January, 2014.

<<http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2983129>> [žiūrėta 2018 m. 04 21]

dešimtmetį lyderių kalbose atsidaro ir kiti aspektai. Pirma, finansinė našta, kuri iš visuomenės diskurso persikėlė į politinį, nors Park Geun-hye šiam diskursui nepasidavė ir savo retoriką statė priešinga linkme, galimai bandydama šį argumentą padaryti bereikšmį. Antra, racionalūs paskaičiavimai. Lyderių kalbose akcentuojamas saugumas, gyvybiškai svarbus P. Korėjos-JAV aljansas, kurio nežadama aukoti ir taikstyti su Š. Korėjos reikalavimais. Tai rodo suvokimą, kad Š. Korėja nėra nuoširdi dėl deklaruojamo susivienijimo taikiu būdu, todėl pastangos iš P. Korėjos pusės nėra artinamos, netgi, pažvelgus į dabartinio prezidento Moon Jae-ino retoriką, jos tolinamos, teigiant, kad susivienijimas neturi būti pasiektas staiga. Be to, kalbose ryškėja ir prezidentų taikymasis prie kintančių visuomenės nuomonių.

4.2 Identiteto klausimai viešose kalbose ir kylanti problematika

Bendras etninis identitetas Š. ir P. lyderių viešose kalbose pabrėžiamas dažnai, paprastai jis akcentuojamas kaip viena pagrindinių priežasčių susivienijimo reikalingumui. Tačiau galima pastebėti, kad Kim Jong-unas bendro identiteto diskursą naudoja dažniau nei P. Korėjos lyderiai, šį aspektą vartojantys atsargiau. Taip pat, nagrinėjant kalbas, svarbu prisiminti teorinėje dalyje akademikų pastebėtas tendencijas, jog P. Korėjos identitetas kinta – susiformavo P. Korėjos nacionalizmas, kurį atspindi visuomenės nuomonės apklausose išryškėjęs aspektas, kad vis mažiau p. korėjiečių įsivaizduoja besidalijantys ta pačia etnine tapatybe su š. korėjiečiais.

Kim Jong-unas visose naujajose kalbose, sveikindamas šalį, sveikina ir p. korėjiečius bei tautiečius, gyvenančius ne Korėjų teritorijoje, kurie palaiko susivienijimą. Kreipdamasis į juos lyderis vartoja tokius žodžius kaip *tautietis*, *tautietis-patriotas*. Visose kalbose jis dažnai naudoja žodį – *tėvynė*, kurią reikia *apginti*, *suvienyti*. Pabrėžiamas *skausmas* ir *agonija*[1][3], *didis sielvartas* [5], *kančia* [7], kurią sukėlė padalijimas, išskyręs *vieningą tautą* [visos kalbos]. Taigi korėjiečių tauta matoma kaip bendra, o tai, kad ji dabar atsiskyrusi – kelia skausmą visiems tautiečiams. Taip Kim Jong-unas pateisina susivienijimo siekį, kurį iš tiesų mato pagal Š. Korėjos modelį.

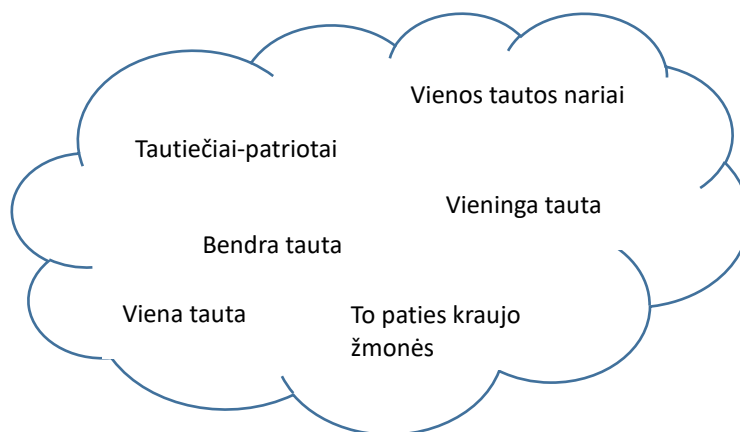
Jeigu bendro tautinio identiteto diskursas stipriai palaikomas 2012 m. pirmojoje Kim Jong-uno viešoje kalboje [1], 2013 m. kalboje [3] jis dar stipresnis. Pasinaudodamas šiuo diskursu lyderis siekia sukurstyti p. korėjiečius ir užjūrio tautiečius, kad jie vienytųsi, teigdamas, kad tai yra *visos tautos ilgalaikis troškimas* ir *visa tauta turi vesti patriotišką kovą susivienijimui ir vienybei*[3][7], *tai fundamentalus tautos interesas* [11]. Šis pro-šiaurietiškas palaikymas pietuose sutampa su senu Š. Korėjos tikslu įvykdyti revoliuciją P. Korėjoje, siekiant oficialiojoje 1980 m. formulėje įtvirtinto siekio, kad patys pietų korėjiečiai prisidėtų prie valdžios nuvertimo. Tauta pateikiama kaip susivienijimo *varomoji jėga* [3][5], galinti atverti naują *taikos ir klestėjimo* [3] amžių ir kad žmonės, kad ir kur jie bebūtų, turi *vienytis ir teikti prioritetą vienybei* [3][5][7][9]. Taigi šis nacionalizmo,

reikalingo Š. Korėjai, kurstymas, rodo ne nuoširdų norą vienytis, o siekį susivienyti jos modeliu.

2014 m. Kim Jong-uno kalboje [5] išryškėja išorinių jėgų, trukdančių susivienyti, kaltinimas ir verčiančių *vienos tautos narius šlakstyti purvą viena ant kitos ir rodyti priešišumą*[5]. Netgi vartojamas posakis *Viena Korėja*[5], kurio nebuvo matyti ankstesnėse kalbose, ir sakoma, kad Š. ir P. Korėjai reikia sukirsti *rankomis dėl jos pačios tautos ir jos noro susivienyti* [5]. Taigi vėl formuojama nuomonė, kad susivienijimo trokšta tiek šiaurės, tiek pietų korėjiečiai, tačiau P. Korėja vis delsia šiame visai tautai svarbiame klausime.

2015 m. Kim Jong-unas naujametėje kalboje [7] žada pradėti atviras diskusijas dėl susivienijimo su visais, nesvarbu, ar jie gyvena Š. Korėjos pusėje, ar pietų, kas tik tikrai nori *nacionalinės taikos, vienybės, susitaikymo ir susivienijimo* [7]. Keliose kalbose dėl susivienijimo trikdžių ji kaltina ne tik išorės jėgas, bet ir pačią P. Korėjos vyriausybę, *nenorinčią pačios savo tautos gerovės* [7][11]. Lyderis stengiasi P. Korėją parodyti kaip pagrindinę kliūtį, nenorinčią stengtis dėl savo pačios tautos gerovės, ignoruojančią ją *ir jos nuoširdžius prašymus* [13]. Įdomu, kad Kim Jong-unas pabrėžia, kad sieks susivienijimo taikos keliu, nekovodamas su kaimynystėje savo gyvenančiais tautiečiais, taigi bendras identitetas ypač pabrėžiamas, bent jau viešai Š. Korėja demonstruoja tvirtą p. korėjiečių matymą kaip bendros tautos narių.

13 paveikslas. Šiaurės Korėjos požiūris į etninį identitetą

Šaltinis: sudaryta autorės.

2018 m. Kim Jong-unas savo naujametėje kalboje [13] pabrėžia, kad Žiemos olimpinės žaidynės Pjongčange puiki proga pademonstruoti tautos orumą ir prestižą, pagerinti santykius, taigi išreiškiamas pasididžiavimas tauta, pabrėžiama, kad jie yra *to paties kraujo* [13]. Šioje kalboje vėlgi pabrėžiama, kad pastangas rodyti turi patys pietų korėjiečiai, tačiau ne taip revoliuciškai, kaip anksčiau, o per mainus, kooperaciją. Kalbama apie delegaciją, ir netgi tai, kad Š. ir P. Korėjų vadovai gali greitai susitikti.

Taigi slopstančio etninio identiteto diskurso palaikymo Š. Korėjos pusėje neužfiksuojama, o bent jau lyderių kalboje ši retorika nemažta ir vis dar pateikiama kaip viena pagrindinių priežasčių susivienijimui. Šis diskursas leidžia Š. Korėjai pasirodyti vienintele nuoširdžiai besistengiančia dėl susivienijimo, jis tampa įrankiu, leidžiančiu pateisinti agresyvią lyderio politiką prieš neva pastangų dėl savo tautos nenorinčią dėti P. Korėjos valdžią. Kim Jong-unas galimai išties p. korėjiečius mato kaip to paties identiteto, vienos tautos žmones, tačiau tai nėra tikroji priežastis susivienijimui pasiekti, kadangi, kaip buvo išsiaiškinta, pagrindinis lyderio tikslas – išlaikyti režimo *status quo*, o ne susivienyti.

2012 Lee Myung-bakas savo kalboje[2] bendrą identitetą akcentuoja daug mažiau, nei Š. Korėja. Vietoje *tauta*, prezidentas vartoja junginį – *Korėjos pusiasalio savininkai*, įvardydamas š. ir p. korėjiečius, kurių, o *ne partijų, bendromis pastangomis susivienijimas turi būti pasiektas*[2]. Naudojamas gudrus naratyvas, neakcentuojant bendro identiteto, tautiškumo, tačiau pabrėžiant kažkada buvusią vienybę, kai korėjiečiai buvo vieno pusiasalio piliečiai. Tokį Lee Myung-bako atsargumą renkantis žodžius gali paaiškinti jo tvirta ir kieta pozicija Š. Korėjos atžvilgiu. Prezidento vienas prioritetų buvo ekonomikos stiprybė, o kadangi vienijimosi palaikymas ir bendro identiteto matymas tarp p. korėjiečių, t. y. rinkėjų – slopo, prie to prisitaikė ir prezidentas.

Visiškai priešinga linkme nuėjo Park Geun-hye savo inauguracijos kalboje [4] daug stipriau akcentuodama bendrą tautą ir identitetą. Nors kalboje matomas ir tam tikras š. ir p. korėjiečių tautų atskyrimas, akcentuojama, jog branduolinis arsenalas *yra grėsmė mūsų tautai dėl išlikimo ir ateities*[4]. Vis dėlto jau tuoj pat skelbiama, kad po harmoningo susivienijimo *visos tautos svajonės išsipildytų, o visi korėjiečiai patirtų laisvesnį gyvenimą ir šalies suklestėjimą*[4]. Taigi korėjiečių tauta matoma kaip bendra, o valstybės – atskiros.

Nagrinėjant 2014 m. Park Geun-hye kalbą [6] reikia prisiminti jos griežtą palaikomąją susivienijimo retoriką. Susidaro įspūdis, kad kalboje siekiama žūtbūt išlaikyti pakilias nuotaikas ir susivienijimo palaikymą per bendro identiteto diskursą. Šiai dvasiai kurstyti prezidentė naudoja ir akcentuoja tautiškumo klausimus, pabrėždama, jog turi būti sudėti pamatai *visų pusiasalio žmonių laimės erai* [6], kad *išskirtos šeimos neturi kentėti* [6], o š. korėjiečiams būtina teikti humanitarinę pagalbą, nes jie yra *mūsų tautiečiai* [6].

Vis dėlto 2015 m. naujametėje kalboje [8] Park Geun-hye jau daug mažiau skiria dėmesio bendram identitetui. Vietoje anksčiau dažnai naudotų žodžių *tauta, tautiečiai, bendra tauta*, ji vartoja neutralesnį – korėjiečiai (angl. *Korean people*), tačiau tai nereiškia, kad nusigręžia nuo susivienijimo, ji vis tiek pabrėžia, kad reikalingas plataus masto nacionalinis judėjimas, sudėsiantis pagrindus taikiam susivienijimui. 2016 m. Park Geun-hye kalboje [10] bendros tautos eskalavimas išvis išnyksta, kalba orientuojamasi tik į tai, kad *reikia taikaus vieningo pusiasalio* [10].

Nedidelį dėmesį bendram tautiniam identitetui skiria ir Moon Jae-inas, inauguracijos kalboje beveik nevertodamas žodžių kaip bendra tauta, viena tauta, [12], tačiau jo retorikoje galima išvelgti labai aiškia orientacija, nors ir netiesiogiai išreikštą, į bendrą etninį identitetą. Visų pirma, jis žada būti visai kitokio tipo P. Korėjos vadovu ir mįslingai užsimena, kad sieks tapti prezidentu *visiems korėjiečiams* [12], tuoj pat sakydamas, kad nuo šios dienos prasidės tikros nacionalinės vienybės era. Taip pat jis išreiškia viltį grįžti praleisti senatvės į savo tėvo – Š. Korėjos pabėgėlio po Korėjų karo – tėviškę Š. Korėjos teritorijoje *kaip paprastas pilietis ir dalintis džiaugsmu su kaimynais* [12]. Vis dėlto 2018 m. [14] kalboje Moon Jae-inas atsitraukia nuo vienijimosi siekio ir teigia, kad mato jį kaip ilgalaikį tikslą, todėl jo kalba stokoja bendro identiteto retorikos.

Taigi P. Korėjos lyderių kalbose bendra etninė tapatybė naudojama tik kaip viena iš priešasčių vienytis, tačiau pastebima, kad šis diskursas traukiasi iš lyderių retorikos. Park Geun-hye stiprus bendro identiteto akcentavimas gali signalizuoti faktą, kad P. Korėjos valdžia išties susidūrė su kliūtimis, jog vis mažiau p. korėjiečių nori susivienijimo. Tą atspindėti gali ir Moon Jae-ino atsargi kalba ir vienijimosi palaikymas, neakcentuojant tautinio identiteto, kaip orientacija į rinkėjus ir jų nuotaikas. Todėl oficialioji ir viešoji P. Korėjos tautinio identiteto klausimu išsiskiria, viešojoje prezidentai taikosi prie visuomenės nuotaikų, o tai gali rodyti, kad bendro tautinio identiteto nematymas gali būti viena iš kliūčių vienijimuisi.

IŠVADOS

Realizmo tarptautinių santykių teorija ir konstruktyvizmas leido suprasti ir paaiškinti, kodėl Šiaurės ir Pietų Korėjų susivienijimas neįvyksta, nors šis siekis yra palaikomas ir eskaluojamas tiek oficialiojoje, tiek viešojoje politikoje nuo pat Korėjų padalijimo iki šių dienų.

Dėmesys į iš vidaus kylančias problemas leido suformuluoti naują požiūrį į Korėjų vienijimosi problemą, nes ankstesni tyrimai daugiausia koncentravosi į išorinių jėgų – JAV ir Kinijos įtaką vienijimosi procese arba orientuodavosi į Š. Korėjos režimą ir jo subtilybes bei nepajudinamumą šiuo klausimu. Taip pat yra tyrimų, kuriuose buvo lyginamos oficialios valstybių vienijimosi formulės, tačiau stokota platesnio vaizdo, kurį leido aprėpti dviejų dalių tyrimas, analizuojant oficialiąją ir viešąją politiką. Taigi vidaus politikos analizės prasmė – išskirtos priežastys, kurios iki šiol nebuvo akcentuojamos Korėjų klausimą tiriančių analitikų.

Teorinėje dalyje išskirtos kliūtys, kad susivienijimo pasiekti neleidžia racionalūs abiejų Korėjų paskaičiavimai dėl nacionalinių interesų užtikrinimo, saugumo dilemos ir norimo išlaikyti galių balanso *status quo*, kuriuos paaiškina realistinės teorijos, pasitvirtino. Kliūtis, kurią leido išskirti konstruktyvizmas, ir pagal ją suformuluota hipotezė, kad susivienijimui trukdo kintantis identiteto suvokimas ir etninio identiteto nebematymas kaip bendro – pasitvirtino tik iš dalies.

Atlikus tyrimą pagal teorinėje dalyje išskirtas kliūtis susivienijimui išaiškėjo, kad:

- Esminis ir svarbiausias klausimas Š. ir P. Korėjai yra saugumas, išlikimas, nes valstybės nuolat susiduria su saugumo dilema. Tai priverčia jas skaičiuoti, koks susivienijimo scenarijus joms palankiausias oficialiojoje politikoje ir kokią retoriką pasirinkti viešojoje politikoje. Dėl to abi Korėjos siūlo savo vienijimosi formules, kurios stokoja bendrų taškų ir iš esmės skiriasi. Pasikartojantis formulių priėmimas, mažai keičiant turinį, rodo, kad deklaruojamas tikslas taikiai susivienyti nėra nuoširdus, o iš tiesų Š. Korėja norėtų komunizuoti P. Korėją, kai P. Korėja tikėtusi režimo griūties ir susivienijimo per absorbciją. Taigi galima iškelti dar vieną hipotezę, kodėl susivienijimas nevyksta – tiek Šiaurės, tiek Pietų Korėjos vienijimosi scenarijai yra per daug skirtingi, ir nei viena nenori priimti kitos pusės vienijimosi formulės.
- Kintant politiniam klimatui ir tarptautinei aplinkai, galima daryti prielaidą, kad Š. Korėjos planas pasiekti, jog P. Korėjos valdžią pakeistų prošaurietiška valdžia ir įvyktų pusiasalio komunistinė revoliucija, menksta, suvokiant, kad bet koks invazinis scenarijus grėstų jos pačios išlikimu dėl tarptautinės ir JAV, kaip P. Korėjos sąjungininkės, reakcijos. Nors to neslopstanti karinė ir revoliucijos troškimo retorika Kim Jong-uno viešose kalbose tiesiogiai neparodo, tarp eilučių matyti, kad lyderis baiminasi absorbcijos scenarijaus, yra pažeidžiamas dėl JAV pajėgų ir karių buvimo pusiasalyje. Nors pirmose kalbose Kim Jong-unas nevengė atvirų grasinimų karu, atvirai išreiškė, kad tokiu atveju suvienytą Korėją, vėliau pakeitė kryptį, grįždamas prie konfederacinės valstybės

modelio. Toks pokytis taip pat buvo stebimas ir oficialiojoje politikoje, kai 1993 m. Kim Jong-ilas, iki tol iš tikrųjų laikęsis federacinio, Š. Korėjos modeliu paremto, valstybės koncepto, paskelbė formulę, kuria atvirai išreiškė sieksiantis konfederacijos. Tada savo sprendimus ir retoriką lyderį privertė įvykiai pasaulyje, kai griuvo SSRS, susijungė Vokietija ir pasikeitė politinės nuotaikos. Todėl galima daryti išvadą, kad Š. Korėjos svarbiausias tikslas – išlaikyti valstybės ir režimo *status quo*, o ne susivienyti, nes tai reikštų grėsmę režimui.

- Ištyrus oficialiąją ir viešąją politiką, galima daryti išvadą, kad P. Korėjos tikslas analogiškas – išlaikyti *status quo*, o susivienijimas to neleis, nes galių balansas regione pakistų. P. Korėja stengiasi maksimizuoti savo nacionalinius interesus ir pasiekti, kad Š. Korėja atsisakytų branduolinio ginklo, tačiau dėl to neaukoti saugumą užtikrinančio aljanso su JAV. Vis dėlto, net jei P. Korėja pasiektų šį tikslą, galima daryti prielaidą, kad ji nesiektų *de facto* susivienyti, stokodama vidinių interesų dėl kintančių visuomenės nuotaikų, palaikymo vienijimuisi. Tiriant viešąsias P. Korėjos lyderių kalbas paaiškėjo, kad dar vienas argumentas, kodėl vienijimasis P. Korėjai būtų neparankus – milžiniška ekonominė našta, kuri pažangiai ir ekonomikos stebuklą pasiekusiai valstybei būtų labai didelė. Taigi hipotezę, kad susivienijimui trukdo abiejų Korėjų racionalūs paskaičiavimai dėl saugumo, galių balanso galima papildyti ir P. Korėjos vidiniais paskaičiavimais, kad vienijimosi kaina gali būti per didelė.
- Hipotezė, kad susivienyti neleidžia tai, jog tautinis identitetas nebematomas kaip bendras pasitvirtino iš dalies. Sprendžiant tiek iš oficialiosios, tiek iš viešosios Š. Korėjos politikos, ši hipotezė nepasitvirtina išvis, kadangi bendras etnis identitetas pateikiamas kaip vienas pagrindinių argumentų vienijimuisi, nuolat yra akcentuojamas ir jam skiriama didelė reikšmė. Tuo metu, kadangi nuomonės tyrimai atskleidžia, jog vis mažiau p. korėjiečių mato š. korėjiečius kaip to paties identiteto, o P. Korėja pastarąjį dešimtmetį susiduria su nauju reiškiniu – P. Korėjos nacionalizmu, galima daryti prielaidą, kad bent iš P. Korėjos pusės tai gali būti kliūtis vienijimuisi. Tai matyti ir iš viešosios P. Korėjos lyderių retorikos, nes prezidentai taikosi prie kintančių visuomenės nuotaikų ir mažina identiteto akcentavimą viešose kalbose arba kaip tik pasitelkia įrankius bendro identiteto diskursui palaikyti ir stiprinti. Tai, kad prezidentai priversti laviruoti dėl kintančių rinkėjų nuotaikų, galima daryti išvadą, kad etninio identiteto nebematymas kaip bendro P. Korėjoje yra rimtas iššūkis susivienijimui.

Apskritai, vertinant tyrimo išvadas galima apibendrinti, kad tiek Šiaurės, tiek Pietų Korėja stokoja vidinio intereso susivienyti ir oficialioji retorika prasilenkia su politine realybe. Nagrinėjant oficialiąją politiką, apčiuopiant tendencijas, kaip menkai kito siūlomos formulės ir jungtinių deklaracijų turinys susivienijimo klausimu, ieškant sąsajų tarp šių dviejų politikos krypčių, galima daryti prielaidą, kad susivienijimo diskurso palaikymas tėra tik priedanga pasiekti tikrųjų tikslų – kuo labiau maksimizuoti savo nacionalinius interesus. Š. Korėja siekia užsitikrinti savo valstybės ir

režimo *status quo*, sumažindama grėsmę, kurią jai kelia JAV karių ir pajėgų buvimas pusiasalyje, P. Korėja – didinti saugumą ir pasiekti Š. Korėjos branduolinį nusiginklavimą.

Tačiau išvada, kad valstybės iš tiesų neturi vidinio intereso susivienyti, stokoja paaikškinimo, kodėl šiems tikslams pasiekti remiamasi būtent susivienijimo diskurso palaikymo idėja. Atlikus tyrimą galima daryti prielaidas, kad šio diskurso palaikymas gali padėti mažinti įtampą tarp valstybių, ypač naudojant bendro identiteto argumentą. Taip pat, kad Š. ir P. Korėjų lyderiai galimai susivienijimo diskursą palaiko iš inercijos ir pakeisti per dešimtmečius palaikytą ir susiformavusį kalbos kursą yra sudėtinga. Nors tyrimas leidžia daryti šias prielaidas, magistro darbe šių priežasčių išaiškinimas nebuvo tyrimo objektas, todėl tam reikia išsamesnių tyrimų. Taigi ateities tyrimams rekomenduojama ištirti, kodėl savo nacionalinių interesų užtikrinimui Korėjos remiasi būtent susivienijimo diskursu ir kodėl susivienijimas yra iki šiol taip palaikomas jei abi valstybės iš tiesų stokoja vidinių interesų tą pasiekti.

Bibliografinių nuorodų sąrašas

- Adesnik, David; Kim Sunhyuk . „If at First You don't Succeed: The Puzzle of South Korea's Democratic Transition.“ *CDDRL Working Papers*, 2009.
<https://cddrl.fsi.stanford.edu/publications/if_at_first_you_dont_succeed_the_puzzle_of_south_kor_eas_democratic_transition> [Žiūrėta 2018 03 04]
- Campbell, Emma. *South Korea 's New Nationalism: The End of „One Korea“*. First Forum Press, 2016.
- Carrel-Billiard, Francois; Christine Wing. „Nuclear Energy, Nonproliferation and Disarmament: Briefing Notes for the 2010 review conference.“ *International Peace Institute*, April, 2010.
<<https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/publications/nuclearcomplete2.pdf>> [2018 02 05]
- Choi, Lyong. „*The Foreign Policy of Park Chunghee: 1968-1979*.“ Doctor's Thesis, The London School of Economics and Political Science, 2012.
<http://etheses.lse.ac.uk/506/1/Choi_The%20Foreign%20Policy%20of%20Park%20Chunghee.pdf> [Žiūrėta 2018 02 27]
- Eschborn, Norbert; Kim Yong-yoon. „Korean Reunification: possibility or pipe dream.“ *KAS International Reports*, 2013 02 01, 85. <http://www.kas.de/wf/doc/kas_33520-1522-2-30.pdf> [Žiūrėta 2018 04 22]
- Goh, Gillian. „International pressure and North Korea's current options: Will Inter-Korean relations improve?“ *Asian Journal of Political Science*, 12:1, 2004.
<<https://doi.org/10.1080/02185370408434236>> [Žiūrėta 2018 02 03]
- Hermans, Heike. „National Role Conceptions in the 'Global Korea' Foreign Policy Strategy“. *The Korean Journal of International Studies*, vol. 11, no. 1, 2013.
<http://www.kaisnet.or.kr/resource/down/11_1_03.pdf> [Žiūrėta 2018 02 05]
- Herz, John. „Idealist Internationalism and the Security Dilemma.“ *World Politics*, Vol. 2, No. 2, 1950. <<http://www.jstor.org/stable/2009187>> [Žiūrėta 2018 02 03]
- Yoo, Ho-yeol. „The Sunshine Policy and the Inter-Korean Relations in the 21st Century.“ *Cooperation and Conflict in Northeast Asia: the Korean Role*, Oct. 10-11, 2006.
<<http://web.uchile.cl/facultades/estinter/centros/cap/doctos/yoo-Ho-Yeol.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 27]
- Yang, Chang-seok. „Review of Previous ROK Government Policies for Reunification and Future Policy Options in View of German Reunification.“ *US Korea Institute at SAIS*, 2016.
<<https://www.38north.org/wp-content/uploads/2016/12/NKIP-Yang-German-Reunification.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 05]
- Kang, David. „International Relations Theory and the Second Korean War.“ *International Studies Quarterly*, 47, 2003. <<http://www.comw.org/qdr/fulltext/03Kang.pdf>> [Žiūrėta 2018 02 03 d.]
- Kim, Dong-jin. „Building Relationships Across the Boundaries The Peacebuilding Role of Civil Society in the Korean Peninsula.“ *International Peacekeeping*, 24:4, 2017.
<<https://doi.org/10.1080/13533312.2017.1314762>>

- Kim, Eugene Kim, Kim Ke-soo. „The April 1960 Korean Student Movement.“ *The Western Political Quarterly*, vol 17, No. 1, 1964.
<<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/106591296401700108>> [Žiūrėta 2018 02 25]
- Kim, Ji-yoon. „National Identity and Attitudes Toward North Korean Defectors.“ *Joint U.S.-Korean Academic studies*, 2014. <http://keia.org/sites/default/files/publications/jiyoony_kim.pdf> [Žiūrėta 2018 02 22]
- Kim, Ji-yoon; Kim Kil-dong; Kang Chung-ku. „South Korean Youth’s Perceptions of North Korea and Unification.“ *The Asan Institute for Policy Studies*, 2018 04 20.
<<http://en.asaninst.org/contents/43527/>> [Žiūrėta 2018 04 22]
- Kydd, Andrew. „Pulling the Plug: Can there be a deal with China on Korean Unification?“ *The Washington Quarterly*, 38:2, 2015. <<https://doi.org/10.1080/0163660X.2015.1064710>> [Žiūrėta 2018 02 03]
- Klotz, Audie; Cecelia Lynch. *Strategies for Reseach in Constructivist International Relations*. New York: Routledge, 2007.
- Lee, Boo-kyoon. „Korean Unification: Problems and Solutions.“ Master's Thesis, Korea University, 1992. <http://calhoun.nps.edu/bitstream/handle/10945/42829/94Dec_Lee_B.pdf?sequence=1>
- Lee, Young H. „Seoul Offers Detailed New Proposal for Korean Reunification.“ January 23, 1982. <https://www.washingtonpost.com/archive/politics/1982/01/23/seoul-offers-detailed-new-proposal-for-koreanreunification/be439f54-503a-4d2c-8e66-3736cce0f0b8/?utm_term=.e2448556d99e> [Žiūrėta 2018 03 04]
- Lee, Sunny Seong-hyon. „Chinese Perspective on North Korea and Korean Unification.” *On Korea*, vol. 6, 2013. <<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 03]
- Ministry of National Unification Republic of Korea, *Peace and Cooperation*. 1996.
<http://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/news/Publications/whitepaper/> [Žiūrėta 2018 03 03]
- Moon Jae-in’s Policy on the Korean Peninsula. *Ministry of Unification*.
<http://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/policyissues/koreanpeninsula/goals/> [Žiūrėta 2018 m. 04 28]
- Morgenthau, Hans. *Politika tarp valstybių*. Margi raštai, 2011.
- „North Korea missile and nuclear test halt hailed.“ 21 April, 2018.
<<http://www.bbc.com/news/world-asia-43849516>> [Žiūrėta 2018 04 28]
- Pallos, Judit. „One Korea – A Proposal for Peace.“ *Journal of Contemporary Asia*, 45:2, 2015.
<<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 02]
- Park, Hwee-rhak. „The self-entrapment of rationality in dealing with North Korea.“ *Korean Journal of Defense Analysis*, 2008.
<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10163270802507351?journalCode=rkjd20>> [Žiūrėta 2018 02 02]

- Park, Young-ho. „South and North Korea's Views on the Unification of the Korean Peninsula and Inter-Korean Relations.“ Pranešimas konferencijoje „The 2nd KRIS-Bookings Joint Conference“, 2014, sausio 21 d.
- Radchenko, Sergey; Bernd Schaefer. „Red on White: Kim Il Sung, Park Chung-hee, and the Failure of Korea's Reunification, 1971-1973.“ *Cold War History*, 17:3, 2017.
<<https://doi.org/10.1080/14682745.2016.1265508>> [Žiūrėta 2018 02 25]
- Reeves, Eric. „The Potential for Korean reunification in a post-cold war environment and implications for United States security interests in Northeast Asia.“ Doctor's Dissertation, Naval Postgraduate School, 1993.
- Richey, Mason et al. „Be Careful What You Wish For: Security Challenges Facing the Korean Peninsula During a Potential Unification Process.“ *Asian Security*, 2017.
<<https://doi.org/10.1080/14799855.2017.1414043>> [Žiūrėta 2018 02 02]
- Roy, Denny. „Parsing Pyongyang's Strategy.“ *Survival*, 52:1, 2010.
<<https://doi.org/10.1080/00396331003612505>> [Žiūrėta 2018 02 02]
- Rozman, Gilbert. „South Korea's National Identity Sensitivity: Evolution, Manifestations, Prospects.“ *Academic Paper Series on Korea*, Vol 3, 2010.
<http://www.keia.org/sites/default/files/publications/APS-Rozman_Final.pdf> [Žiūrėta 2018 02 12]
- Ruediger, Frank. „President Moon's North Korea Strategy.“ 2017.
<<https://thediplomat.com/2017/07/president-moons-north-korea-strategy/>> [žiūrėta 2018 02 11]
- Shin, D. „North Korea's perspectives in its argument for a peace treaty.“ *Asian Affairs*, 48:3, 2017.
<<https://doi.org/10.1080/03068374.2017.1361244>> [Žiūrėta 2018 02 02]
- Shin Gi-wook, Kristin C. Burke. „North Korea and contending South Korean identities: analysis of the South Korean media; policy implications for the United States.“ *Academic Paper Series on Korea*, 2007. <https://fsi.fsi.stanford.edu/sites/default/files/KEI_Shin_and_Burke_KEI.pdf> [Žiūrėta 2018 m. 02 12]
- Snyder, Scott. „South Korean Identity Under Park Geun-hye: Crosscurrents and Choppy Waters.“ *Joint U.S. - Korea Academic Studies*, 2016.
<http://www.keia.org/sites/default/files/publications/joint_us-korea_2016_-_sk_identity.pdf> [Žiūrėta 2018 02 11]
- Tidikis, Rimantas. *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003.
- „Unification may be jackpot: Park.“ 07 January, 2014.
<<http://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=2983129>> [Žiūrėta 2018 m. 04 21]
- Waltz, Kenneth. *Theory of International Politics*. Addison-Wesley Publishing Company, 1979.
- Weathersby, Kathryn. „Ending the Korean War: Considerations on the Role of History.“ *US-Korea Institute, SAIS*, 2008,2. <<http://uskoreainstitute.org/wp-content/uploads/2010/02/USKI-WP08-07.pdf>> [Žiūrėta 2018 02 02]

Wendt, Alexander. *Social Theory of International Relations*. Cambridge University Press, 1999.

Wertz, Daniel. *Inter-Korean Relations*, 2017. <https://www.ncnk.org/sites/default/files/issue-briefs/NCNK_Issue_Brief_ROK%20_DPRK.pdf> [Žiūrėta 2018 02 27]

Wolf, Charles. „Korean Reunification: how it might come about and at what cost.“ *Defence and Peace Economics*, 17:6, 2006. <<https://doi.org/10.1080/10242690601025690>> [Žiūrėta 2018 02 03]

Jungtinės deklaracijos, dokumentai

10-Point Programme of the Great Unity of the Whole Nation for the Reunification of the Country, 1994. <<https://web.archive.org/web/20060106045846/http://www.korea-dpr.com/library/201.pdf>> [Žiūrėta 2018 03 27]

Constitution of the Republic of Korea, 1987.
<http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@ilo_aids/documents/legaldocument/wcms_117333.pdf> [Žiūrėta 2018 03 27]

Declaration on the Advancement of South-North Korean Relations, Peace and Prosperity, October 4, 2007. <https://www.ncnk.org/sites/default/files/2007_North-South_%20Declaration.pdf> [Žiūrėta 2018 01 22]

Joint Declaration on The Denuclearization of The Korean Peninsula, ROK Ministry of Unification, January 20, 1992.
<<http://eng.unikorea.go.kr/content.do?cmsid=1889&mode=view&page=11&cid=32090>> [Žiūrėta 2018 03 03]

July 4th North-South Joint Statement, 1972.
<http://www2.law.columbia.edu/course_00S_L9436_001/North%20Korea%20materials/74js-en.htm> [žiūrėta 2018 01 22]

South-North Joint Declaration June 15, 2000.
https://www.usip.org/sites/default/files/file/resources/collections/peace_agreements/n_skorea06152000.pdf [Žiūrėta 2018 02 18]

Summary

Problems of North-South Korean Unification: Official Rhetoric Against Political Reality

Although North and South Korea have been declaring the goal of uniting in official and public policies for several decades, the reunification has not taken place yet. In reality, the reunification of the states has not made much progress, though the goal of unification was expressed and declared by all of the leaders of the two countries since the split of Korea in 1948 till now. Moreover, North and South Korea's leaders kept on declaring their own propositions of unification formulas, this goal also been consolidated by joint declarations in 1972, 2000, 2007 and 2018.

Therefore, the question arises as the problem of the Master's thesis - why the North-South Korean reunification does not occur if the goal of the unification is still supported and promoted in the public and official policy of both countries. The purpose of the work is to find out what obstacles arise for both Koreas to reunite. Object of the work - Korean unification opportunities and problems.

The theoretical assumptions about the obstacles that prevent the achievement of the goal based on the theories of realism and constructivism. With reference to assumptions made, two hypotheses are formulated that the reunification has not proceeded due to both Koreas rational consideration about security, balance of power. Furthermore, the cause could be that ethnic identity is no longer seen the same for all Koreans. A two-part case study has been made. The first part of the study analyzes official North and South Korean leaders' policy on the issue of unification, what efforts have been made, what are the similarities, differences, and emerging problems between the concepts of each country are being determined. For this analysis the Unification Formulas, Joint Declarations of both countries are investigated. The second part of the study is on the public policy on unification. In this part analysis on the leader's public speeches has been made in order to define the tendencies of communication, a changing rhetoric, which makes it possible to understand why the reunification has not been achieved.

Having analyzed the official and public policy of Koreas it was found that the most important and crucial questions for North and South Korea are security, survival, as the states constantly faces a security dilemma. It forces them to examine what scenarios are the most relevant to them in the official policies and what kind of rhetoric is beneficial to choose in public policy. As a result, both countries are proposing their own unifying formulas, which lack common points and are fundamentally different. Moreover, the fact that North and South Korea keep offering formulas with little change in content, show that the declared goal of peaceful union is not sincere. Thus, in reality, North Korea would like to communize South Korea, while South Korea would have hoped for a regime collapse and unification through absorption scenario. Nevertheless, both Koreas in reality

have bigger intentions than just to reunite. North Korea seeks to maintain the *status quo* of its state and regime by reducing the threat posed to it by the presence of US troops and forces on the peninsula. South Korea wishes to maximize its security by reaching North Korea's nuclear disarmament. However, this premise is lacking in explanation as to why the idea of maintaining the reunification discourse is based on the achievement of these goals.

Having analyzed the official and public content it was also revealed that the national identity is no longer seen as a general only partially. In political rhetoric, the common ethnic identity is presented as one of the main arguments for unification, which is constantly emphasized. But at the same time, studies have shown that fewer South Korean citizens see that the North Koreans are the same identity, and South Korea has faced a new phenomenon in the last decade - South Korean nationalism. As a result, it can be assumed that at least in South Korea the disappearance of ethnic identity is a common cause and serious challenge to unification. Regarding to rhetoric of the public speeches of South Korea's leaders, it can be seen that the presidents are approaching the changing mood of the society or are using tools to support the common discourse of the identity. Therefore, they are forced to lavish when talking about the ethnic identity.

After all, the Master thesis revealed that North and South Korea rhetoric in public speeches and official policy documents are different from political reality, and the declared desire to reunite, in fact, only serve to achieve other goals. For these reasons, both Koreas lack an internal interest in achieving a reunification unless it is executed in each imaginable scenario.

The value of the work is the attention to internal problems that has led to a new approach to the Korean unification issue, since earlier studies focused on the influence of external forces - the US and China in the process of unification or were oriented towards North Korean regime and its and immutability.

Priedai

Šiaurės ir Pietų Korėjų lyderių viešųjų kalbų lentelė

METAI	ŠIAURĖS KORĖJA	PIETŲ KORĖJA
2012	[1] Kim Jong-un kalba minint 100-ąsias Kim Il-sung gimimo metines. 2012 balandžio 18 d. < https://www.northkoreatech.org/2012/04/18/english-transcript-of-kim-jong-uns-speech/ > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]	[2] Lee Myung-bak naujametė kalba. 2012 m. sausio 3 d. < http://overseas.mofa.go.kr/gb-en/brd/m_8338/view.do?seq=670612&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&multi_itm_seq=0&itm_seq_1=0&itm_seq_2=0&company_cd=&company_nm=&page=15 > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]
2013	[3] Kim Jong-un naujametė kalba. 2013 m. sausio 1 d. < https://www.ncnk.org/sites/default/files/content/resources/publications/KJU_New_Years_2013.pdf > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]	[4] Park Geun-hye inauguracijos kalba. 2013 vasario 25 d. < http://english.yonhapnews.co.kr/national/2013/02/25/95/0301000000AEN20130225001500315F.HTML > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]
2014	[5] Kim Jong-un naujametė kalba. 2014 m. sausio 1 d. < http://www.nkeconwatch.com/nk-uploads/KJU-NY2014.pdf > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]	[6] Park Geun-hye naujametė kalba. 2014 sausio 7 d. < http://www.unikorea.go.kr/eng_unikorea/news/speeches/?boardId=bbs_0000000000000036&mode=view&cntId=32049&category=&pageIdx=2 > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]
2015	[7] Kim Jong-un naujametė kalba. 2015 m. sausio 1 d. < http://www.nkleadershipwatch.org/2015/01/01/2015-new-years-address/ > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]	[8] Park Geun-hye naujametė kalba. 2015 sausio 12 d. < ">http://overseas.mofa.go.kr/hk-en/brd/m_1494/view.do?seq=717393&srchFr=&srchTo=&srchWord=&srchTp=&multi_itm_seq=0&itm_seq_1=0&itm_seq_2=0&company_cd=&company_nm=> [Žiūrėta 2018 m. 04 19 d.]
2016	[9] Kim Jong-un naujametė kalba. 2016 m. sausio 2 d. < https://londonkoreanlinks.net/2016/01/02/kim-jong-uns-2016-new-year-address/ > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]	[10] Park Geun-hye naujametė kalba. 2015 m. gruodžio 31 d. < http://www.korea.net/NewsFocus/policies/view?articleId=131560 > [Žiūrėta 2018 m. 04 19]

2017	<p>[11] Kim Jong-un naujametė kalba. 2017 m. sausio 2 d. <https://www.ncnk.org/sites/default/files/KJU_2017_New_Years_Address.pdf> [Žiūrėta 2018 m. 04 19]</p>	<p>[12] Moon Jae-in inauguracijos kalba. 2017 gegužės 11 d. <http://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2017/05/356_229150.html> [Žiūrėta 2018 m. 04 19]</p>
2018	<p>[13] Kim Jong-un naujametė kalba. 2018 m. sausio 1 d. <https://www.ncnk.org/node/1427> [Žiūrėta 2018 m. 04 19]</p>	<p>[14] Moon Jae-in naujametė kalba. 2018 m. sausio 11 d. <http://www.mofa.go.kr/eng/brd/m_5674/view.do?seq=319600> [Žiūrėta 2018 m. 04 19]</p>